

Milli Takım'ımızın silahı pres ve kontratak

Abdullah Gergiç 2008.03.28

Milli Takım'ımız, hazırlık maçlarını sevmeyen bir yapıya sahip. Yıllardır bu tip karşılaşmalarda aldığımız kötü sonuçlar da bunu doğrular nitelikte.

İlk hazırlık karşılaşmasında yine özel mücadeleleri sevmeyen İsveç ile 0-0 berabere kalmıştık. Terim'in ikinci görev dönemindeki istatistikler de buna ışık tutuyor: 17 özel maçta 4 galibiyet, 4 yenilgi, 9 beraberlik.

2008'de İsviçre-Avusturya ortaklığında gerçekleştirilecek Avrupa Şampiyonası'na hazırlanan Milli Takım'ımız, Belarus karşısında da bol yıldız ve Avrupa tecrübeli futbolcularımızın çokluğuna rağmen beraberlik koparabildi. Belarus ile oynadığımız karşılaşmalarda da bilançomuz simetrik: 1 galibiyet, 1 beraberlik, bir mağlubiyet, atılan 6 gole karşılık yenilen 6 gol.

Her şeye rağmen, Milli Takım'ımız, Minsk'te önemli bir prova yaptı. Fatih Terim, bu maçta iki yeni ismi vitrine çıkardı. Savunmada Ceyhun, forvette Mevlüt. Her iki oyuncu da bence geçer not aldı. Milli Takım'ımızın performansını ve yakın gelecekle ilgili avantaj ve dezavantajlarını 11 ana başlıkta analiz etmek mümkün:

1- Rakipten fazla gol atmaya dayalı oyun felsefesi pozitif. 2- Çağdaş oyun konseptinin temeli olarak organizeli, koordineli, takım halinde pres mekanizması. Kontratatlarda ise Nihat ve Tuncay'la gelen etkinlik. Ancak pres mekanizmamız, takım halinde şu an yeterli değil ve devamlılığı yok. 3- Oyun sistemimiz 4-4-2 ve 4-5-1 klasik ve taktik varyasyonları bakımından zengin değil. 4- Oyun modelimizi her geçen gün mükemmelleştiriyoruz. 5- Hücumdaki problemler bilhassa rakip kontratatlarda hâlâ devam etmekte. Bilhassa savunmada görev yapan oyuncularımız, daha telaşsız olmalı. 6- Pas yüzdemiz, isabet ve hız bakımından oldukça düşük. Futbolda da aynen basket gibi, paslaşma mekanizması başrolü oynamakta. Çünkü her isabetsiz pas, rakip için kontratak demek. 7- Kanat oyunumuzu hızlandırmalıyız. Hedefli, isabetli ortalar şart. 8- Duran topları yeni ve sürpriz varyasyonlarla zenginleştirmeliyiz. 9- İleri uçta daha etkili olmak için hücumda cesur ve daha fazla adamla çoğalmak şart. 10- Hız ve isabet bakımından son vuruşlardaki tecniğimizi zenginleştirmek gerek. 11- Mental kondisyonumuz yüksek. Gol yesek bile panik yapmıyoruz.

Kısacası: Avrupa'da büyük bir sınavın arifesindeyiz. İlk maçımız Portekiz'le ve bu çok zor bir başlangıç. Bu karşılaşmada daha tecrübeli bir takım lazım olacak. Gerekli teknik-taktik rötuşlar için çok az bir zaman kaldı. İnanıyorum ki Fatih Terim hocamız gerekli çözümleri çabuk bulup, etkili oyun modeliyle rakiplerimize sürprizler yapacaktır.

Üstün başarılar dileğimle!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fenerbahçe, Londra'da nasıl zafer kazanabilir?

Abdullah Gergiç 2008.04.08

Chelsea bu gece altıncı defa Türk takımlarıyla resmî bir maça çıkacak. İngiliz takımının bu maçlardaki karnesi 3 galibiyet ve 2 mağlubiyet (Beşiktaş, Fenerbahçe). Hatırlanacağı gibi Beşiktaş, 2004 yılında Lucescu döneminde

Şampiyonlar Ligi grup maçlarında Stamford Bridge Stadı'nda Sergen Yalçın'ın unutulmaz golleriyle Chelsea'yi 2-0 mağlup etmişti. İşte Beşiktaş'ın elde ettiği bu başarı F.Bahçe için mini bir doping ve umut olacaktır.

Kadıköy'deki ilk maçta Chelsea'yi 2-1 yenip, Avrupa'da destan yazmaya devam eden Sarı-Lacivertliler, Stamford Bridge'de turu geçerse 21 Mayıs'ta Moskova'da oynanacak finale emin adımlarla devam edecek. Peki Fenerbahçe, bu enfes futbol rüyasını nasıl gerçekleştirebilir?

Fenerbahçe'nin avantajları

Kadıköy'de alınan 2-1'lik galibiyet önemli bir sermayedir.

Şampiyonlar Ligi'nde özgüven kazandı. Son maçlarında Sevilla'ya 5 gol, Chelsea'ye 2 gol atmayı başardı.

F.Bahçe'de deplasman fobisi kalmadı.

Bu kritik maça Fenerbahçe tam kadroyla çıkacak. Gökhan'ın cezası bitti. Roberto Carlos iyileşmek üzere, en az bir devre oynayabilir.

Ruhsal bakımdan F.Bahçe, rakibinden daha üstün. Chelsea, bu kritik maça rahat çıkamayacak. Çünkü, sorumluluk beraberinde stresi getirecek. Zira Chelsea turu geçemezse büyük sarsıntı yaşayacak.

Zico, Avram Grant'a nazaran oyun stratejisini daha iyi belirleyen bir taktisyen.

Kaleci Volkan, meslektaş Cudicini'ye oranla daha yetenekli, bilhassa penaltı seanslarında farkını ortaya koyuyor.

Çağdaş futbolda kanat organizasyonları büyük önem taşımaktadır. Gökhan Gönül ve Uğur Boral F.Bahçe'nin önemli artılarıdır.

Chelsea'nin artıları

Chelsea, kendi sahasında kolay kolay maç vermiyor. Premier Lig'de iç sahada oynadığı 16 maçta 11 galibiyet, 5 beraberlik alırken mağlubiyet yüzü görmedi. 32 gol atıp 10 gol yedi.

Son lig maçında Chelsea birçok as oyuncusunu dinlendirme şansı buldu. (Drogba, Ballack, Calvalho, J. Cole)

Süper Lig ve Şampiyonlar Ligi'nde F.Bahçe'nin ilk devredeki maç performansı kaygı verici. (Kasımpaşa: 0-0, Kayseri: 0-1, Sevilla: 0-1 ve 1-2, Chelsea: 0-1) F.Bahçe ilk 45 dakikalara konsantre olamıyor.

Zico'nun dikkat etmesi gereken noktalar

Chelsea'nin geniş alanda çok hızlı ve şaşırtıcı ataklarına önlem alınmalı. (Fenerbahçe ve Manchester City kendi kalesine gol attılar.) Chelsea'nin bu hücum dalgası genelde maçın ilk 15 dakikasında oluşmakta.

Drogba ve Anelka alarmı bu maçta da çok aktüeldir.

Tüm duran toplar, bilhassa korner (Calvalho, Terry) ve frikik atışları (Drogba, Lampard, Ballack) için gerekli tedbirler alınmalı.

Chelsea'nin hatlarını mutlaka kesmek gerekir. Aksi takdirde hızlı, isabetli ve tek paslı oyun F.Bahçe'yi zor durumda bırakır.

Taktik üstünlük, yani sürpriz varyasyonlar bu maçın kazanma anahtarı olabilir. (Taktik doktrininde altın bir kural vardır. En iyi bildiğin taktiği oyunda kullanmak değil; rakip takıma hiç uymayan taktiği uygulamak önemli.)

Chelsea, top oynama alanını çabuk kuşatıp, çabuk kapatıyor. Rakibe nazaran, sayı olarak da oyuncularını seferber ediyor. Tabii ki, burada "rakipten önce topu kapma" ve "faulsüz ikili mücadele kazanma" ilk plandadır.

Sonuç: Bu tarihî gecede amansız bir mücadele izleyeceğiz. Bir yanda Fenerbahçe (teknik, estetik, elegans) br yanda robotlaşan Chelsea (kondisyon, taktik, pres). Kim daha başarılı olacak? Futbol dünyası bu sorunun cevabını sabırsızlıkla beklemekte. Fakat belli olan bir şey var o da Moskova yolunun Stamford Bridge'ten geçtiğidir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zico'nun sihirli formülü bumeranga dönüştü

Abdullah Geği 2008.04.16

Fener-Chelsea maçları çok yazıldı, konuşuldu ve konuşulmaya devam edecektir. şampiyonlar Ligi'nde Fener maçtan maça destan yazıp, büyük başarı yakaladı. Fakat Londra'da, golü atamayınca, büyük direnişe rağmen elendi.

Gol sihirli bir sözcüktür, bilhassa böyle dev maçlarda. nl İngiliz trajedi yazarı Shakespeare'in, tanınmış piyesinde, "Kral Richard III", kritik bir savaşı kaybedince ölümlle karşı karşıya kalmış. Bu nedenle onun monoloğu çok meşhur olmuştu: "Bir at için kraliyetimi veriyorum." Shakespeare hâlâ yaşasaydı, Stamford Bridge'teki dramatik ve kritik maçta aynı monoloğu Kral Richard III gibi kullanabilecekti: "Gol için kraliyetimi veriyorum". Buradan hareketle bir araştırma yapma ihtiyaı duydum. Gerçekten bir gol Fener'i yarı finale taşıyacaktı. 'Peki neden gol olmadı?' sorusu da bu araştırmanın ana konusudur.

Fenerbahçe'nin tarihinde çok ünlü hocalar görev aldı. Elbette her hocanın da farklı bir özelliği vardı. Futbolcularına psikolog edasıyla yaklaşmak Zico'nun en önemli karakteristiklerinden birisi. Çünkü, Kezman-Semih rekabetini fevkalade kullanıp, takım ve kendisi için büyük başarı elde etti.

Partizan, PSV, Chelsea ve Atletico Madrid etiketine sahip Kezman'ın futbol anlayışı, dar alanda stoperleri devamlı rahatsız edip yormaktır. Zico da onun bu yönünü çok iyi biliyor ki son maçlara onunla başladı. Kezman da her defasında ilk 11'de sahaya çıkmak için canla başla çalışıp büyük enerji sarf ediyordu. Kezman yorulunca da Zico, Semih'i oyuna alıyordu. Semih, kulübede kanımca haksız olarak oturunca kendini daha fazla motive ediyordu. Sahaya adım atınca da pozitif enerjisiyle arkadaşlarına büyük katkı sağlıyordu. Gollerini atıp çoğu karşılaşmayı adeta tek başına kazanıyordu. İşte, Zico'nun sihirli formülü ve ma kazanma prosedürü buydu. Buna hepimiz alıştık ve F.Bahçe için bunun faydalı olduğunu kabul ettik.

Ancak, Londra'da Chelsea'ye karşı oynanan rövanş maçında Zico, bilinmeyen bir sebeple kurtarıcı formülü ters çevirdi: 'Semih-Kezman'. Bu beklenmeyen hareketiyle de tarihî karşılaşmada F.Bahçe'ye zarar verdi. Kezman, psikolojik olarak kt. Çünkü, bu ma onun intikamı olacaktı. Chelsea'ye goller atmak istiyordu. Ne yazık ki olamadı.

Semih, spor kamuoyunun beklentisi dahilinde nihayet bir maça ilk 11'de başlıyordu. Genç golcü, eski motivasyonu ve eski pozitif enerjisi yokken tarihî sınava ıktı. Stamford Bridge'teki Semih'i ma boyunca hiç tanıyamadık. 60. dakikada oyuna giren Kezman da Semih'le beraber en verimsiz maçlarından birini oynadı. Zico etkili gol makinesini kasıtsız yok etmişti. Fener'de gol atabilecek oyuncular elbette vardı. Bilhassa Alex ve Deivid. Ne yazık ki bu değerli atak elemanları, Chelsea savunma labirentlerin yollarında kaybolup gitti.

Sonuç böyle olunca Fener kritik ve tarihî golü atamadı, Avrupa'nın en büyük kupasına başı dik olarak veda etmek zorunda kaldı.

Not: Bu sadece benim şahsi görüşümdür. Ben bir amatör araştırmacıyım. Sayın Mustafa Denizli'ye, A Milli Takımı'nın parlak zamanında ve Sayın Şenol Güneş'in 2002 Dünya Kupası'ndaki başarılı döneminde, bir araştırmacı ve istatistikçi olarak, ufak da olsa, onlara yardımcı olmuştum. Araştırma, futbolun karanlıkta etkili bir mumudur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dunga, Zico'nun Brezilyalıları neden milli takıma çağırıyor?

Abdullah Gegiç 2008.05.01

Fenerbahçe Başkanı Sayın Aziz Yıldırım, kuşkusuz Sarı-Lacivertli kulübün en başarılı başkanıdır. Çünkü, kulübün yıllarca süregelen ve bir türlü çözülemeyen problemlerini kısa sürede giderdi. Bunların arasında, "futbol ekolü" elbette ilk planda gelmektedir.

Bilindiği gibi Fenerbahçe'nin tarihinde çeşitli yabancı futbol uzmanları görev yapmıştır. Yugoslavlar, Almanlar, İngilizler, Hollandalılar, Romenler, Macarlar, Çekler vs. Tabii ki her uzman kendi futbol ekolünü tercih edip bunu uygulamaya çalıştı. Bu ekollerin kargaşasına ise Sayın Aziz Yıldırım adeta nokta koymuştur. Bundan sonra, Fenerbahçe'de Brezilya futbol ekolü fonksiyonu devam edecektir. Çünkü, bu ekol Türk futbolunun mantalitesine en uygun olanıdır. Bu nedenle, Sarı-Lacivertli kulübün futbol sahnesine Arthur Zico, hoca olarak getirilmiştir. Onunla beraber birkaç tane ünlü uzman-asistanlar ve klas oyuncular da gelmiştir. Böylece, Fenerbahçe'de bir Brezilya mini futbol kolonisi oluştu. Sayın Aziz Yıldırım'ın bu doğru seçimi sebebiyle Fenerbahçe diğer kulüplerden bir adım daha ileriye çıkmaya başladı. Bilhassa Avrupa Şampiyonlar Ligi'nde...

Ancak bu dönem zarfında çok enteresan bir konu ortaya çıktı. Brezilya'nın Teknik Direktörü Dunga, Fenerbahçe'de forma giyen Brezilyalı ünlü futbolcuların hiçbirini milli takımının resmî maçına davet etmedi. Dunga, aynı zamanda Sarı-Lacivertli bu oyuncular hakkında bugüne kadar olumlu bir beyanat da vermedi. Çünkü, bu oyuncular gerçekten Brezilya'nın oyun stilinden her geçen gün uzak kalmaktadır.

"Teknik mükemmeliyetleri, taktik kurnazlıkları, iyi oyun görüşleri, topa hükmetme, yüksek oyun anlayışları, oyun süresince sürp-riz tempo ve ritim değiştirme imkânları, daima hücumla dönük oynamaları ve oyunda sürekli başka bir çözüme sahip olmaları, son derece ölçülü pasları, baskılı tek pas oyunu, duvar pası ve bunun alternatifleri..." Bu geniş Brezilya oyun repertuarından, şu andaki Fenerbahçe'nin oyunu da maçtan maça azalmaktadır. Ayrıca, Sarı-Lacivertli takımda forma giyen Brezilyalı oyuncuların maçın ilk devrelerindeki performansları oldukça düşüktür. Özellikle de rakip takım öne geçtikten sonra bu oyuncuların bir an önce toparlanıp oyunu hızlandırmaları gerekir. Fakat bazen bu bile kâfi olmuyor ve Fenerbahçe çok önemli puanlar kaybediyor. Bu nedenle, bu sezon Fenerbahçe şampiyon olmayabilir, belki de sadece UEFA Kupası'na katılabilir.

Ne yazık ki F.Bahçe'nin Brezilyalı oyuncuları, Avrupa Şampiyonlar Ligi hariç, Türk futbol mantalitesini kabul edip, tıpkı Türk oyuncuları gibi futbol oynamakta. Kısacası; Dunga'nın, Zico'nun Brezilyalı oyuncularından neden vazgeçtiğini anlatabildim. Yani Fenerbahçe'nin Brezilyalı oyuncuları Süper Lig'de tam kapasiteyle oynasaydı, Sarı-Lacivertli takım şampiyonluğu çoktan ilan ederdi...

Cevat Güler hocanın başarısı tesadüf değil

Abdullah Gegiç 2008.05.16

Futbolda tıpkı harpte olduğu gibi bilinmeyen kahramanlar vardır. Türk futbolunun gizli kahramanlarının başında ise eğitici uzman olarak bence Cevat Güler gelmektedir.

Çünkü kendisi futbolumuzun altyapısında sessiz sedasız mini bir ihtilal gerçekleşmiştir, hem de bilimsel anlamda. Ordu doğumlu olan ve çocuk yaşta İstanbul'a yerleşen Cevat hoca, kendi kendini eğitmeyi başaran ender antrenörlerdendir. 1988-1992 yılları arasında İstanbul'un mütevazı kulüplerinden Gaziosmanpaşaspor sadece altyapısı için mükemmel denecek kadar kaliteli bir uzman grubu oluşturmuştu: Abdullah Gegiç (genel koordinatör), Dr. Cengiz Dinç (tıbbi spor uzmanı, kendisi şu anda A Milli Takım'da görevli), Cevat Güler (master, egzersiz fizyoloji uzmanı), Şahabettin Yavuzer (genel sekreter) ve dört asistan (kondisyon-teknik-taktik eğitmenleri).

İşte bu tarihlerde Cevat Güler'le tanışma ve aynı zamanda çalışma imkânı bulmuştum. Dört yıl birlikte çalıştığımız Cevat hocanın uzman portresini ise kısaca şöyle çizebilirim: 1-Bilimsel futbol çalıştırıcısı, 2-Örnek bir çalışma pedagogu (sosyal hayata, kişiliğe ve micro kolektife büyük önem verirdi), 3-Antrenör-araştırmacı (teşhis ve tahmin), 4- Oyuncuları ve takımı hazırlamak (kuvvet, hız, dayanıklılık anlamında), 5- Sakat oyuncuların çabuk iyileşmesini sağlamak (fizik-mental olarak) onun ustalığıdır. Cevat Güler'in çalıştığı kulüpler ve başarıları ise şu şekildedir: a) Gaziosmanpaşaspor Kulübü: 12 yıl. 3 grup şampiyonluğu, 2 İstanbul şampiyonluğu, 1 Türkiye şampiyonluğu (altyapı). b) Yıldırımboşna: 2 yıl. Üçüncü Lig grup şampiyonluğu (profesyonel takım). c) Galatasaray: 6 yıl. 2007/08 Süper Lig şampiyonluğu. 1989'da egzersiz fizyolojisi alanında master diploması kazanan Cevat hoca, 1997 yılında ise teknik direktörlük diplomasını aldı.

Cevat hoca, bu sezon son 6 haftada Karl-Heinz Feldkamp'ın görevini bırakması üzerine Galatasaray'ın başına geçerek çok kritik bir vazife üstlendi ve Türk futbol tarihine ismini altın harflerle yazdırdı. Fenerbahçe ve Sivasspor dahil 6 hafta üst üste rakiplerini yenerek Sarı-Kırmızılı takımı mutlu sona ulaştırdı. Türkiye Birinci Ligi'nde ilk kez bir takım sezon içinde teknik adamını değiştirdikten sonra şampiyon oldu. Ayrıca ilk defa futbolcular aralarında toplanıp teknik direktörü seçerek şampiyonluğa kadar koştu. Cevat Güler, bu başarılarının yanında birçok genç oyuncuyu keşfedip yetiştirmişti. Örneğin kendisi uzun yıllar futbolumuzda adından sıkça söz ettiren Saffet Sancaklı'nın kariyerini pozitif şekilde etkilemiştir. Sonuç olarak, Cevat hocanın bundan sonraki çalışma planlarını bilemiyorum. Fakat Cevat Güler'in altyapı veya profesyonel futbol alanında her zaman olduğu gibi başarılı olacağına kesinlikle eminim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

A Milli Takım'da yeni rüzgârlar

Abdullah Gegiç 2008.05.20

Son zamanda Avrupa futbolunda büyük hareketlilik ve revizyon başlamıştır. Bilhassa kondisyon alanında. Futbol orijinal bir spordur. Çünkü ayaklarla oynanır ve atletizme nazaran büyük farklılıklar göstermektedir.

Çünkü, yükleme dinamiğinde ve toparlama zamanında değişiklikler söz konusudur. Ayrıca futbol, aritmik ve asimetriktir. Futbol için esas karakteristik olan "intermitent" (aralıklı) rejimdir. Bu da kısa mesafelerin en süratli

şekilde geçilmesi demektir. Tabii ki belli zaman aralıklarıyla. Yani bir sonraki depara kadar oyuncu ara süreyi topla ya da topsuz yürüme, hafif koşu, orta şekilde koşu yapıp dinlenmelidir. Ya da yedek enerjisini doldurup bir dahaki depara hazır hale gelmelidir. Atletizmde ise her şey tamamen terstir. Bu nedenle klasik kondisyonerden futbol Avrupa'sı vazgeçmeye başladı.

Son Dünya Futbol Şampiyonası'nda ev sahibi ülkenin yani Almanya'nın Milli Takım Teknik Direktörü Klinsmann, hazırlık dönemi için yeni bir formülü lanse etmişti: "Fitness antrenmanı". Biz de bu haberi 27 Aralık 2007 tarihinde çıkan "Türkiye, Euro 2008 öncesi Almanya'yı örnek almalı" adlı köşe yazımızla duyurmuştuk. Bu yazı ise Milli Takım Teknik Direktörü Fatih Terim'i pozitif şekilde etkiledi. Çünkü Fatih hoca, sessiz sedasız tıpkı Klinsmann gibi aynı Amerikalı ünlü uzman grubunu angaje etmiştir. Bu fitness ekspertleri "core" adlı bir çalışma programını Milli Takım'ımızda uygulamaya başladılar. Bu grubun içinde bir de diyetisyen bulunmaktadır.

Futbolda uzun bir lig maratonundan sonra, Milli Takım'ı kısa bir süre içinde başarılı bir şekilde hazırlamak büyük ustalık ve tecrübe ister. Çünkü, bu kısa hazırlama devresi, planlı ve tam rasyonel olarak davranmayı gerektirir:

- 1- Hafif sakat olan oyuncuları çabuk iyileştirilip gerekli idman yaptırmak.
- 2- Yorgun oyuncuları yeterince ve aktif bir şekilde dinlendirmek.
- 3- Takımının enerji depolarını tekrar doldurmak.
- 4- Mental (zihinsel) tazeliği yeniden oluşturmak.
- 5- Özel taktik varyasyonlarını mevcut oyun konseptine monte etmek.
- 6- Takımı fiziksel olarak yeniden en çabuk şekilde canlandırıp hazırlamak.

Bildiğiniz gibi, son Dünya Kupası'nda Almanya Milli Takımı hızlı, dinamik ve yüksek tempolu bir futbol sergilemişti. Klinsmann'ın yeni ve tecrübesiz takımı İtalya engeline takılıp finale çıkamamıştı. Tahminime göre, Milli Takım'ımız ilk defa böyle bir dev turnuvada yeni çalışma teknolojisi sayesinde hazır olup fırtına gibi esecektir. Genç milli oyuncularımız kendi dinamizm ile oyunumuza ekstra güç verecektir. Grup maçlarımızı büyük umutla beklemekteyiz. Eğer, gerçekten bu zorlu gruptan başarılı şekilde çıkarsak, Milli Takım'ımız Avrupa Futbol Şampiyonası'nda pozitif sürprizler yapabilir.

Not: Elbette, sadece "fitness-antrenmanla" Avrupa Futbol Şampiyonası kazanılmaz. Fakat, bu programla etkili, agresif ve yüksek tempolu futbol mutlaka oynanır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Es Es şaşaalı günlerine dönebilir

Abdullah Geciç 2008.05.21

İnsanoğlu, nostalji ve anılarla birlikte yaşar, yıllar ise su gibi akıp gider. "Eskişehirspor" altmışlı yıllarda kurulmuş olan bir Anadolu futbol takımıdır. O dönemde Türkiye Profesyonel Birinci Ligi büyük kent (İstanbul, Ankara,

İzmir) takımlarından oluşuyordu.

Anadolu'dan ise sadece Eskişehirspor vardı. (Bursaspor, Trabzonspor, Samsunspor ve diğer Anadolu kulüpleri daha sonra geldi.) Böylece bu takım Anadolu futbolunu temsil ettiği gibi aynı zamanda İstanbul hegemonyasına karşı prestij mücadelesi veriyordu.

1967-1971 sezonlarında Eskişehirspor, gerçekten altın bir futbol devri yaşadı. İki defa ligi 2. olarak, bir kez de 3. olarak bitirdi. (1970-71'de ise Türkiye ve Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kazandı.) Aynı sezon "A" genç takımı da Türkiye şampiyonu oldu. Ayrıca bu dönemde Eskişehirspor'da top koşturan Fethi, Ender, İsmail, Kamuran, Necati, Abdurrahman, Ayhan, B. Burhan "A" Milli Takım'da forma giydiler. Ben ise hem Eskişehirspor'un hem de Ay-Yıldızlı ekibin teknik direktörüydüm.

Eskişehirspor'u deplasman maçlarında bilhassa İstanbul'da binlerce kişi, ünlü amigo Orhan'ın önderliğinde muazzam şekilde desteklemişlerdir. O zaman Es Es, kendi taraftarıyla gerçekten şaşıla günler yaşıyordu. Hayatımızda olduğu gibi futbolda da çeşitli krizler mevcuttur. Son 12 yılda Eskişehirspor çeşitli sebeplerden dolayı Türkiye Süper Ligi'nden uzak kaldı. Nihayet play-off'ta Diyarbakırspor ve Boluspor'u yendikten sonra mutlu sona ulaştı.

İstanbul'daki bu maçlarda Eskişehirspor'un taraftarları her zamanki gibi şov yaptı. Zaten, Eskişehirspor'un en büyük silahı ve galibiyet faktörü vefakar seyircileridir. Böyle sadık ve hakiki taraftar kitlesine kariyerimde hiç rastlamadım.

Futbol için geçerli olan bir atasözü var: "Tepenin zirvesine ulaşmak oldukça zordur, fakat orada kalmak daha zordur". Çünkü, Bank Asya 1. Ligi ve Süper Lig arasında büyük farklar var. Bu nedenle, tüm kent seferber olup Eskişehirspor'a her türlü yardımı yapmalıdır. Eskişehirspor kulübünün, bence, teknik bir revizyona ve modernleşmeye ihtiyacı vardır. Özellikle altyapısında. Zira dış transferler hem çok pahalıdır hem de çok risklidir. Es Es'in en parlak zamanında yabancı oyuncu sayısı yüzdesi 10'du. Ancak Eskişehirspor'un şu andaki durumu tamamen terstir. Yani hiçbir yerli oyuncusu yoktur.

Eskişehirspor'un Süper Genç Takımı'nı bu sezon iki defa izleme fırsatı buldum. Birçok oyuncunun yetenekli ve çağdaş futbolu için geniş bir kapasiteye sahip olduğunu gördüm. Bu son derece kaliteli gruptan pek çok oyuncunun seneye direkt A takımında rahat oynayabileceğini tahmin ediyorum. Bana göre Eskişehirspor yönetiminin acil görevleri şunlardır:

1. Profesyonel takımda revizyon ve gerekli takviye yapılmalı.
2. Tesisleşme, bilhassa altyapı için.
3. Altyapıda teknik revizyon, çağdaş seçmeler gerçekleştirilmeli. (Aktüelleşme ve modernleşme)

Sonuç: Süper Lig'de, her yeni takım için ilk sene genel bir performans testidir. Umarım, bu önemli barajı Eskişehirspor başarılı bir şekilde atlatıp, önümüzdeki yıllarda tıpkı eskiden olduğu gibi futbol destanı yazacaktır. Eskişehirspor'un Süper Lig'e çıkmasında katkıda bulunan yönetime, teknik kadrosuna, tüm oyunculara, seyircilerine ve kentin bu büyük başarısını candan kutlar, üstün başarılar dilerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reçete

Türk güreşi tarihi boyunca birçok şampiyonadan eşsiz madalya ve şampiyonluk getirerek memleketimizi bütün dünyaya tanıtmıştır.

Geçmişî yâd için alınan bu başarıları şöyle bir göz atalım: Türk güreşi, Avrupa şampiyonalarından; 63 altın, 64 gümüş, 73 bronz, Dünya şampiyonalarından; 40 altın, 44 gümüş. 48 bronz ve Olimpiyat şampiyonalarından ise; 27 altın, 16 gümüş ve 12 bronz madalya ile toplamda 387 madalya ile spor tarihimizde erişilmez bir rekorun tek temsilcisi olmuştur.

Geçmişimiz böyle. Güreşimiz yıllardır Anadolu'nun bağrında barındı, köy düğünlerinde, panayırda, festivallerde, binlerce organize hep gönüllerde taht kurarak günümüze kadar geldi. Ata, dede yadigârı güreşi bundan sonra neler bekliyor, ne gerekiyor?, nasıl bir şeye ihtiyacı var, bir göz atalım. Yani güreşimizin daha iyi olması için reçetesi ne? Bu iş ne seçim ne başkanlık ne de başka bir iş gibi olmalı. Güreşin mutlaka ayakta kalması için siyasi iradenin güreşe el atması lazım. Onun için Türk güreşi, Meclis'teki milletvekilleri ve hükümet yetkililerinden destek beklemektedir. Güreşte parlak günlerin yaşanması için aşağıdaki reçeteye herkes bir göz atmalıdır:

- 1- Acilen 500 greko için 500 de serbest için kamuda köklü kuruluşlara kadro tahsis edilmeli ve takımların 14-17 yaş kategorilerinden oluşturularak en az 50 takımın kurulması sağlanmalı.
- 2- Türk güreşinin gelecek nesiller boyu altyapısını dimdik ayakta tutacak 'okul güreş projesi' derhal hayata geçirilmeli ve güreş, okullara acilen sokulmalı.
- 3- 4 trilyon gibi komik bir rakam olan Güreş Federasyonu'nun bütçesi güreşimize uygun hale getirilmeli.
- 4-Türk güreşini yıllardır sırtında taşıyan kamu kulüplerinin kadro takviyesi ve bütçe tahsisi için mutlaka bir şeyler yapılmalı.
- 5- Milli takımların tümü yerli, ehliyetli hocalara emanet edilmeli ve uzun makro planlarla çalışmaları sağlanmalı.
- 6- Tüm milli takım antrenörlerinin bedava çalışma ayıbı ortadan kaldırılarak onlara da mutlaka layıkıyla maaş verilmeli.
- 7- Bil hasa güreşin yaygın olduğu illerdeki belediyelere, hükümet tarafından güreş takımı kurdurulması için acilen çalışılmalı.
- 8- Güreş eğitim merkezleri çağdaş hale getirilip rehabilite edilmeli.

Güreşin tedavisi için yazılabilecek reçeteden başlıklar bunlar. Bu yıl sonuna kadar özerk hale getirilen güreşte seçimler olacak. Güreş, reklamın çok bedava yapıldığı bir alan. Onun için birçok kişinin iştahı elbette başkanlık için kabarıyordur. Ama güreşin, gününü gün edecek bir başkana kesinlikle ihtiyacı yoktur. Yukarıda belirttiğim reçeteyi uygulayabilecek babayiğit varsa buyursun er meydanına. Spora ehemmiyet veren şu hükümet döneminde güreşimiz bir şekil almazsa artık Allah yardım eyleye. Reçetenin çözüldüğü güzel günleri görmek ümidi ile.

Güreşin ufkundaki tehlikeler

Avni Tarhan 2006.10.18

Güreş sporu, milletimizin bağrında barındırdığı ve gurur duyduğu bir ata sporuydu. Şimdi, 'daha serbest yönetilsin' diye özerk hale getirildi. Kısmet olursa bu yıl içinde seçimler olacak ve yeni yönetim belirlenecek. Piyasada şu aday bu aday şeklinde birçok söylentiler var. Biz, kimin aday olduğuna değil de güreşin nereden nereye gittiğine göz atalım.

İngiltere'de futbol ne ise Türkiye'de de güreş o olması lazımken; güreşin özerk kervanına katılarak sonu belirsiz bir ufka uğurlanması bence hiç iyi sonuç verecek bir uygulama değildir. Özerk olan federasyonların durumlarına hiç bakmıyorlar mı? Veya sıkıntılarını duymuyorlar mı? Benim kulağıma gelen hadiselerden bazılarını aktarayım isterseniz. Özerk olan federasyonlarda müthiş bir mali sıkıntı olduğu kesin. Hatta bir özerk federasyonun piyasaya büyük miktarda borç yaptığı ve ödeyemediği için kamp yapamadığı söyleniyor. Birçok federasyonda bölge maçlarına dahi illerden ekip götürülemiyor. Hakem ve gözlemcilerin paraları aylardır ödenemiyor. Peki güreş de böyle olacaksa özerkliğin ne gereği var?

Sporumuzu yönetenler, özerk federasyonlarda sponsor olayı ile para sıkıntısı olmayacak gibi afaki beyanlar veriyorlar. Türk güreş tarihine bir göz atın güreşe kim ne vermiş? Şu an güreşe sponsor konumunda olan banka, acaba bağlı olduğu devlet bakanının güreşe büyük ilgisi olmasaydı, acaba güreşin yanından geçer miydi?

Özerk olma ile güreşe para gelmeyeceğinin bilinmesi lazım. İkinci en büyük sıkıntı ise 160 takımla lig yapacak olan güreş, özerk hali ile bunun ödemesini nereden, nasıl, kimden temin edecek ve nasıl ödeyecek? 5 milyon YTL bütçe; milli takımlara mı, liglere mi, diğer cari harcamalara mı yetecek? Ödenek bittiğinde, acaba kendini lağvedecek olan spor teşkilatı eskiden olduğu gibi ek ödenek verebilecek mi? Gençlik ve spor il müdürlüklerinin, il özel idarelerine devredilmesi ile yaşanacak sıkıntılar da işin bir başka boyutu.

Federasyon seçimlerine gelince... Yeni seçim sistemi ile 14 kişilik yönetim kurulu oluşturulacak. Bu yönetimde, 9 kişi federasyondan, diğer 5 kişi ise kulüplerden gelecek. Şimdi en büyük tehlikeyi arz ediyorum. Yönetim bundan sonra yapılacak seçim sistemini kendisi ayarlayacağı için bir yönetimi güreşin başından 50 sene almak ve değiştirmek mümkün olmayacaktır. Neden mi? Yönetim kendi adamlarını belirleyecek, üye yapacak ve ondan sonra kim nasıl patırdarsa patırdasın elden bir şey gelmeyecek. Acaba sporumuzu yönetenlerin bunlardan haberi var mı?

Türk milletinin, tarihte alnını aklatan, gönlünü altın madalyalarla parlatan, dünyada 'Türk gibi kuvvetli' imajı ile anılmasına vesile olan güreş sporunun geleceğini iyi hesaplamadan, 'saldım çayıra mevlam kayıra' zihniyeti ile ortaya bırakmanın vebali çok ağır olur.

Türkiye'mizdeki spor yapılanmasının henüz bu olgunluğa eriştiği kanaatinde değilim. Evet özerk yönetim son derece önemli bir yapılaşma. Kırtasiyecilikten, sıkıntıdan kurtulmak gibi birçok yararları da olabilir. Ancak tüm bunlar mali imkanlara bağlıdır. Ekonomik güç yeterli değilse, özerklik, Türk güreşi için son derece kötü şartlar oluşturacaktır. Şahsi kanaatim, şimdiki tabloya göre güreşimize devlet desteği her zaman olmalıdır. Bugün dünyada başarılı ülkelerden; İran, Rus-ya, Amerika, komşumuz Bulgaristan'da güreşe verilen desteği hatırdan çıkarmayalım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güreşte özerklik ve sürpriz federasyon başkanı adayları

Avni Tarhan 2006.10.20

Türk sporunun altın branşı güreşte yıl sonuna kadar genel kurul yapılacak. Yeni özerk olan federasyon böylece yeni bir başkanla ve yeni bir yapılanmayla yola devam edecek.

Bunun yanı sıra Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri de, büyük ihtimalle yıl sonuna kadar İl Özel İdareleri'ne devredilecek. GSGM lağvedilecek... Yerine Türk Spor Kurumu veya Spor Kurumu Başkanlığı adı altında, düzenleyici ve denetleyici bir teşkilat geliyor. Bu teşkilatta atamayla gelen insanlar değil, sivil toplum örgütlerinden gelen, direkt atanan veya kurumların başkanı olan insanlar olacak. 4'ü hükümet tarafından atanacak, 9'u dışardan toplam 13 kişilik bir kurul düşünülüyor.

Yani artık spor teşkilatı yeniden yapılıyor. Bu durumdan en fazla etkilenecek branş güreştir. Meydana gelecek sıkıntıları, tüm yetkililerin duyması için tekrar yazıyorum. 4 veya 5 milyon YTL bütçe ile 9 tane milli takımı, yağlı güreşi, plaj güreşini, 160 takımlı Güreş Ligi'ni nasıl yürüteceksiniz?

Ödül sistemi kalkacağı için kim, nasıl, ne ödül verecek ve nereden temin edilecek?

Güreşin altyapı kaynağı olan kulüpler artık devlet desteği olmadığı için nasıl ayakta kalacak?

Güreş Eğitim Merkezleri, GSGM Spor Eğitim Dairesi'ne bağlı idi. Şimdi lağvolan bir teşkilatta, Türk güreşinin can damarı olan bu okulların durumu ne olacak?

Gelelim seçimlere ve adaylara... Yıl sonuna kadar yapılacak seçimler için çok sayıda isim dolaşüyor. Fakat hiçbirisi 'ben adayım' diye henüz adım atmadı. Aldığım duyumlara göre ismi geçen adaylar şunlar: Abdullah Kiğılı, Oktay Aktaş, Ahmet Ak, Ahmet Pembegüllü, Recai Ustaoglu, Mahmut Demir, Yakup Topuz, Mehmet Ayhan, Reşit Karabacak ve Fezair Tatlıdil. Hepimizin yakinen tanıdığı sevdiğimiz arkadaşlarımız. Bu isimler içinde, Abdullah Kiğılı'nın yapılan teklifi kabul etmediği yönünde duyumlar da aldım. Türk güreşinin bana göre şöyle bir başkana ihtiyacı vardır. Birikim sahibi, karizmatik, mali sıkıntısı olmayan, hükümet ve siyasilerle iyi diyalogu olan, yabancı dil bilen, iyi duruş sergileyen, Türk güreşini ileri ufuklara taşıyabilecek; yüreği güreş sevgisi dolu birisi..

Bu başkan, bütçesiyle birlikte; sporcu ödülleri, antrenör maaşlarını verebilmeli. Milli Takım'ın kamp masraflarını, Güreş Ligi masraflarını ve ödülleri karşılayabilmeli. Uluslararası turnuvalara katılabilmeli. Her türlü büro ve malzeme giderlerini bulabilmeli. Velhasılı, ekonomik sıkıntı çekmemeli... Evet böyle bir başkan, kim güreşin başında görmek istemez ki?!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dilerim güreş daha zor durumlara düşmez

Avni Tarhan 2006.10.25

11 Aralık 2004'te yapılan federasyon başkanlığı seçimleri ile Türk güreşinde seçimle iş başına 4. başkan; Recai Ustaoglu olmuştu.

1923 yılında kurulan Güreş Federasyonu, tarihi boyunca 1993 yılı sonlarına kadar atama yolu ile yönetildi. Çıkarılan bir yasa ile seçimli dönem başladı.

Greşimiz; 1994-1996 döneminde rahmetli İsmail Demirci, 1997-2000 döneminde Ahmet Ayık, 2000-2004 döneminde Osman şansal tarafından yönetildi. Ustaoglu ise 2 yıldan bu yana görevde. Greşimizin özerk yapılması nedeni ile bu yıl başkanlık seçimleri yapılacak ve güreş apayrı bir yönetim tarzına bürünecek.

Evet, seçimler Türk greşine ne getirdi, ne götürdü? Bunu çok iyi hesaplayıp analiz etmek lazım. Seçimlerin Türk greşine getirdikleri şunlardır:

- 1- Camia birkaç parçaya bölündü.
- 2- Gruplaşma ve hizipleşme çoğaldı.
- 3- Yapılan hatalarda güreşe büyük manevi zararlar verildi.
- 4- Kazanamayan gruptaki teknik adamlar; 4, 5 yıl devre dışı bırakıldı.

Yani seçim tarzına geçildikten sonra Türk güreşi paramparça olmuş ve grogi durumundaki boksör gibi, bir daha kendine gelememiştir. İşte bu ortamın ardından özerkleşme kervanına katılan güreş, şimdi bilinmez bir ufka doğru yelken açmaya hazırlanmakta. Seçimle ilgili bu eleştirileri yaparken tamamen bir demokratik teamül olan seçim sistemine karşı olduğumuz zannedilmesin sakın. Anlatmaya çalıştığımız güreşin bu olgunluğu yakalayarak seçim nimetinden yeterli şekilde yararlanmak yerine bir bölünmüşlük ve dağınıklık ortamına düşmesidir. Taraflı tarafsız güreş camiasından kiminle konuşsak, yukarıdaki sıkıntılardan, güreşimizin çok etkilendiğinde hemfikir.

Yıl sonu seçimler var ve güreş özerk olacak. Bu tabloda 2 yılda bir genel mali kurul ve 4 yılda bir genel kurul yapılacak. Özerk olan federasyonların 1-2 yıllık mazilerine baktığımızda 4 yıllık görev aldığı halde birinci yılında mali kongrede bazı federasyonlarda yönetimin düştüğünü görmekteyiz. Bu tabloya göre, sporumuzun geleceği bana göre otobanda karanlıkta giden bir araçtan farksızdır. 3 yıl devlet desteği ile btçeden para alacak olan güreş 3 yıl sonra sponsorunu bulup kendini ayakta tutmak zorunda. Peki şu anki tüm federasyonlardaki genel tabloya baktığımızda kaç tane federasyon devlet yardımı almadan ayakta kalabilir? Bana göre 50 federasyondan bir elin parmaklarını geçmeyecek federasyon bunu başarabilir.

Tüm bu sıkıntılar ortadayken, özerk olan güreşimiz, bana göre çok fazla mesafe alamaz. Çünkü 83 yıllık federasyon mazisi boyunca milli takımları ayakta tutan kamu kuruluşlarındaki güreş takımları artık eski desteklerinden uzak kalacaklar. Yeni takımların kurulması ise son 10 yıllık bilanço gerçeklerine baktığımızda yok denecek kadar azalmıştır.

Son söz olarak, mazisindeki başarı sayfaları altın yazılarla dolu güreşimiz; inşallah her türlü sıkıntının üstesinden gelerek dimdik ayakları üstünde güçlü bir şekilde duracaktır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güreş liglerine doğru

Avni Tarhan 2006.10.29

Ankara'da Güreş Federasyonu yetkilileri ve birinci lig kulüp yöneticilerinin katıldığı toplantı sonunda ligin statüsünün yanı sıra çekilen kura ile gruplar da belirlendi.

Vakıfbank'ın ana sponsorluğunda Vakıfbank Birinci Türkiye Ligi adı altında yapılacak lig müsabakaları muhtemelen kasım ayında başlayacak. Geçen seneki statüye nazaran bu yıl liglerde tam deplasmanlı değil 4'lü-5'li gruplar halinde müsabakalar yapılacak. Serbest 1. lig 12 hafta sürerken, grekoromen ligi ise 9 hafta sürecek. Amacına uygun çok katılımlı kaliteli ligler güreş için her zaman faydalıdır. Mesela İran 1. Profesyonel Güreş Ligi dünyanın ilgisini bir hayli çekmekte ve Avrupa'dan birçok şampiyon bu ligde ter dökmektedir. Ülkemiz güreşinin bel kemiği olan güreş kulüplerimizin mali durumları meydanda. Zar zor ayakta kalmaya çalışan kamu kuruluşlarındaki güreş kulüplerimizin mutlaka Meclis'ten bir yasa çıkarılarak en az 50 takım kurulabilmesi için 1.000 kadro tahsis edilmesi şarttır.

Türk güreşinin, 649 gün kalan 2008 Pekin Olimpiyatları'ndan sonra birçok starın da güreşi bırakması sonucu büyük bir boşluğa düşeceğinin birçok yönetici farkında bile değil. 100 yılda bir Hamza Yerlikaya, Şeref Eroğlu, Nazmi Avluca gibi bir star bulunur. Şu gerçeği tüm güreş camiasının bilmesi lazımdır. Serbest güreş; 1996'lı yıllardaki altın nesilden sonra tam 10 yıldır yeni nesilden tek bir kişi dünya şampiyonalarında ilk 3 sıralamasına giremedi. O zaman güreş iyi yolda diye kimse tek kelime edemez. Grekoromen güreşte ise Hamza Yerlikaya, Şeref Eroğlu, Nazmi Avluca ve diğerlerinden oluşan altın nesilden sonra son 10 yıldır dünya minderlerinde dereceye giren tek kişi var; o da 120 kg'da İsmail Güzel. Peki bu starların güreşi bırakmasından sonra yerlerine kim gelecek? İşte orası çok zor cevaplanacak bir konu.

Türk güreşi şu an özerk oldu ve seçimden sonra ilk yıl için bütçenin % 75'ini alacak. 2'nci yıl ise % 50'sini ve üçüncü senede ise bütçenin % 25'ini aldıktan sonra 'Allah işini rast getire' misali devlet yardımından kesilecek. Sütten kesilen bir masum sabi gibi, parasız pulsuz, meteliksiz, çulsuz, çaresiz bir insan gibi orta yerde kalacak güreş. O zamanın hiç gelmesini istemiyorum. İnşallah düşündüğüm gibi olmaz da tersi ve iyi şeyler olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçilme sistemleri ve güreşimiz

Avni Tarhan 2006.11.03

1993 yılı sonu itibarı ile seçimle yönetilmeye başlayan güreşimiz, 13 yıl sonra yani bu yıl özerkleşmesi neticesinde seçimlere gidecek. Yönetmelik gereği özerk olan federasyonlar 6 ay içinde genel kurul yapmak

zorunda. Şimdi sessiz, derinden bir bekleyiş var. Hani avcının gizli sığınakta suya inecek kekliği beklediği gibi. Bu beklemenin sebebi ise seçim sistemi.

Çünkü güreşten önce özerk olan federasyonlardaki tabloya bakıldığında durumun hiç de hoş olmadığı görülmekte. Yani seçim sistemi adrese teslim. Çünkü yönetimdeki insanlar sistemi belirlediği için karşısındaki rakibe hiçbir kazanma şansı bırakmamakta. Şimdi güreşte 'şu aday, bu aday' gibi laflar her ne kadar dolaşsa da kesin bir aday bu zamana kadar çıkıp 'ben adayım' diyemedi.

Bunun sebebi ise spor teşkilatının net tavrının bilinmemesi. Güreş sıkıntılı bir branş olduğu için spor teşkilatı, bana göre seçimlere bir aday çıkarıp perde arkasından destek olacak. Güreş tarihimiz boyunca 39 başkanın görev aldığı güreşimizde bakalım özerk haldeki güreşte 40. kez başkanlık koltuğuna kim oturacak? Ülkemizde güreş; yağlı, karakucak, aba, kısa şalvar ve minder güreşi olmak üzere Anadolu'muzun büyük bir coğrafyasında yaygın biçimde uygulanmakta.

Büyük seyir zevki ve seyirci toplayan mahalli güreşlerin de aynı minderde olduğu gibi çok ciddi bir disiplin içinde yapılması gerekmektedir. FILA takvimine baktığımızda mazisi pek uzun bir zamana dayanmayan sumo güreşini Japonların FILA takvimine soktuklarını görmekteyiz. Oysaki bizim yağlı ve karakucak güreşimizin sumodan çok daha önce FILA reglamanında yer alması gerekirdi. Ama bunu görmek mümkün değil. Çünkü güreşte hiçbir zaman bir birlik beraberlik havası olmadı.

Seçilen kişi kendisine oy vermeyeni ebediyen defterden sildi. Hal böyle olunca güreş gariban, kimsesiz, boynu bükük bir yetim gibi kaldı. Şimdi ise bütçesi ilk yıl; %75, ikinci yıl %50, üçüncü yıl ise %25 oranında devlet tarafından ödenecek. Üç yıl sonunda da güreş, bilinmez bir ufkun derin vadisine sahipsiz olarak terk edilecek.

Sponsorluk, özerklik lafları ile kamuoyunun gözünü boyamanın bir mantığı yok. Güreş tarihi boyunca sponsor olarak güreşe kim ne verdi? Özel sektör güreşe ne zaman dahil oldu? Halihazırda yıllık bütçesi 4 milyon YTL olan güreşe, devlet desteği kalkınca bu miktarı kim verir? Sponsor olarak güreşe Vakıfbank dışında bu zamana kadar tek kuruş vereni ben görmedim. Evet güreş çok sıkıntılı bir virajda. İnşallah seçim sistemi çok katılımlı ve güreşe gönül veren herkesin oy kullanabileceği bir tarzda olur.

Özerklik kervanı ile Türk sporunun altyapısında çok büyük bir kaybolma olduğunu bir spor eğitici olarak görmekteyim. Umarım yöneticiler bunu iyi tahlil ederler ve sporumuzun nereye gittiğinin farkına varırlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güreşte çeşitlemeler ve sporumuzun durumu

Avni Tarhan 2006.11.12

Uluslararası Güreş Federasyonu (FILA)'nın son yıllarda ardı arkası kesilmek bilmeyen değişiklikleri ve uygulamaları güreşi dünyada adeta bitirme noktasına getirdi.

Hatta olimpiyatlarda seyir ve izlenme azlığını bahane eden Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), bir ara güreşin bir bölümünü organizasyondan kaldırmayı dillendirdi. FILA, akıl almaz kural değişiklikleri ile güreşi,

yakinen takip eden insanların dahi anlayamayacağı bir konuma getirdi.

Güreşi seven, izleyen herkesten aynı serzenişi duymaktayız. Bunun yanı sıra mevcut müsabaka tarzı olan serbest ve grekoromen güreşlerin ardından, sambo, plaj güreşi, geleneksel güreşler, bayan güreşini de vitrine ekleyen FILA, bu spora reyting kazandırıyor derken yerin dibine soktu.

Nitekim Antalya önüne gelen herkesin girdiği bir dünya şampiyonası düzenlendi. 30 kişi ile 7-8 milyarlık koca dünyanın şampiyonasını düzenlemek komedi sanatlarını bile güldürecek cinstendi. Sambo diye güreşe getirilen tarz, judonun hafif bir değişik versiyonundan başka bir şey olmadığı gibi güreşe vereceği hiçbir katkı da yoktur. FILA'nın, artık akıl almaz uygulamalarına bir son verip güreşin sonunun geldiğini görmesi lazım. Mevcut haliyle Amerika, İran, Türkiye, Rusya gibi ülkelerde bile seyirci potansiyelinde büyük azalma olan güreş sporunda keyfi uygulamalara gitmek, zemini daha da kaygan hale getiriyor.

Evet dünyada güreşte bu sıkıntılar var iken ülkemiz güreşinde de durum güllük gülistanlık değil. Güreş özerk oldu ve yıl sonuna kadar yönetim seçimi yapılacak. Güreş ligleri, para yokluğu nedeni ile tam deplasmanlı yerine grup müsabakalarına döndürüldü. Özerkliğin bir işe yaramadığını herkes gördü. Mevcut özerk federasyonların yüzde sekseni perişan. Altyapıda da durum vahim. Bunun yanında illerdeki sporun bel kemiği olan gençlik ve spor il müdürlükleri, bu yıl il özel idarelerine devredilecek. Yıllık 4 milyon YTL bütçesi olan bir il müdürlüğüne, acaba il özel idaresi bunu verir mi? Güreşin rotası, batmak üzere olan bir gemininkinden farksız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güreş ve kulüplerin önemi

Avni Tarhan 2006.11.30

Türk güreşinin genel yapılanma tarzına baktığımızda mazideki büyük başarıların düzenli kulüp çalışmaları ile geldiğini görürüz. 1923 yılında kurulan Güreş Federasyonu ve akabindeki yapılanmada güreş, yüzde yüzlük bir payla kamu kuruluşlarında teşkilatlanmıştır.

Kamuda; Şeker Fabrikaları, Tekel, MTA, DSİ, Orman, TEK, Gemi Sanayi, TMO, İller Bankası, Ulaştırma Bakanlığı, Tedaş, Köy Hizmetleri, Kara Gücü, tüm belediyelerdeki takımlar ve daha burada adını sayamadığımız birçok kamu kuruluşu bünyelerinde güreş sporunu yıllarca barındırmışlar ve tarihe isimlerini altın harflerle yazdıran birçok şampiyonun yetişmesine vesile olmuşlardır.

Bunlarla birlikte başta İstanbul Güreş İhtisas Kulübü olmak üzere ihtisas kulüplerinin de katkıları son derece önemlidir. Bilhassa milli takım bazındaki büyük başarıların gelmesindeki en büyük etkenlerin başında her zaman kulüplerimiz olmuştur. Kamuda sıkıntılar devan ederken 'hele şükür' diyeceğimiz şekilde birçok belediyemiz güreşe yardım elini uzatmış ve takım kurarak güreşteki başarının sürmesine yardımcı olmuşlardır.

Türk güreşinin olmazsa olmazı olan kulüplerin tekrar güçlü bir konuma gelebilmesi için mutlaka mali açıdan güçlendirilmesi ve bunun yanı sıra yeni güreşçi elemanları istihdam edebilmesi sağlanmalıdır. KPSS sınav sistemi ile personel alımına başlandığından bu yana zaten kamu kuruluşlarına üzülererek belirtmek isterim ki tek bir sporcu dahi alınamadı. Kulüpler eleman istihdam edememenin sıkıntısı ile 90'lı yılların sonundan bu yana

bir hayli sıkıntılı durumda. Şimdi tablo böyle iken güreş sporu özerk hale geldi. Yakında federasyon seçimleri olacak ve güreşte yeni bir yönetim tarzı oluşacak.

Şimdiki duruma göre, kulüplerimizde maddi sorunlar ve elaman alamama sıkıntısı, mali sıkıntı, yeni kulüp kurulamama gibi büyük problemler var. Bu problemler ile özerk bir federasyon nasıl baş edecek ve ne gibi çareler üretebilecek? Türk spor tarihine baktığımızda da güreşimizin alt ve üstyapı bazında kulüplerde çok ciddi bir yapılanma sayesinde bugüne kadar başarılarını sürdürerek geldikleri görülmekte. O zaman bu tarzın devam etmesi için gerekli her türlü çabanın gösterilmesi kesinlikle şarttır. Bir ülkede güçlü ve rekabet ortamında kendini gösterebilen kulüpler varsa o ülkede çok güçlü milli takım var demektir. Örneklerini; Rusya, İran ve Amerika'da görmekteyiz. Yeni yapılanmada güreş eğitim merkezlerimizin de çok iyi bir şekilde rehabilite edilerek buradan başarılı konumda mezun olan sporcu çocukların performanslarını sürdürebilmeleri için kulüplere direkt geçiş hakkı sağlanması şarttır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amasya Şekerspor ve Mahmut Demir

Avni Tarhan 2006.12.09

Türk güreş tarihinde, Avrupa şampiyonalarından 37 (altın), dünya şampiyonalarından (26 altın) ve olimpiyat oyunlarından (16 altın) madalya ile çok büyük bir başarı sahibi olan serbest güreşimizin son yıllarda sıkıntılı dönem geçirdiği hepimizin malumu. Bunun en önemli sebeplerinden bazıları ise şunlar:

- 1- Kamu kulüplerinin özelleşme nedeni ile zayıflaması.
- 2- Lig müsabakalarının karma yapılması.
- 3- 90'lı yılların altın jenerasyonunun yerine yeni nesilden maalesef yetişen olmaması.

Bu zor ortamda güreşe mazideki büyük desteği andırırçasına eski Avrupa, dünya ve olimpiyat şampiyonu Mahmut Demir, Amasya Şekerspor bünyesinde büyük bir takım kurarak ahde vefa örneği sergilemiştir. Türk güreş tarihine bir göz attığımızda her şeyini güreşten kazanan birçok şampiyon, değil takım kurmayı, şurada burada güreşin nimetlerinden faylanmak dışında hiçbir şey yapmamıştır. Gerek altyapıda gerek üstyapıda çok sıkıntılı bir dönem geçiren serbest güreşimiz için Mahmut Demir 3 ayrı kuruluştaki takım kurarak belki de birçok kuruluşa örnek olacak bir davranış sergilemiştir. Bu açıdan süper başarılı öğrencimiz Demir'i kutluyorum. Kulüp, altyapı ve mali destekten sonra Türk güreşinde birçok şampiyonların çıktığı Amasya ilimizde 2-3 Aralık tarihlerinde Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nı düzenleyerek başta FILA ve tüm otoritelere parmak ısırtan Amasya Şekerspor, Amasya'da tarihi bir coşkunun yaşanmasına da sebebiyet vermiştir.

Suluova'daki Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'na Avrupa'da başarılı olmuş Makedonya, Bulgaristan ve Beyaz Rusya temsilcileri katıldı. Binlerce seyircinin büyük destek verdiği ağzına kadar dolu olan Mahmut Demir Spor Salonu'nda yapılan müsabakalarda ilk gün Amasya Şekerspor, Makedonya ve Bulgaristan temsilcilerini farklı skorla yenerek finale adını yazdırmıştır. Finalde ise Beyaz Rusya temsilcisini de 5-2 gibi net skorla yenerek Amasya'ya Türk güreş tarihinde ilk kez Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kazandırmıştır.

Güreşte büyük başarılarla imza atan Mahmut Demir'in çok büyük bir sıkıntı içinde olan kendisinin branşı serbest güreşi böylesine tarihî bir zaferle sırtlayışına şahit olduk. Halihazırda Serbest Milli Takım'ımızın %90'ını bünyesinde barındıran Amasya Şekerspor'un bu başarısı Türk serbest güreşinin inşallah tekrar kendine gelmesine vesile olur. Serbestte bu başarı olurken geçmiş yıllarda birkaç kez Avrupa şampiyonu olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Grekoromen Takımı'mız Sırbistan'ın Zrenjanin şehrinde yapılan Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nda 3. olarak görevini en iyi şekilde yapmıştır.

Son söz olarak başta Mahmut'u Demir'i yürekten kutluyorum. Ve bu başarının diğer şampiyonlara da örnek olmasını temenni ediyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu maçın favorisi Fenerbahçe

Aziz Yılmaz 2007.05.05

Bu sene Fenerbahçe'nin Beşiktaş'ı henüz yenememiş olmasının, Türkiye Kupası'nda rakibini yarışın dışında bırakamamış olmasının futbolcular üzerinde müsbet bir etki yapacağına, bu başarısızlığın onları kamçılayacağına inanıyorum.

Ancak şurası da muhakkak ki Beşiktaş'a karşı F.Bahçe'nin şansı son 20 yıldır tutmuyor. Bu tür büyük maçlarda şans faktörü hep belirleyici olmuştur. F.Bahçe'nin ne yazık ki rakibine karşı şansı yok.

Saat 21.00'deki maç Fenerbahçe'nin bu sene oynayacağı en önemli karşılaşma, Süper Lig'in finali... 90 dakika sonunda Sarı-Lacivertlilerin sevineceğine inanıyorum. Üç puan olmasa da bir puanla Dolmabahçe'den ayrılacaklarını sanıyorum. Kaybetse bile sonrası F.Bahçe için tufan değildir. 'Son maç ve son dakikaya kadar Sarı-Lacivertliler, şampiyonluk şansı en kuvvetli takım olacaktır.' düşüncesindeyim. Aksine Siyah-Beyazlıların stres içinde olduğunu izliyorum. Çünkü Beşiktaşlıların tek şansı kazanmaktır. Sonuçta avantajlı Fenerbahçe galip gelirse daha da kazançlı konuma geçecektir. Sonraki Trabzonspor ve Galatasaray maçlarında iki beraberlik veya bir mağlubiyet hakkı doğacaktır, ki bu onlara büyük rahatlık verir.

F.Bahçelilerin kronikleşen 'takım olamama, yardımlaşmama, egoist davranma' gibi ciddi handikaplarının bu defa son bulacağını öngörüyorum. Maçı ve şampiyonluğu kazanma uğruna futbolcuların uyum içinde, takım adına mücadele edeceği bir görüntü bekliyorum. Ayrıca Türkiye Kupası'ndan hak etmedikleri şekilde elenmeleri de onları bugün daha motive edecektir. Sonuçta 10 gün sonra yeni bir Beşiktaş maçı ve rövanşı alma, şampiyon olma şansları ayaklarına geldi. Sarı-Lacivertliler, sezonun en iyi futbolunu oynayarak kazanacaktır.

Mehmet Aurelio'nun olmayışının F.Bahçe için ciddi bir dezavantaj olacağını düşünüyorum. Takımda en çok top kazanan, onları en verimli şekilde kullanan Aurelio'nun yokluğu Sarı-Lacivertlilerin omurgasına ciddi tahribatlar verdi. Şimdi, Aurelio'nun eksikliğinde futbolculara daha büyük iş, fazlaca mücadele zorunluluğu düşüyor. Bir başka sıkıntı idareciler. Gereksiz açıklamalar yerine, motivasyon için kullanılan lüzumsuz sözlerin aksine; futbolculara hiç karışmasalar, oyuncular kendi içinde bu maç düşünseler, hazırlansalar daha faydalı olur.

Hakem Fırat Aydınus da bu yılın en formda ismi. İsabetli bir tercih. Bariz hata yapsa da, 'Selçuk Dereli gibi maçı katletti. Tetikçi' demem. Güvendiğim Aydınus için, 'Yanlış yapmıştır' der geçerim. Allah şansını bol etsin.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fenerbahçe yüzde 70 şampiyon

Aziz Yılmaz 2007.05.06

Dün sahaya çıkan 11'leri görünce en azından yenilmemesi gereken Fenerbahçe'nin alışlagelmiş tek forvetli sistemle oynaması gayet normaldi. Ama Beşiktaş'ın kesinlikle kazanması gerekiyordu. Beraberlik bile Siyah-Beyazlılar için kötü sonuç olacaktı.

Beşiktaş Teknik Direktörü Tigana, her zamanki gibi ileride sadece Nobre'yi bırakarak Bobo'yu da ilk 11'de oynatmayarak Fenerbahçe'nin ekmeğine yağ sürdü.

Fenerbahçe, oyunun başında kazanmayı isteyen takımdı. İlk dakikada Tümer'in yakaladığı bariz pozisyon ve 13. dakikada atılan gol bunu en güzel şekilde gösterdi. Tuncay oyundan çıkıncaya kadar yine iyi niyetle elinden gelen mücadeleyi yaptı; fakat verimli olamadı. Bana göre bunun sebebi de sağ tarafta oynamasından kaynaklanıyor. Hâlbuki Tuncay'dan daha teknik olan sol ayaklı Tümer oynasa Tuncay da solda oynasa takımın kapasitesi yüzde 30 olumlu bir şekilde artar.

Tuncay omzundan sakatlandığında ve bandaj yapılırken yedek kulübesinden hiçbir oyuncunun ısınmaması, zannederim teknik ekibin de bizim gibi maçı izlemesinden kaynaklanıyordu. Beşiktaşlı Ricardinho'nun herhalde en rahat oynadığı maçlar Fenerbahçe maçları. Hiçbir Fenerbahçeli futbolcu çalım yemeyeyim endişesi ile Ricardinho'ya yakın oynamıyorlar ve o oyuncu da halı sahada top oynar gibi hareket ediyor.

Buna rağmen Ricardinho'nun ne bir tehlikeli pozisyonunu ne de olumlu bir hareketini gördüm. Bugünü çok ümitle beklediğimiz ve iyi ki sakatlığı geçti diye sevindiğimiz Appiah, maalesef Sarı-Lacivertlilere geldiğinden beri en kötü oyununu oynadı. Bu da antrenman eksikliğinden kaynaklandı diyebilirim. 69. dakikada Edu'nun ve 75. dakikada kaleci Serdar'ın itirazlardan gördüğü sarı kartlara çıldırmamak işten değil.

F.Bahçe'de oynayan Türkiye'nin en kaliteli oyuncuların, çok kritik son dört haftada böyle ucuz sarı kart görmesi olacak şey değil. Bir de Beşiktaşlı milli futbolcu İbrahim Toraman'ın bu yılın final maçında böyle bir kırmızı kart görmesine çok üzüldüm. Çünkü sahanın en iyilerinden biriydi.

Hakem Fırat Aydınus, ümit ettiğim gibi süper bir maç yönetti. Topu oyunda tutmaya çalıştı, sertliğe müsaade etti. Kendinden emin ve bana göre noksansız karşılaşma çıkarttı. F.Bahçe'nin bu galibiyet hakkıydı. F.Bahçe'nin bundan sonra önündeki maçlarda bir mağlubiyet veya iki beraberlik alma şansı bulunuyor. Bu maçtan sonra F.Bahçe'ye yüzde 70 şampiyon diyebiliriz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fenerbahçe çıkabileceği bir gruba düştü

Aziz Yılmaz 2007.08.31

Fenerbahçe'nin Anderlecht maçındaki galibiyeti ve Şampiyonlar Ligi'nde gruplara kalmasının sevincini yaşarken, dünkü kura çekiminde de çok iyi bir gruba düşmesi, sevinçleri ikiye katladı.

Fenerbahçe'nin grubu çok kötü bir grup değil, bundan daha iyi olamazdı. İnter, PSV Eindhoven ve CSKA Moskova'lı bir grup bana göre Fener'in ikincilik mücadelesini rahatlıkla yapabileceği ve başarabileceği türden. İnter'in F.Bahçe'ye rakip olması Brezilyalı golcü Adriano'nun Sarı-Lacivertli takıma gelip gelmemesini etkilemez. Futbolcunun isteyip istemediği önemlidir bana göre. 100. yıl dolayısıyla Türkiye'de kazanılan başarılar herkesin malumu. Süper Lig'de hedeflerin hemen hepsi gerçekleşti. Diğer büyüklerle F.Bahçe arasındaki fark bariz bir şekilde açılmış durumda. Tabii Aziz Yıldırım yönetiminin hedeflerin yakalanmasında katkısı çok fazla.

Bundan sonraki dönemde Türkiye'yi temsil etme sorumluluğunu omuzlanan F.Bahçe'nin, artık Şampiyonlar Ligi'nde tarih yazması, en azından yarı finale kadar çıkması gerekmektedir. Ancak gruplarda başarılı olabilmek için mutlaka santrfor transfer edilmeli. Adriano isteniyor. İnter kiraya vereceğini ilan etti. Fatih Tekke ile görüşmeler devam ediyor. F.Bahçe bu noktada Türk takımlarının alışılmış tavrının aksine gerekli yerde blöflerini yaparak görüşmelerini Avrupalı tarzda ilerletiyor. Bana göre transferlerden sonuç alınması an meselesi. Birinci şık Adriano olmalı. Fatih daha sonra düşünülmeli. İnşallah ikisinden biri alınır. Bu isimler takıma büyük katkı sağlar. Fatih-Kezman takası ise asla gündemde değil. Yeni santrfor da lazım, Kezman da lazım. Futbol bu... Formsuzluk, sakatlık olabilir. O yüzden Kezman'ı elden çıkarmak mantıklı gelmiyor. Zaten yönetimin böyle bir düşüncesi yok. Mehmet Yıldız'ın ismi ortalıkta dolaşıyor; ama tamamen hayali haberler. Sivasspor, Mehmet Yıldız'ı gönderirse küme düşer!

Son söz olarak; Zico'nun şimdiye dek eleştirilere ve haberlere tepkisini görmemiştim. Sükunetini hiç kaybetmezdi. Demek ki onun da sabrı tükendi. Aziz Yıldırım, Zico'nun arkasındadır. Ayrıca Roberto Carlos'un F.Bahçe'de oynaması inanılmaz ilgi çekiyor. Bunu Belçika'da gözlerimle gördüm. O yüzden kimse Carlos'un transferini tartışmasın.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fenerbahçe, artık Avrupalı oldu

Aziz Yılmaz 2007.11.27

Fenerbahçe tesis ve altyapı olarak yatırımlarının karşılığını Avrupa arenasında yavaş yavaş almaya başladı. Sarı-Lacivertli takım, bugün İnter karşısına liderlik hedefiyle çıkacak.

2. tura kalması ile birlikte camia olarak Avrupalı olmanın en büyük adımlarından birini atacak. Fenerbahçe, özellikle son üç yılda Avrupa maçlarında kötü oynamasa da tecrübesizliğin acısını çok çekti. İyi kadroya sahip olduğu dönemlerde bile takım tecrübesinden yoksun olması nedeniyle kritik anlarda basit hatalar yaparak Avrupa'ya erken veda etti.

Şampiyonlar Ligi maçlarında Avrupalı kimliğini oluşturduğunu gösteren Fenerbahçe, buna karşın Süper Lig'de aynı performansı ortaya koyamıyor. Bu çelişkinin altında Türkiye'ye has nedenler var. Yerlisi de yabancıları da Avrupa maçlarını ciddiye alıp iyi motive oluyor. Takımda yabancıların olması avantaj gibi görünse de zayıf takıma karşı oynama psikolojisi onları da etkiliyor. Bakıyorsunuz, büyük maçlarda F.Bahçe oyunun liderliğini elinde tutuyor. Temele indiğinizde bunun Türk futbolunun bir sorunu olduğunu tespit ediyorsunuz. Üç büyükler hatta Milli Takım'da da aynı sıkıntı yaşanıyor. Zayıf takımlara karşı "nasıl olsa yeneriz" içgüdüleriyle sahaya çıkıyoruz. Yıldızlar birbirine güveniyor, iş zora girdiğinde dişimizi sıkıp sonuca gitmeye çalışıyoruz. Fakat bu her zaman kazanmak için yeterli skoru getirmiyor. İşte Fenerbahçe'nin Avrupa ile lig performansı arasındaki zıtlık buradan kaynaklanıyor. Şimdi bu tespit Fenerbahçe'nin rakibi karşısında kora kor bir mücadele ortaya koyacağını gösteriyor. CSKA-PSV maçının sonucu da oyuncuların motivasyonunu yakından etkileyecektir.

CSKA'nın puan alması halinde grup netleşecek. Sonrasında iki takım adına risksiz bir futbolun ortaya çıkması sürpriz olmaz.

Fenerbahçe artık iyi bir Avrupa takımı olduğunu gruptaki yeri itibarıyla kanıtladı. Bir dönem Galatasaray, Avrupalı olarak öne çıkıyordu. Fakat şimdi genç kadrosuyla bu başarı gelmedi. Bu bayrağı Fenerbahçe götürmeye çalışıyor.

İnter karşısında Zico'nun yine Semih'i tek forvet oynatıp orta sahadan Alex ve Deivid ile hücumu destekleyeceğini düşünüyorum. Aurelio da kilit isimlerden biri olacak. Rakip atakları öncelikli olarak kesecek isim Aurelio. Gökhan Gönül'ün performansı zaten ortada. Deniz'in oynayamayacak olması bir handikap gibi görünse de defansif anlamda F.Bahçe sıkıntı çekmeyecektir. Volkan kendisini çok geliştirdi. Sezon başı beli sumo güreşçilerini andırıyordu, ama şimdi incecik ve hareketli. Kaleci antrenörü konusunda bir sorun yaşanıyor anlaşılan. Sanki kaleciler antrenörü çalıştırıyor. Bir Zafer, bir Nuri bir Yaşar olsa Volkan'ı çalıştırmakta zorlanmazlar.

Takım 2. tura çıktıktan sonra Başkan Aziz Yıldırım ile Zico oturup eksik gedik var mı ortaya koymalı. Fenerbahçe'nin hâlâ tam olarak kullanamadığı iki futbolcusu var. Appiah ve Kezman, beklentilere karşılık veremedi. İkisinin kazanılması transfere ihtiyaç bırakmayabilir. Kezman sakatlandı ve çok kısa sürede takıma geri döndü. Bu, ancak çok hırslı oyuncularla olur. Büyük ihtimalle futboluyla kendisine yapılan eleştirilere cevap vermek isteyecek. Belki 2. turdan itibaren en büyük kazanç Kezman olur ve takımı daha yukarılara taşır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fenerbahçe, çeyrek sıfır önde!

Aziz Yilmaz 2007.12.07

Derbilerin sonuçlarını önceden kestirmek güç. Ancak bilinen bir gerçek var ki Fenerbahçe'nin şansı G.Saray'a karşı tutuyor. Bununla birlikte bu derbiden şartların F.Bahçe'nin aleyhine olduğunu düşünüyorum.

Fenerbahçe galip gelse bile G.Saray 1 puan önde olacak. Yani Sarı-Lacivertliler, evinde oynayacağı 6 puanlık maçı kazanmak zorunda. Bana göre Galatasaray daha stressiz ve rahat çıkacak maça. Fenerbahçe ise aksine gergin olacak.

Bu karşılaşmada açıkçası çok iyi bir oyun beklemiyorum. Üst düzey bir mücadele yaşanmayacaktır. Kadro kalitesi ve uyumu, en önemlisi de şans kimden yana olursa o kazanır diye düşünüyorum. Bazı F.Bahçeli futbolcular fark atarız beyanatları ile taraftara mesaj gönderiyor ama karşı takımı da bilmeden motive ediyor. Derbi maç öncesi en büyük temennimiz Fenerbahçe ve Galatasaray camiasının büyüklüğüne yakışır bir maç olmasıdır. Her zaman Türk futbolunun lokomotifleri olan bu takımlar centilmence ve kora kor mücadele edeceklerdir. Böylece diğer takımlara ve şu günlerdeki kritik ortamda futbolseverlere güzel mesajlar verirler.

Bu tip maçlarda kadrolar çok da önemli değil. O oynamış bu oynamış çok fark etmez. Galatasaray sahaya genç ağırlıklı bir ilk 11'le çıkarsa daha çok mücadele eder. Ama bu durumda da tecrübesiz olurlar. F.Bahçe'yi takımın dışındaki unsurların fazla motive edip strese sokmaması da önemli tabii ki. Kezman'ın bu derbide oynamak istemesi de F.Bahçe için olumlu bir gelişme. Ancak Kezman'ın maç eksikliği var ve bu yüzden Semih'le başlamak daha mantıklı. Fenerbahçe, öne geçerse Kezman oyuna girmeli. Bu arada Uğur'a acıyorum açıkçası. Tam F.Bahçe'nin aradığı kan. Ofansif yönü çok fazla. Bence Uğur, Vederson'dan 10 gömlek daha üstün. Kısacası derbi öncesi Fenerbahçe, çeyrek-sıfır önde. Fenerbahçe'nin mağlubiyeti olursa ara çok açılır. Fenerbahçe,

yenilmemeyi de ilk hedeflerinden biri olarak düşünmeli. Yenemiyorsa da yenilmemeli. Bana göre bu derbi yarı final; final ise Ali Sami Yen'de olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zico'nun hocalığı artık tartışılmaz

Aziz Yılmaz 2007.12.14

Fenerbahçe'nin CSKA'yı yenmesini öncelikle Edu adına çok sevindim. Edu'nun herhalde bundan sonra CSKA deyince tüyleri diken diken olacak

Yenilen bu talihsiz golün akabinde Alex'in takımın kaptanı olarak arkadaşının şanssızlığına isyan edercesine attığı nefis golü izledik. Alex'in mükemmel bir vuruşla golü atması ve göğsüne şiddetle vura vura sevinmesine ilk defa şahit olduk. Aslında Alex oralardan pek şut atmaz. Müsait arkadaşlarını topla buluşturmaya çalışan bir oyuncu. Futbol zekasını genelde bu yönde kullanırdı. Kısacası kendi kalemize atılan gol başta kaptan Alex olmak üzere bütün takımı olağanüstü derecede motive etti. Uğur Boral da gerçekten mükemmeldi. İdeal bir sol kanat oyuncusu olduğunu gösterdi. 2 gol attı ve bir topu da direktten döndü. Fenerbahçelilik mazbatasını da bu sayede aldı.

Fenerbahçe'yi sonuçtan ziyade kendinden emin, maçı kazanmayı isteyen, futbol adına çok müspet şeyler yapan bir takım olarak izlemek bizleri çok mutlu ediyor. Dolu dolu başarılarla geçen 100. yılın sonunda Şampiyonlar Ligi'nde bir üst tura çıkılması Fenerbahçe ve Türk spor tarihine 100. yılı altın harflerle yazdırdı. CSKA maçından sonra anti Zico'cular da artık Brezilyalı hocayı tanıdı. Denizlispor maçında oyundan alındıktan sonra soyunma odasına gitmek isteyen Uğur Boral'ı ısrarla kolundan tutarak babacan tavırlarla motive etmesi ve CSKA'ya karşı Uğur'un oynadığı iyi futbol Zico'nun eseridir. Kendine iyi bakan futbolcu biliyor ki ben hazırsam Zico beni oynatır. Zico'yu Türk spor camiası da artık kabullenmiştir diye düşünüyorum. 21 Aralık'taki kura çekiminde Porto'nun dışındaki rakiplerin hepsi önemli takımlar. Fenerbahçe'ye Porto'nun çıkması için dua ediyorum. Porto ile eşleşmek en azından Beşiktaş'ın intikamını almak gibi de düşünülebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

[MOSKOVA] Hugo Chavez, Jirinovski'yi bile kıskandırdı

Mirza Çetinkaya 2007.07.02

Anti-Amerikan turnesinde kırmızılarla karşılanan Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez'in 'benzersiz olduğu' ortaya çıktı, Moskova'da. Şu sıralarda Washington'a karşı dik duran 4 kare as başkentten biri olan (diğerleri de Belarus, Tahran ve Karakas) Moskova'da sıra dışı bir biçimde karşılanan Chavez, aşırı milliyetçi lider Vladimir Jirinovski'nin bile ağzını sulandırdı.

Gösterilen ilgiyi fena kıskanmış olacak ki; Duma Başkan Yardımcısı Vladimir Jirinovski, konuk hakkında şu kelamda bulundu: "Kendisine hayran kalıyorum. Chavez, gezegenimizde benzersizdir. 1990'lardan beri böylesi biri olmak istiyordum. 1996'da, 2000'de ve sonrasında adaylığımı koydum; ama beni seçmediniz."

ABD Başkanı George W.Bush ile Rusya lideri Vladimir Putin'in, 'son büyük görüşmesi'ne birkaç saat kala Moskova'da ağırlanan Chavez, Rusya'nın pozisyonunu biraz daha güçlendirmiş oldu.

Ancak Kremlin, yine de ABD tarafını fazla da küstürmemek için politikasını ince dokumaya özen gösterdi. Dışişleri bakanlığı, normal diplomatik teamüllerle ziyaret sürecini yürüttü. Savunma bakanlığı ve devlet silah şirketi Rosoboroneksport da askeri teknik satma peşindeydi. 'İleride lazım olursa'lar ya da birilerini çatlatma rolü ise doğal olarak parlamentonun alt kanadı Duma'ya bırakılmıştı. Böylece Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nin Venezuela'dan pek de uzak olmadığı mesajı söz konusuydu. Venezuela lideri, Duma'da açtı ağzını, yumdu gözünü. Özel olarak (kendi ifadesi) kızılara bürünen bayan milletvekili Lubov Siliska, Chavez'e eşlik ediyordu Duma koridorlarında. Hemcinsleri tarafından, güzellikte Rusya standartlarını biraz ıskaladığı iftirası kendisine atılan Siliska'nın seçilmesinin, 40 yaşından küçük bayanların yurtdışına çıkmasının yasaklanması teklifiyle ünlenen kiskanç Jirinovski'nin bir oyunu olduğu ileri sürülüyor. ABD tarafını endişelendiren realitelerin başındaysa Venezuela ile Rusya arasındaki askeri teknik işbirliği geliyor; geçtiğimiz yıl 100 bin adet Kalaşnikof, 24 adet Su tipli saldırı jeti ve 150 helikopter anlaşması yapan Chavez'in bu kez de denizaltıların peşine düşmesi.

Karakas yönetimi, dizel elektrikle çalışan denizaltılarıyla ilgileniyor. Askeri kaynaklara göre 5 adet 636 tipli ve 4 adet de 677 E Amur tipli denizaltıdan söz ediliyor. Sovyetler zamanında Varşova Paktı'nın bazı üyeleri için üretilen 636 tipli dizel denizaltılardan birkaçı yakın yıllarda Çin'e satılmıştı. Halihazırda, bu araçlardan iki tanesi de Cezayir için inşa ediliyor. 677 E Amur tipli denizaltılar ise halen Rusya ordusu tarafından bile kullanılmıyor. Bu nedenle gözlemciler, olası alımların şimdilik 636'larla sınırlı olacağı tahmininde bulunuyor.

Moskova'dan sonra 'silah arkadaşı' şeklinde nitelendirdiği Belarus Devlet Başkanı Aleksandr Lukaşenko'ya misafir olan Hugo Chavez, anti-Amerikan turnesini Tahran'da tamamladı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çingene müziğinde ağır Roman havası

M. Haldun Dursunoğlu 2008.07.27

Televizyonda bir program oynuyor. Bir tartışma programı. Konu Romanlar ve Romanların hayatımızdaki yeri. Seyrettikçe seyrediyor, afalladıkça da afallıyorum hani. Roman ile Romen farklı şey elbet, ama bir an Romenlerden bahsediliyor sanıyorum.

Çünkü öyle bir topluluk var ve biz onları seviyor, destekliyor yahut daha ağır bir ithamla kabul ediyoruz, tefsiri çıkıyor muhabbetin damıtılmış halinde. "Onları öyle kabul etmek lazım" diyor bir tanesi. İçimden bir soru geçiyor ve ekrana karşı soruyu soruyor, cevap alamıyorum (Gerçi yüz yüze olsak da alacağım cevaptan kaygılıyım). Sorum basit, cevabı komplike. "Hanımefendi, sahi, siz kimsiniz peki?"

Ben bu tavra dayanamıyorum. Hemen her kesimde birileri kendini her türlü işe memur addedip, ya onları 'kabul edilmiş' görüyor yahut da onlara yaşam hakkı tanıyor. Kibre bakın, heyhat! Biri de çıkıp sormuyor, 'bre sen kimsin?' diye. Keza bu kabullenmek, küstahlığın bana verdiği yetkiye dayanarak, sizi kabul ediyorum, anlamından başka bir şey değildir. Beyazların, siyahileri kabul etmeleri gibi, utanç verici bir tablo.

Her neyse, Çingene demiyorlar, Roman diyorlar program boyunca. Zaten benim de dikkatimi Romanların müzik ve toplum anlayışları üzerine geçen lakırdı çekmişti. Müzik felsefelerine bakmadan evvel, Çingene-Roman ayrımını dile getireyim.

Bu terminoloji, tüm dünya dillerinde olduğu gibi, bizde de farklı kelimelerle ve yerel ağızlarla sabit. Roman yahut Çingene terimlerinden başka, Artvin'de Poşa, Konya'da Bala, Hakkâri civarında Dom, Güney'de Cono, Karadeniz'de Cingan, Çingan, Çingen yahut Çingit diye isimlerle anılıyor bu etnik grup. Etnik grup mu? Dünya

üzerinde bu kadar farklı ülkede yaşayıp, yaşadıkları ülkelerin “eskileri” olan bir kökene ait gruba, millete “başkası” yakıştırmayı yapmak bana pek insafli gelmiyor.

Şimdi, o programda benim de katıldığım, bu kültürün sömürüldüğü gerçeği de sanırım hepimizce malum artık. Çingene müziği, öyle iki ayaküstünde anlatılacak bir mevzu değil. Hint müziğinden Mısır kültürüne, İspanyol Flâmenko’sundan Avrupa’da yaşayan Çingenelerin müziklerine değin o kadar geniş bir perspektife yayılıyor ki Roman müziği, çalgılarından ağızlarına dek nevi şahsına münhasır bir olgu olup çıkıyor karşımıza. Türkiye’de yaşayan Çingenelerin sazlı-sözlü eğlence dünyasındaki konumu ile akrabalarının farklı üsluptaki müzik anlayışları arasında bazen öyle uçurumlar oluyor ki, biri vur patlasın çal oynasın derken diğeri de hüzünden başını kaldıramıyor. Mesela “Fado”. Fakat ben size bu hafta var olan, bilindik eserlerden değil, yeni bir albümden bahsedeceğim. Tabii siz de Çingene müziğini seviyorsanız, o zaman bu albüm de anlamlı olacak.

Ajs Müzik, son zamanlarda arşivlerde yer ayırtacak kalibrede bir albüm yayımladı. Songs Of Greece’s Gypsies. Ben de anca bu vesileyle bu albümden bahsedebiliyorum. Bir de albümdeki isimlerden dem vuralım. Klarnette, Yunanistan’ın en büyük ve önemli gırnataacılarından Vassilis Saleas, nâm-ı diğer Vasilakis. Türkiye’den Laço Tayfa ile de zamanında konserler veren bu büyük usta, klarneti bildiğiniz ney gibi üfler, ruhun içindeki tüyleri diken diken eder nefesi. Gitarda Kostas Pitsos, akordeonda da Panagiotis Papageorgiou var. Daha birçok önemli isim bu albümde yer alıyor. Çingene müziğinin sadece vur patlasın çal oynasın’cı olmadığını, sükûn müziğini de ihtiva ettiğini bu albümde ayn’el yakîn göreceksiniz.

Sanat dünyası karman çorman

22 Temmuz Salı günü sanat dünyasına kötü bir haber geldi. Sanat ve sinema dünyasının büyük oyuncusu Suna Pekuysal, kalça kırığı rahatsızlığıyla hastaneye kaldırıldı ve ameliyata alındı. Fakat ardından alınan yoğun bakımdan çıkamadı. Sabah sularında da Suna Teyzemiz, Hakk’ın rahmetine kavuştu.

Halkımız onu en çok Lüküs Hayat’ta, sonra Keşanlı Ali Destanı’nda seyretmiş ve sevmişti. 1952’den itibaren başlayan filmografisi de tiyatronun yanı sıra yürüdü gitti. Küçük Hanımın Şoförü, Çalıkuşu, Kanlı Nigar gibi filmlerde oynaması da cabası. Toplamda 92 filmde rol almış ve son dönem dizilerde sevenleriyle buluşmuştu Pekuysal. Ekmek Teknesi dizisini seyredirdim. Dizinin son zamanlarında arzı endam etmişti. “Duayen” kelimesinden zerre haz duymasam da, o tam anlamıyla bir duayendi, ustaydı. Allah mekânını cennet etsin.

h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

80'lere gülmeyin, yoksa başınıza gelir

M. Haldun Dursunoğlu 2008.08.03

Bu aralar 80’li yılların müziklerini dinliyorum. Neymişiz, nerelere gelmişiz demekten kendimi alamıyorum. Hatırlıyorsunuz ya, o disko müziklerini? Kabarık saçların altındaki bantları, uzun tuniğimsi kazakların tayt giyme meraklarını ve hatta balerinlerin ayaklarına bağladıkları o uzun garip çorabımsı şeyleri.

80’lerin müzikleri, dünyanın değişimini anlatıyordu sanki. Yavaştan siyahi ırkın özgüvenini kazanması ve hemen akabinde türeyen rap/hip-hop ve break dance (brekdans) karışımı yeni türler, o zamanın akla gelen ilk çalkantılarıdır hakikaten.

80'lerin son senelerinde görülen (1986-88) Samantha Fox çılgınlığı aklımda var bir de. Saçları Sam'e benzeyen nice talihsiz genç kız hafızamda. Samantha Fox, sanırım o zamanların en belirgin siması. Bir de deri bileklikler gelir aklıma. Şalvar modeli pantolonların altında yansıyan kolalanmış bembeyaz çorapların aksine, simsiyah deri bileklikler. Yeleklerin püskülleri de cabasıydı. Sahneden her kim ne tür şarkı söylerse söylesin arkada bir break dance yapanı görmek kaçınılmazdı.

Yine o zamanlarda asla tekrar edilemeyecek sözleri olan şarkıların isimlerini hatta şarkı sözlerini uydurma çabası vardı. Bunların başında da kuşkusuz Dr. Alban'ın "Hello Afrika Kemi Hay Du" isimli o muhteşem şarkı gelir. Nasıl bir nakaratı varmışsa, uydurmaya bile gelmezdi. Hatırlayın o seri söylenen rap bölümünü, korkunçtu. Dr. Alban demişken, unutulmaz No Coke şarkısını da es geçmeyeyim. Hani şu "no haş haş - no vitamin" dediği şarkı. Yok yok, öyle demiyormuş meğerse. Adamın adı Dr. Alban ve ben de dinlerken o zamanlar haşhaşın çöreklerle konulan bir şey olduğunu, vitaminin de antibiyotiklerle beraber alındığını ve bir de nezle olunca alınan şey olduğunu biliyordum. Fakat adam doktor olmuş ve ikisine de karşı şarkı yapmıştı. Ah şu çocuk sanrıları...

Tabii ya, nasıl unuttum? Şu güzel pazar gününün en anlamlı geçmesi adına, o zamanların en çılgın ve en diskovari şarkısını anmadan geçebilir miyim hiç? Elbette sözlerinden 3 kelimesini yan yana getirene ödül verilesi Technotronic'in o meşhur, o maruf şarkısı: Pump Up The Jam (Karmaşayı Körükle). Sözleri yanlış anlaşılmalı en özel şarkılardandı. Bir örnek vermek istiyorum. "i don't want a place to stay" olan nakarat bende ve bilumum çağdaşlarımda "auvva a'fe du sey" gibi bir mealde canlanıyordu. Gülmeyin, siz nasıl anlıyordunuz ki o zamanın ağızlarını Allah aşkına? Bundan başka hafızalarda yer etmiş bir şarkı daha var. Ice Mc dediğimde hatırlıyor musunuz? Yok mu? Pekala, Cinema dediğimde? O da mı hayır. O zaman 80'lerin sonu 90'ların başına gidin ve John Wayne (huu) Eddie Murphy (huu), Alain Delon (huu), Micky Rourke (yeah) diye isimleri baştan aşağı sayan ve arkasında duran genç kızları hayal edin. Hatırladınız şimdi değil mi? Hatta daha sonrasında bizde de Türkan Şoray (huu), Ediz Hun (yeah) gibi bir versiyonu dahi çıkmıştı. Ice Mc'nin Cinema şarkısına nazire yapan bir tek Türkan Şoray'lı olan değildi elbette. Hurşit Yenigün'den aktörsüz şarkısız bir şarkı gelmişti. Adını hatırlamıyorum, ama sözleri şöyleydi: "Hıyar turşusu, sucuklu yumurta, piliç fırında, hünkâr beğendi, (huu yerine Aman Allah) iyi ki beğendi" gibi yemekleri saydıktan sonra da "Hanım göbeği, vezir parmağı, dilber dudağı, tulumba tatlısı, tavuk göğsü (genç kız rüyasını)" diye biterdi şarkı ve diyaloga geçerlerdi. Şimdi düşünüyorum da, acaba ilerde müzik kültürü ve sosyolojik yansımaları üzerine bir kitap yazsam şu güzel ülkemde bir şeyler yerinden oynar mı? Bir de 80'lere dalıp gidince, tüm yaptıklarımız, dinlediklerimiz, esvabımızdan dansımıza kadar her şey biraz ironik, biraz komik geliyor. Bugün 2008'in ikinci yarısındayız ve Shantel'in Disko Boy ve Disko Partizani şarkılarıyla eğlence dünyası hareketleniyor. Hiç duymadınız mı? Peki ya Fatih Ürek'ten de mi haberiniz yok? Milyonca insan bu şarkılarla eğleniyor arkadaşlar. Yakınlarınızdan geçen arabaların içlerinden bu şarkılar gelmiyor mu yani? Bir yerlerden tanırırsınız işte. Neyse, bugün 80'lerde güldüğümüz şeyleri düşününce 2010'larda da bu günlere güleceğiz sanırım. O yüzden insan çağıyla alay etmemeli. Neticede değişen sadece üslup. Evvelden kuyudan emme basma tulumbayla su çıkartırlarmış. Şimdi biz de damacanalardan su çekiyoruz aynı mantıkla. Değişen ne? Sadece zahiri taraf ve görüntü.

Hamiş 1: Nuri Sesigüzel'in This Land isimli şarkısını bulun edin bir şeyler yapın ve dinleyin. Değil 80'ler, notanın ilk keşfinden bu yana gelen sürecin en dahiyane şarkılarından biri olduğunu görün. Güler misiniz ağlar mısınız bilmem. This land is your land, this land is my land, from California to the New York Island. Hamiş 2: İşbu halde bir de son tavsiyem (hızımı alamıyorum da) Sevtap Parman'ın seslendirdiği Que Sera Sera (keysera diye okunur) adlı şarkıdır. Hem de bu yorum üzerine gülmek, eğlenmek için yirmi küsur sene beklemeniz de gerekmemekte. Tüm kamuoyuna duyurulur. ***h.dursunoglu@zaman.com.tr***

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Kâzım Koyuncu vardı, şimdi milyonlarca Kâzım var

M. Haldun Dursunoğlu 2008.08.24

Bu hafta boyunca yurdun en güzel köşelerinden birinde, Doğu Karadeniz'deydim. Hatta İstanbul'dan Artvin'e kadar uzun ve yorucu, ama bir o kadar da unutulmaz anlara tanıklık ettiğim bir geziydi. Sanmayın ki gezi yazısı kaleme alacağım.

Aslında ne de iyi olurdu, tuttuğum notlar, gördüğüm başkalıklar bu sayede gün yüzüne çıksaydı. Ama konunun başka bir tarafından yaklaşıp, en azından oraların tozunu duyurmaya çalışacağım.

Üniversite zamanlarımda İsviçre, İtalya, Avusturya ve Almanya doğasına yakinen şahitlik etmiştim. Yemyeşil doğa, akan sular, engebeli yollar derken Alpler, gözümde hep başka bir yerdeydi. Ama gelgelim Karadeniz'i ve Karadeniz insanını görünce nevim döndü ve bunca zaman yalandan bir sevda yaşadığımı anladım. Alpler de güzeldi ama Karadeniz, hele Trabzon, Rize ve Artvin Huda'nın bizlere ekstradan bahşettiği bir kıymet. İş ki kıymetini bilmeli.

Trabzon'un yaylalarına çıktım. İnsanları gördüm, öyle içten öyle samimiydi. Kanları da dereleri gibi akıyor Karadeniz insanının. Bir ufak festivale de katılmak nasip oldu. Kemençeler çalınıyor, horonlar tutuluyor, göğün griliğine inat yer yemyeşil, horon ekibiyle beraber dans ediyor. Zaten çok geçmeden de yağmur başlıyor, fakat bana mısın denmiyor. Karadeniz'in insanı hareketli, tam bir horon havası...

Çamlıhemşin'de Ayder Yaylası'na çıktım. Bir iki arkadaş grubu ellerinde kemençeler, baktım yine horon tutmuşlar, bambaşka bir dünyadarmış gibi müziğin ritmine kapılmış gidiyorlar. Kemençe hakikaten kutsal bir saz gibi oralarda. Beni de bu yazıya sürükleyen kemençe oldu, Doğu Karadeniz bölgesinin mahalli sanatçıları ve melodileri oldu.

Oralı değilseniz, mahalli sanatçıların ne olduğunu, nasıl bir önemi barındırdıklarını bilemezsiniz. Aslında her nereliyseniz, oradaki mahalli sanatçıları yakinen bilmeniz gerekiyor. Bunu Karadeniz'de anladım. İsmi cismi duyulmamış, hatta belki hayat boyu karşınıza çıkmayacak mahalli türkücülerimiz var. Bu isimler, bazen olur birkaç kişi tarafından bilinir, bazen olur mahalli olmalarına karşın yüz binlerce albüm satıp meşhur olurlar. Gerçi bu sanatçılarımıza medyamız gereken desteği göstermez. Nedeni basit, ne ekıyorlar ne biçecekler? Bu mahalli sanatçılar, genellikle müziği hobi olarak yapan, kâh rençper kâh memur yahut başka bir meslek erbabı. Fakat sanatlarını son derece özenli uygularlar. Bilmem farkında mısınız, büyükşehirler köyleri anaforlaştırdı ve hortum gibi içine çekti çekeli milli kültürümüzün bu mahalli sanatçı boyutu değer kaybetti. Oysa onlarla genişlemişti yerel kültür, mahalli lehçeler ve melodiler. Hayat şartları onları da anafora çekti ve sönümlendi anlaşılan. Karadeniz gezimde en çok bu üzdü beni.

Fakat Ayder Yaylası'na çıkarken arabalardan gelen sesler, sıkılan canımı biraz olsun tamir etti. Yanımdan geçen otomobillerin hemen hepsinde Karadeniz türküleri çalıyordu. Ancak daha dikkat çeken bir özellikse şarkıların umumiyetle Kâzım Koyuncu'ya ait olmasıydı. İstanbul'dayken yakın çevremde de Koyuncu seviliyor ve dinleniyordu. Fakat onun memleketinde ona karşı oluşan durum neydi, bilmiyordum. Anladım ki herkes ama herkes onu çok sevmiş. Üstünde fotoğrafı olan baskılı penyeler giyen nice genç arkadaş gördüm. Şarkılarını

ezberden okuyor herkes. Kâzım Koyuncu, bir ikonmuş meğerse Karadeniz’de, bir sanat ikonu. Aynı zamanda Karadeniz gençlerinin tüm yurda kendilerini tanıtmaya fırsatı sağlayan bir ismi Kâzım.

Zamanede Zığaşı Berede adlı bir grupta solistken Kâzım, Dido Nana adlı albümle patlamış, büyük küçük herkesin sevgisini kazanmış, rock nedir bilmez emicelerin (oralarda amcaya böyle deniyor) bile hafif kafalarını sallayarak dinlediği bir emsal oluvermiş. Gençler seviyordu. Çünkü Kâzım Koyuncu, onları temsil ediyordu. Kâzım Koyuncu beynelmilel bir mahalli sanatçıydı. Vefatı da o kadar tesirliydi. Hem mahalli boyutta bir kayıp, hem tüm ülkemizde yaşanan ufak bir depremdi. 2005 yılında henüz 33 yaşındayken hayata ve Karadeniz’e gözlerini yumdu. Bunu niçin bu kadar geç yazıyorum? Ben büyükşehirlerde sesi çınlayan, etrafına serinlik veren dere gibi bir Kâzım Koyuncu’yu tanımıştım. Fakat sonra onu vatanında, Hopa’da, Doğu Karadeniz’de tekrardan gördüm. Gürül gürül çağlayan bir şelale gibiymiş meğerse Kâzım. Bunu anlamam geç oldu. Anlamak da değil, duyumsamak. Siz de Kalan Müzik’ten çıkan DVD’sini edinin. O’nu bir belgesel tadında seyredin ve dinleyin. Dinleyin ki milli kültürümüz nasıl bir çağlayandır, şeleledir görün. Allah gani gani rahmet eylesin hemşerime.

h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müzik fakirlerin tek lüksüdür

M. Haldun Dursunoğlu 2008.09.07

Ramazan geldi, hoş geldi. Bereketiyle, aydınlığıyla, kültürü, sanatı, huşusu ve ne kadar manidar his varsa aldı geldi Ramazan. Hele yurdun dört bir yanında oruçlarını açanlara sunulan kültür-sanat etkinlikleri var ki ne kadar güzeller anlatamam.

Halk bir eğleniyor, bir düşünüyor, bir kendine geliyor deyim yerindeyse. İstanbul bu güzelliklerin en çok nasiplenildiği şehir herhalde. Uluslararası Ramazan Etkinlikleri doğrultusunda Debu ve Bedem gibi yurtdışı menşeli grupların yanı sıra Dervişane, Özdemir Erdoğan ve Ahmet Özhan gibi dev isimlerle İstanbullular kaynaşma imkânı buldular. Gerek Feshane’de, gerek Topkapı Kültür Parkı’nda gerekse de Bağlarbaşı Kültür Merkezi’ndeki atraksiyonlar Ramazan’ın ne denli bereketli olduğunun en sanatsal kanıtlarından kuşkusuz.

Bir de 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul başlıklı Uluslararası Boğaziçi Festivali kapsamında da dünyaca meşhur, sesinden sazına usta mı usta isimler sahnelerden geçiyorlar. Gerçi gelişleri de gidişleri de sessiz oluyor maalesef. Oysa herhangi bir Avrupa kentinden geçseler, yer yerinden oynar bu isimler sayesinde. Fakat bizde değer yargıları başka işte. Bunların başında da sanırım Hintli meşhur orkestra şefi Zubin Mehta gelir. Evet, Zubin Mehta da İstanbul’dan geçti. Sanırım organizasyonların bu ana kadarki en önemli hediyelerinden biriydi bu İstanbullulara.

Hafta başında da yine dünyaca meşhur bir isim Cemal Reşit Rey’de sahne aldı. Size de bundan bahsetmek istiyorum. Zira sahneden ve sahnedeki şovdan gözümü alamamıştım. Her sahneyi de sizler için seyrettim. Notlar aldım ve dersler çıkardım. Evet, CRR’den bir Çingene geçti. Çok sesli çok renkli çok büyük bir Çingene. Konserini ilk duyduğumda aynı Dino Merlin’de olduğu gibi yerin göğün sallanacağı bir konser bekledim, fakat nerde, CRR’nin bir kısmı dahi dolmamıştı. Bunu organizasyonun zaman seçimi olarak algılayıp, “keşke” hanesine yazdık.

Sahi, kimden bahsettiğimi yazmadım daha. Gerçi okuyucular, birkaç bilgiden kimden bahsettiğimi anlamışlardır. Elbette Esmâ Redzepova'dan bahsediyorum. O dünyalar tatlısı, o şirin mi şirin, Allah'ın lütfü o farklı sesin sahibi Esmâ Redzepova. Siz gerçi Redzepova dediğime bakmayın. Bildiğimiz Recepova. (Djemal yazılıp Cemal okunduğu gibi, Redzepova yazılıp Recepova diye okunuyor.) Gerçi siz de müziğini canlı dinleyebilirsiniz, sahne performansını seyretseydiniz Esmâ Abla demekten kendinizi alamazdınız. Öyle keyifli ve öyle samimi seyircisine karşı.

Konseri seyrederken ilk aklıma gelen Esmâ Abla sahne almadan önce orkestrasının sahneyi tam anlamıyla doldurduydu. Bu isimler hayatınızın hiçbir safhasında önemli bir rol almayacak olsa da "marifet iltifata tabidir" düsturunca, huzurlarınızda isimlerini zikredip ayakta alkışladığımı belirtiyorum. Akordeonda Simeon Atanasov, klarnette Bilhan Macev, trompette Zahir Ramadanov, davulda Antonijo Zekirovski vardı. İsmi ni hatırlayamadığım bir de kontrbasçı vardı, onu da dahil edip tek tek saygılarımı sunuyorum. Klarnet ile trompet atışmalarının salondakilerin dakikalarca alkışlarıyla karşılanması ise hafızalardan silinmez.

Esmâ Abla, dünyadaki ikinci Rahibe Teresa olarak tanınıyor. Bunu altını çizerek söylüyorum. Zira şu anda 50'den fazla çocuğun her türlü bakımlarını üstlenmiş Esmâ. Verdiği konserlerin gelirleri de yine çocukların bakımlarına gidiyor. Bildiğiniz, fahri veli.

Kendisi Üsküp doğumlu ve Makedon Çingenelerinden. Bugün 65 yaşında. Sakın ha, yaşına bakarak aklınızdan tuhaf şeyler geçmesin. Onu seyrederken yirmilik kızlara sahne dersi verdiğini görürsünüz. 'Sahne nasıl doldurulur, seyirciye nasıl davranılır ve folklorik danslar nasıl yapılır'ın cevaplarını Esmâ Abla en güzel şekilde veriyor. 30 ülkede 8.000'den fazla konser, 586 albüm, 2 platin, 8 altın ve 8 gümüş kayıt, bir sanatçının başarı hanesinde yazacak verilerden başka bir şey değildir. Evet, İstanbul'dan bu kalibrede bir sanatçı geçti. Esti, gürlledi ve yaktı... Kâh ağladı ve ağlattı, kâh oynadı ve oynattı. Sanatın nelere kadir olduğunu etnik eserlerle ve caza göz kırpan Balkan müzikleriyle gösterdi doğrusu. Ben, iyi ki oradaydım diyorum. Orada olmayanlar ise Esmâ Abla'nın albümlerine her yerden ulaşabilirler. Özellikle de Caje Šukarije ile yerinizde duramayacaksınız. Son söz de ondan olsun: "Müzik fakirlerin tek lüksüdür. Şarkı söylerken kötü düşüncelerden uzaklaşırsınız ve dans ederken açlığı unutursunuz." **h.dursunoglu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mutlu ol, bu bir emirdir!

M. Haldun Dursunoğlu 2008.09.14

Ramazan aktiviteleri, her ili, her ilçeyi şenlendiriyor. Geçen hafta bahsetmiştim. Sadece birkaç şey var ki ufak tefek canımı sıkıyor. Ramazan ayında sanat dünyasının yanı sıra tasavvuf musikisi camiası da halkın manevi açlıklarını gideriyor.

Özellikle Sultanahmet'te yaşanan organizasyon bir nevi kusur giderme çabası. Zira Ramazan ayı, manevi açıdan yeterince doygun geçirilmesi gereken bir ay. Bugün işin sadece eğlence tarafına takılırsak, yarın müzik terimini de magazin batağından çıkartamayız. İşte canımı sıkın şeylerin başında gelen de bu. Bu açıdan dinleyeceğimiz müziğe sonsuz önem vermeli. Hele konsantre ve preslenmiş bir maneviyat ayı içerisindeyken, ne kadar faydalanabilirsek o kadar kâr. Eh biliyorsunuz ki bu ayda Ramazan şarkıcıları, Ramazan ilahicileri, Ramazan tasavvufu gibi kimsenin bir şey anlamadığı terimlerle tanışıyoruz. Bir nevi Ramazan davulcusular. Ne bileyim,

Veysel Dalsaldı ismini, Sami Savni adını ve daha nice ismi aklıma gelmeyen, özellikle tasavvuf dünyasına ismini yazdırmış sanatkârları sadece Ramazan ayı boyunca hatırlamak inanın acınacak bir tutum. Onlar için değil, kendimiz için acınacak durum bu. Konuyla bir bağlantısı var diye söylüyorum, bir hayalî arkadaşım var. Hayalî, Karagöz-Hacivat oynatıcısı bildiğiniz. Ramazan ayında gelen tüm teklifleri reddediyor. Zira sadece bu ayda hatırlanmak istemediği için. Ne kadar sevdim bu duruşu, ne kadar açmışız adam gibi duruşlara, anlatamam.

Yalnız sanatçılarımızın kalibresinden herhangi bir şüphe yahut sıkıntı duymuyorum. Fakat benim canımı sıkan, müzik tarihimizin kırılğan geçmişiyile alakalı gerçekleri. Türk müziğinin bildiğiniz gibi bir dönemi vardır ki içler acısı. Öz yurdunda garip kalmış ve öz vatanında parya edilmiş Türk müziği, haliyle dinleyicileriyle de aradaki muhabbeti koparmış. (Bu noktada Sinan Çetin'in 'Mutlu Ol! Bu Bir Emirdir' kısa filmini iliştiyorum). Marifet iltifata tabidir, sermayesiz meta zayıdır özdeyişince düşünürsek, öyle bir zamanımız olmuş ki marifete iltifat eden kalmamış. Tarihimizin o dönemine hiç girmeyeceğim. Fakat yansımaları beni bugün yakinen ilgilendiriyor. Hatta bu hafta içi gittiğim bir konserde bunu müşahade ettim ki, üzüldüm desem az.

Güzelce bir belediyemizin yaptığı, güzelce bir Ramazan konseri tertibine katıldım. Sahnede sanatkârlarımız marifetlerini sergiliyorlar. Fakat ne yazık ki, konser sürerken bir tek Alaska Frigo Buz'cular geçmedi oradan. Sahnedeki sanatçıların düştükleri durum, bir nevi düşünlerde yemeğin yanında sunulan şarkıcılar gibiydi. Ortalıkta dolaşan çocuklar mı istersiniz, cep telefonlarıyla bağıra çağıra karşısındakine bir şeyler anlatmaya çalışan sanatseverler mi yahut "Burayı ben tuttum, sen başka yere otur." diye didişen hanımabları mı? Durum içler acısı evet. Bunların suçluları tabii ki o ablalar ağabeyler değiller. Bunun asıl suçluları, konsere gelme teveccühünü göstermiş o güruha daha evvelinde konser dinleme veya müziğe ve sanata saygı duyma adabını öğretmeyen tarihtir. Hatta öğrenmemesi için didinenler ve mümkün mertebe onları müzikten, ebrudan, resimden, sinemadan ve sanatın tüm kollarından, tek kelime etmek gerekirse sanattan uzak tutmaya çabalayanlar suçluların ta kendileridir. Sanattan ve kültürden uzak tutulan saf insanlarımızın müziğin ritmine kendilerini bırakmaları ise deyim yerindeyse günlük gereksizliklerden başlarını kaldırmalarına neden olacaktır. Hatta "Ben kimim ve nereye gidiyorum?" sorgusunu yaptıracak olan da yine sanatın kendisidir. Sanatın, müziğin ve kültürün dışındaki şeyler, paslı bir çakı gibi ciğerimize saplanmış. Onu oradan almadan da ne hayatın tadına, ne algı açıklığıımıza ne de bilinçli yaşayışımıza kavuşamayacağız sanırım.

Avrupa'da bir konsere katıldım. Dünya müziklerinden örnekler alınıp, bir füzyon yapılmıştı. Bunu da klasik anlamda sahnede icra ediyorlardı. 2 saate yakın sürmüştü ve konserin belli belirsiz bir anında salondaki ahenk dikkatimi çekti. Yüzlerce kişilik salondan çıt çıkmıyordu. Neden sonra arkama dönme ihtiyacı hissettim. Çünkü bir tek ses yoktu ve salon boşaldı hissine kapıldım. Sonra anladım ki, öyle bir konser dinliyorlardı ki, aralarında bir tek aksıran tıksıran dahi olmamıştı. Hayret ve hayranlık içerisinde, bir ibadet şuuruyla icra edilen müziğe ve aynı saygı ve görgü ile de bu müziğe takınılan tavra hürmet duydum. Bir nevi Stendhal Sendromu yaşadım o an. Dua da ettim, keşke bizde de her türlü dinleti böyle muteber olsa diye. İnşallah bir gün gelecek ve sanatımız hak ettiği konuma bu toprakların çocukları tarafından tekrar oturtulacak ve inşallah bu tabloyu görmek bize de nasip olacak. ***h.dursunoglu@zaman.com.tr***

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abdullah Napolyon Bonapart'tan Kâni Karaca'ya

M. Haldun Dursunoğlu 2008.09.28

Ramazan ayındaki belli başlı etkinliklerden sizleri haberdar ettim. Nerede ne konser var nereye kimler geliyor hepsinden az-çok bir şeyler karalamaya çalıştım. Konser salonlarını, muhabbet meclislerini mesken eyledik. Nerede mikrofon gördük, nerede name dinledik, oraya serdik tezgâhı.

Fakat koskoca Şehr-i Ramazan, sessiz sedasız geçiyor. Tekrar gün içinde rahatça yemek yiyeceğimiz günler yakın değil, kendimize hâkim olacağımız günler uzak olacak. Ramazan ile beraber gelen o manevi atmosfer de ne yazık ki yaz mevsimi gibi gelip geçecek. Şunun şurasında ne kaldı? Çoğu gitti azı kaldı. Ne diyordu Necip Fazıl: "Küçükken derdi ki dadım / Çoğu gitti, azı kaldı / Büyüdüm, ihtiyarladım / Çoğu gitti, azı kaldı."

İşte arkadaşlar, korkularımın yeşerdiği nokta da bu aslına bakarsanız. Ramazan'dan sonra korkarım ki ne o ilahi meclisleri şenlenecek, ne mevlitler nameleşecek, ne tamburlar neylere eşlik, ne de sahurlar iftarlara kardeşlik edecek. Televizyonların yemyeşil renkleri programları da kalmayacak. Her üç tane çalınan parçanın bir tanesinde muhakkak semaa kaldıran melodiler, yerlerini gündelik aşinalıklara bırakacak. En çok üzüleceğim de sahur programları olmayacak. Televizyonda dişe dokunur sohbetlerin, tek ayak üstünde üç beş bir şeyler kapılabilecek sapasağlam programların yerlerini yine abidik gubidik yapımlar alacak. Her şey yine tekdüze olacak, bir on bir ay daha geçsin de dinlediğimiz müzikler musikiye tebdil edilsin diye bekleyeceğiz.

Türk televizyonlarında yayımlanan, hâlihazırda bendenizin de gün sektirmeden takibe çalıştığım özel bir televizyon kanalında ekranlara gelen, gazeteci büyüğümüz Murat Bardakçı ile ayaklı ansiklopedi kıvamındaki tarihçi Dr. Erhan Afyoncu'nun sundukları Sahur Meclisi adlı programdan bahsetmek istiyorum sizlere. Bu basbayağı televizyonlarda rastlanacak cinsten bir (sahur) program formatında değil. Zaten beni de kendisine bağlayan, bu iki ustanın muhabbetinin yanı sıra gelen klasik Türk müziğinin önde gelen sanatkârlarından Mehmet Güntekin beyefendiyle, İncesaz'dan hatırladığımız Dilek Türkan hanımefendi gibi önemli şahsiyetlerin de musiki gücünü bu programda sergilemeleri aslında. Program reklamı yapıyor gibi durabilirim. Sahi, bir program formatı reklamı yapsaydım sanırım bunun reklamını yapardım. Düşünün, bir seyirci olarak elimde not defterimle bir televizyon programı izliyorum. İzlemek ne kelime, ders dinliyorum adeta. Gerek Osmanlı Sultanlarının tarihçelerine adanan, gerek bir bestekârımızın hikâyesine gerekse de herhangi bir rast esere bağlanan bir başka program, az rastlanır cinstendir. Neler öğrendim, neler dinledim inanamazsınız.

Radyoculuğa başlamadan evvel de arşivimi genişletmeye çalışıyordum. Birçok etnik müzik, dünya haritasında yerini dahi gösteremeyeceğim ülkelerin eserlerini topluyordum ki hâlâ da devam ediyor bu tiryakiliğim. Fakat bende ki? Murat Bardakçı'nın programda çaldığı eserleri duyduysanız benim ne demek istediğimi anlamışsınızdır. Boy ölçüşmek ne haddimeymiş meğer. Kâni Karaca üstadın yayımlanan tüm albümleri bende var güya. Lakin Bardakçı, öyle eserleri dinlettiriyor ki apışıp kalıyorum. Herhangi bir mekânda (ki bu bir ev bile olabiliyor), herhangi bir zamanda Karaca'nın meşk ettiği bir kasideyi, Yasin Suresi'ni, ne bileyim bir segâh ilahiyyi ortaya bir çıkartıyor ki tarihe tanıklık ettiğimi hissediyorum.

Hatta bazı zamanlar aklıma bir portre düşüyor. Bugüne kadar müzik yapanların, müzik üzerine konuşanların sadece müzik camiasından olduğunu yahut genel geçere vurursak da daha popüler isimlerin bir şöhret malzemesi gibi kullandıkları, albümlerinin satması için konuştukları veya ekstraların sayısını artırmak için kanalları dolaştıklarını görürdük. Fakat bu sefer deyim yerindeyse kelifelli adamların, ne bileyim müzik adamları olmayan tarihçilerin musikinin dinamiklerini anlatmaları, hele de bunu bir sahur programında yapmaları çok ama çok hoşuma gitti. Bir harf öğretenin kırk yıl kulu olan geleneğimiz; tarihimizin, edebiyatımızın, kültürümüzün ve dahi musikimizin bilinmedik, günışığı görmemiş malumatlarıyla karşılaşınca bir buruk oluyor. Ne bileyim, Napolyon Bonapart'ın Osmanlı Devleti ile yaptığı bir mukavelede ismini Abdullah Bonapart olarak yazdırması veya Napolyon'un yanında sarıklı cübbeli bir Müslüman Türk'ün koruması olarak çalıştığını ilk kez burada öğrendim. Daha nice anlatası ve dinlenesi nefesleri, ilahileri, kasideleri, dini veya ladini

musikimiz için yaptıkları katkıdan ve öğretiden dolayı kendi namıma ve musikişinas arkadaşlar adına teşekkür ederim. **h.dursunoglu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adları duyulmamış kahramanlar ve popüler kaybedenler

M. Haldun Dursunoğlu 2008.10.05

Bundan birkaç hafta önceydi, değil mi, Zara kod adlı, Neşe Yılmaz'dan bahsetmiştim. Hatırlayın, evvelden yani 90'ların başlarında Küçük Emrah & Küçük Ceylan dönemlerinden hemen sonrasında Neşecik olarak asker türküleri, arabesk ve bilumum benim sevmediğim şarkıları söylemişti Zara.

Sonrasında da karşımıza Zara olarak çıkmıştı. Evet, önce Neşecik, sonra Zara, belki yarın da Neşe Hanım da olabilir hani.

Türk müziğinin envai çeşit insanı var ve biz de burada bunların hepsini olmasa da bir kısmını sizlerle tanıştırmak istiyoruz işte. Zira o kadar fazla sanat camiasındaki sanatkârlarla, solistlerle veya hanendelerle tek tek ilgili yazmak zor ve uzun iş. Bu yüzden bir sağdan bir soldan alıyorum ki mukayese imkânınız olsun. E zaten medyanın işi de bu değil mi? Tam da bu fikrimce. Hatta geçen hafta arabada seyir halindeyken TRT Radyo 4 dinliyordum. Bu arada eklemeliyim ki onlarca radyo kanalı arasında bilgilendiğim bir radyo kanalıdır. Neyse, programın konuğu Alaattin Palandöken'di ve bu efsanevi ismi radyoda duyduğumda arabayı kenara çekip programı can kulağıyla dinlemeye koyuldum. Efsanevi isim diyorum, çünkü arkadaşlar Alaattin Bey, yaşayan en önemli TRT sanatkârlarından biridir ve ilklerdendir. Bunun ne demek olduğunu birkaç saniye ayırın ve düşünün ne olur!

Radyonun radyo olduğu zamanlarda, 1949 yılında gazetecilik mezunu olduktan sonra TRT'nin açtığı ilk imtihanlardan birini kazanma suretiyle TRT'ye adım atmış, şöhrete şöhret, makama makam dememiş bir üstat Alaattin Bey. Muzaffer Akgül'lerin, Nezahat Bayram'ların sahnelerinde şeflik yapmış, onlar için meşk etmiş ve Türk halk musikisini yaşatmak ve yeşertmek için çabalamış bir üstattan bahsediliyor. Radyodaki muhabbetin bir yerinde, Muzaffer Hanım telefonla bağlandı. Bir konuşma geçti ki arkadaşlar, 52 sene önce yaşadıkları sahne maceralarını ve hikâyelerini anlatıp ağladılar. Bunlar çok güzel şeyler, inanın. Heyecan verici her şeyden öte. Neyse, dünya kulağıyla Alaattin Palandöken'in kendi sesinden birkaç parça dinledim ya, bu benim müzik defterim için büyük bir adımdı. Evet, arkadaşlar bu isimler de yaşıyor bir yerlerde ve müziğimizi yaşatmak ve daha da ileriye götürmek için, bizlere ulaştırmak için var güçleriyle çalışıyorlar. Onlar bu işin gerçek emekçileri. Sonradan iki üç televizyon reklamıyla ekonomik olarak sanatı kendi çıkarlarına kullanan isimler değiller. Bugün Alaattin Usta, 80 yaşında. Belki zamanında beraber çalıştıkları Nuri Sesigüzel kadar popüler değil, belki onun Sesigüzel'in olduğu gibi "From California To The New York Island" bir şarkısı yok, ama biz bu isimleri "adları duyulmamış kahramanlar" olarak bildik ve sevdik, tanımasak da...

Şimdi son zamanlarda çıkan bir albümden bahsetmek istiyorum. O da Nurşah Acun adlı bir ses sanatçısının okuduğu 'Söyleyemedim' isimli albüm. Albümü dinlemeden önce her zaman yaptığım gibi solistin kim olduğuna ve tarihçesine, yani önceki çalışmalarına ve de albümde kimlerle beraber çalıştığına baktım. Eserlerin seçimleri de bu minvalde son derece önemlidir. Ancak eserlere geçmeden evvel, Nurşah Acun'un (gerçi albüm

için çıkış ismi olarak sadece Nurşah uygun görülmüş) tarihçesine bakındım. Kendisini ismen değil sesinden tanıyormuşum meğerse. TRT’de yayımlanmış görüntülerini görünce klip olarak internette tanıdım. Kendisi TRT Ankara Radyosu THM sanatçısı. Albümde de okuduğu eserleri dikkatle dinlemenizi tavsiye ederim. Türk halk musikisi adına yetişen nice gençlerin olduğunu görünce sevineceksiniz.

Yalnız, içimi gıcıklayan bir şey var ve bunu söylemeden geçersen içimde ukde kalır. Nurşah Acun isminin Nurşah diye kısaltılmış olduğunu görünce üzüldüm doğrusu. Kliplerde gördüğüm görüntüyle albüm kapağındaki portre arasında büyük bir fark var doğrusu. Sanki kapakta bir Zara motifi çizilmeye çalışılmış. Folklorik motiflerle bezenmiş bir albüm tasarımı ve Nurşah’ın gerek dövmeleri, gerek hızması, gerekse de aksesuarları tam bir Zara edası çiziyor. Bunu okuyunca bana kızar mı bilmem, amma velâkin TRT’nin o atmosferinden ayrılıp kendi ayakları üstünde durmaya çalışanların ne hallerde olduklarını görünce, yapımcı ve yayımcı dostların bu kalibredeki sanatkârları ne durumlara getirdiğine şahit olunca üzülmekten ve bir dost tavsiyesi etmeden duramıyor vicdanım. Aynı hüznü hislerim zamanede TRT TSM sanatçısı olan Umut Akyürek için de geçerlidir. Cazibe her nasılsa, kara delik gibi geliyor demek ki. Ama zar zor yetişen sanatkârların popülerleşip bayağılaşmayı mı yoksa taş yerinde ağırdır düsturuyla düşünüp halkın içinde fakat şöhretten ve (belki de) maddiyattan uzak bir hayat mı tercih edecekleri onların bileceği iş. Benim siz müziksever dostlarıma tavsiyem, Söylemedim adlı albümü dinlemeniz ve TRT’nin sanatçılarına ehemmiyet vermeniz. Herkes albüm yapabilir ama herkes TRT sanatkârı olamaz. Ramazan Bayramınız da bilvesile mübarek olsun.

h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çölden değil, Shire'den gelen Hamza!

M. Haldun Dursunoğlu 2008.10.12

Geçtiğimiz haftalarda kaleme aldığım bir yazı vardı. Müziğimizin her türlüsünde esas olarak alacağımız kaliteden bahsetmiştim. Hatırladınız umarım. İlahi müzikten veya terminolojik tabiriyle dinî musikiden dem vurmuştuk. Bunun kalitelisi var, günlük hayatı kotarma adına yapılanı var.

Evet, bunlardan bahsetmiştik. Sonrasında o kadar çok e-posta aldım ki sizlerden, meğerse bir nevi kanayan yaraymış. Her postada bir çığlık vardı doğrusu. Yeter artık, naralarını duymak işten bile değildi. Zira hep aynı dolmalar yutturulmuştu millete: "Halk bunu istiyor". Bu mesnetsiz müzikten veya zorla kanıtılmaya çalışılan bu yozlaşmış 'şeyden' onları kurtaracak olan tek şey geceyi kovan gündüz gibi olan tezadıdır, yani kalitelisidir.

Yurtdışındaki gelişmeleri takip ediyorum. Yurtiçindekiler ise hakikaten sönük kalıyor. Ben de dedim ki, bu hafta okurlarıma yurtdışında ne olup ne bitiyor anlatayım. Özellikle de Naşit akımından çokça da bahsetmiştim. Naşit dediğimiz bildiğiniz musiki olmaksızın okunan metinler. Bir nevi Taleal Bedru kıvamındaki eserlerdir. Bu akımda sonraları oluşan üslup, def ve genel anlamda vurmali çalgılar üzerine oluşmuş. Bizim müzik kültürümüzde, yani nokta atış vermek gerekirse Osmanlı musikisinde Naşit müziği pek kullanılmamış. Bilakis enstrümanlardaki zenginlik diğer kültürlerdeki müziklere parmak ısırtır cinsten. Udundan define, kanunundan rebabına, santurundan kudümüne varıncaya kadar envai çeşit saz kullanılmış. Bu yüzden Naşit müziği aslına bakarsanız Arap yarımadasından pek de dışarıya çıkamamış.

Fakat zaman gelmiş, hani o saray müziği diye tabir edilen klasik Türk müziği eserleri var ya, bu eserler bir nevi marjinal kalmış. Neden? Bunu daha evvelki yazılarımdan birinde ufak çaplı izah etmeye çalışmışım. Her neyse, gün gelmiş Naşit müziği sanatçıları uzamış gitmişler, göç etmişler Batı'ya doğru. Avrupa yeni mesken ve vatan olmuş bir anlamda. İşte o nesillerin çocukları da büyümüşler ve müziklerini unutmadan füzyon haline getirmişler. Farklı enstrümanlar ekleyip yine dinî müziklerini yapmışlar. Bu minvalde Sami Yusuf gibi isimleri bu köşeden duyurmuşluğum vardır da. İşte bu kuşaklar dünya ölçeğinin ne denli geniş ve dar olabileceğinin farkına varmışlar. İngilizceyi kendilerine yeni dil olarak atamışlar. Yanlış anlamayın, asimile olmuşlar demiyorum. Yine Arapça anadilleri veya Urdu, fakat tüm dünya vatandaşlarıyla anlaşma adına kullanılacak ortak dil olarak İngilizcede sabit kalmışlar. Sonra ne olmuş dersiniz? Pakistan'dan Hollanda'ya, İspanya'dan Çin'e, Şili'den Finlandiya'ya varıncaya kadar özellikle Müslüman gençler birbirleriyle hemhal oluyorlar. Ortak müziklerini de yavaştan bulmaya başladılar. Gençler her ne kadar benimsemesem de bu yeni müziği seviyorlar ve dinliyorlar. Gerek Outlandish'in, gerek Sami Yusuf'un, gerek Idris Philips'in ne bileyim bu neviden isimlerin konserleri binlerce müzikseveri bir araya getiriyor. Yan yana rengârenk binlerce farklı insan, ne güzel bir ahenk düşünebiliyor musunuz?

İşte son zamanlarda İslam diniyle müşerref olmuş sanatçılar, müziklerini de Müslüman ediyorlar. Aklıma hemen Es-Sekafi geldi. Peygamber Efendimiz, şair Es-Sekafi'nin yazdığı şiirlerden sonra kendisi müşrik olmasına rağmen, "Onun şiiri Müslüman oldu." buyurmuştu. İşte bu müzisyenlerimiz şarkılarını da Müslüman etmişler.

Onlardan bir tanesi de Hamza Robertson. Önceki ismi Tom Robertson. İngiltere'nin Oldham kentinde 1982 yılında dünyaya gelmiş. 21 yaşına kadar müzik ve drama eğitimi almış. Daha sonralarında da müzik kariyerinde klavye ve gitar meşk etmesiyle Naşit müziğine ve bu akım sanatçılarına yakınlaşmış. 21 yaşında İslam ile müşerref olduktan sonra da müziğini heybesine almış Hamza, toprağa saçarcasına dava bellediği Allah'a çağırıyor saçmış dört bir yana. O da müziğin gücüne inananlardan. "Dünya üzerinde o kadar negatif müzik var ki hep yanlış mesajlar veriyor insanlara bu müzikler. Oysa insan tabiatına aykırı ne var ki fitrattan gelen?" diyor Hamza.

İşte bu hafta da size nur yüzlü, ak u pak bir kardeşimizden, Hamza'dan selam getirdim. (Yüzüklerin Efendisi filminde Shire'dan gelen hobbit kardeş Pippin'e çok benzettim Hamza'yı. Hamza da Lancashire'lı) Her neyse Awakening Prodüksiyon'dan son albümü yayımlandı. Something About Life. Şayet bu tarz müziklere uzaksanız bile, bu müzikler sayesinde dünya üzerindeki diğer kardeşlerinizle ortak bir noktanız daha olacağını düşünün. Sizi temin ederim ki, elleri birbirine bağlayan bağlardan en masumu müziktir. Siz de ruha gıda olan bu iksirden bir yudum alın ve yanınızdakine verin. Göreceksiniz, bu çember daha da büyüyecek.

h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir ömürlük misafir Erkan Oğur

M. Haldun Dursunoğlu 2008.10.19

Bundan yıllar öncesiydi. Şarkılarda, türkülerde anlatıldığı kadar bir gurbet akşamını yaşıyordum. Adamakıllı bir soğuk vardı dışarıda. Avrupa'nın kuzeyinde, soğuk mu soğuk ayaz mı ayaz bir geceydi. İnsanın içini ısıtmayan kaloriferli bir odada, yağın karın penceresindeki şekline bakıyorum.

Bildiğiniz bir yalnızlık ve meteorolojik bir destek, gökten yere inen. Etraf geceye inat, beyaza çalıyor. Alnımı dayamışım soğuk pencereye, müzik çalarımdaya efkârlı mı efkârlı parçalar ardı ardına sıralanmış. Edith Piaf mı desem Gilbert Beaud mu, yoksa Leonard Cohen mi, hangi dokunaklı ses vardı bilemiyorum. Anlayacağınız adam gibi bir sükûnet ve yaşamı adam gibi yaşamak için geçerli sebeplerim vardı.

Sanırım Piaf'la Champs-Élysées Bulvarı'na giderken, Cohen'le soğuk New York'un Clinton Street'ine uzanıyordum bir bakıma. Şarkılar kâh Kiel'e kâh Heidelberg'e kâh Prag'a farklı zamanlarda yolculuklar yaptırıyordu. Müzikler, sanki arka sokaklardan geliyor, yanımdan Kibritçi Kız geçiyor, her kibritte benim bir düşüm görünüyordu sanki. Bazen de Raskolnikov selam veriyordu. Neyse, soğuk ve karlı bir Avrupa gecesi. Her değişen şarkının akabinde mekânım da değişiyor, hayalimdeki ortamım gittikçe yurdumdan uzaklaşıyordu. Şarkıların, böyle tayyimekan ettirmede güçleri olmadığını sanıyorsanız aldanıyorsunuz.

Sıradaki şarkının ne olduğunu bilmeden, fütursuzca seyrimde dolanırken, bir cura sesi duydum. Ama cura da ne cura! Biraz öncesine kadar soğuk Avrupa'nın soğuk karlarına bulanmışken ötem berim, sobasında odunların yandığı, yanmış kestane ve portakal kabukları kokan bir Bayburt yahut Muş, hiç olmadı Bilecik evi hissiyatı duydum. Şarkı, 'Pencereden Kar Geliyor' idi. Pencereden sahiden kar geliyordu. 'Aman annem, gurbet bana zor geliyor'. Bu da tastamam doğru, zor geliyordu bana da. Bismillah! Aman dedim, ne oluyoruz, bu ses de neyin nesi, nereden süzülüyor, nerdeyim?

Sonra, sonra ne oldu tam hatırlamıyorum, sanırım kendimden geçmişim. Fakat o şarkı, dimağımın çeperine yapışmış bir cevşen gibi beni zirhlüyordu. Ama o ses, o gecenin o yoğun atmosferinde ölüyü dirilttiğini diriyi de öldürdüğünü sandığım o ses, sanki İsrail (as) sûrunu üflüyor. Bense, üstümdeki kara bulutları dağıtıyordum hâsılkelâm. Mağripten maşrığa beni tiz vakitte taşıyan o ses, o müzik, Erkan Oğur'dan başkası değilmiş, ayıldığımda öğrendim.

Nice yerde yazılıdır Erkan Oğur şunu yapmış, bunu etmiş diye. Ettekraru ahsen, demeyeceğim. Beni bu sefer tekniğinden ziyade pratiği ilgilendiriyor. Bir caz eğitimi almış, dünya müziğine hâkim bir müzisyenliğinden öte beni ilgilendiren taraf ise Oğur'un bir ayağının batıda bir ayağının da doğuda olması. Halkın müziğini dinlemeyen halkın bir kısmına ibadet huşusu gibi dinleten Oğur, belki yıllardır ihtiyacını hissettiğimiz filozof tavırlı müzisyen boşluğunu giderdi kanımca. Müziğin ucundan bucağından tutmuş her kim varsa, Erkan Oğur ismi üzerinde ittifak kurmuştur. Garip, değil mi?

Değil arkadaşlar, değil. Müziğin teorik tarafından mekteplisi olmuş Erkan Oğur, üzerine pratik olarak da felsefesini, üslubunu tamamlamış alaylısı da olmuş ve halkın asıl ihtiyaç duyduğu müziği vermiş onlara. Nihayet magazin olmaksızın, karizmatik olabilmek için polemiklere girmemiş, hatta televizyonlarda hiçbir bol reytingli programda reklamını yapmamış böyle bir sanatkârın konserlerinde iğne atsanız yere düşmüyor. Erkan Oğur'un nice konserinde bulundum. Ne bir şovunu gördüm, ne de sansasyonel bir hareketini. Fakat asıl sansasyon müziği idi Erkan Oğur'un.

Beni o soğuk gecelerde yalnız bırakmayan Erkan Oğur, omzuma dokunup "Ne sahibim bu yerde ne kiracı, sadece bir ömürlük misafirim ben." diye fısıldamıştı. O zamandan bu yana, günümüzde yaşayan en büyük sanatkârlardan biri diye tanırım üstadı. Bir Ömürlük Misafir, Gülün Kokusu Vardı, Hiç, Anadolu Beşik ve Fuad adlı albümlere imza atmıştı Erkan Oğur. Fakat siz de bir iki müziğini, üslubunu duyduktan sonra hemen bir sonraki eserde Erkan Oğur'un imzasını duyar anlarsınız. Hatta hatırlayacak olursanız, 1996 yılındaki Eşkiya filmindeki müziklerde yine Oğur'un sesini, nefesini ve o narin nâğmesini anımsayabilirsiniz.

İstanbul'daki müzikseverlere de bir güzel haber vereyim o halde. Erkan Oğur ve onun kadar önemli arkadaşı İ.Hakkı Demircioğlu 25 Ekim'de yani haftaya cumartesi CRR'de 'Dünün Yarını, Bugündür' adlı bir konser

verecekler. Şayet Oğur'u seviyorsanız ve bu konseri kaçırsanız hakikaten üzülersünüz. Yok, tanımıyorsanız bu tanışma fırsatını da kaçırmayın derim. h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüksek Sadakât'ten kart var: "Mekke ya da Kudüs'teyim"

M. Haldun Dursunoğlu 2008.10.26

Arşivleri karıştırmadan, güncel olarak radyolarda çalan veya televizyonlarda dönen klip parçalarını dinleyerek tüm haftamı geçirdim. Daha evvelden de meylettiğim bir mevzu vardı. Ha bugün ha yarın diyerek bir türlü vurgulayamamıştım. Tavsiye değil, ders niteliğinde bir müzik ziyafetinden bahsediyorum.

Öyle basit bir ifadeyle "bir şarkı dinledim, hayatım değişti" mealinde bir vurguda değilim. Ancak, günlük şarkıların günü kotarma adına yapıldığını, 'iki üç ekstraya çağırılsam belimi düzeltirim' mantığıyla yapıldığını bilince diğer müzikleri ve müzisyenleri pohpohlamak geçiyor içimden. Hani gerekiyor mu bu? Belki bir yere kadar gerekiyor. Maksat, tarafımız belli olsun.

İşte mevzubahis olan arkadaşlar, Yüksek Sadakat adındaki müzisyenler topluluğu. Hiç de öyle maymun iştahlı bir proje olmadığı, grup üyelerinin orta yaşlı olmasından belli. Bu aynı zamanda yorumların, enstrüman icralarının ve güfte-beste ahenginden hemen anlaşılıyor. İlk albümlerinden (2006 yılında piyasaya sürülen Yüksek Sadakat adlı albümü) daha olgun duran ikinci albümleri Katil & Maktul, çok daha can yakıcı duruyor. Bazı parçalar var ki birkaç kez dinledikten sonra dile pelesenk oluveriyor. Benim de mırıldandığım, ısılgıma nefes olmuş Aşk Durdukça şarkısı tadından yenmiyor. Albümdeki her şarkı kadar feylesofça yazılmış, melodisiyle de düşünmeye sevk eden, bağımlılığa yol açan bir eser olmuş. Gitmek-dönmek dilemması, olgunlaşmak-yanmak bağımı şarkının şahdamarı...

"Belki sana yazarım uğradığım bir şehirden / Renkli bir kart atarım Mekke ya da Kudüs'ten"

Bir diğer çıkış parçaları ise bu işlerin aslında iyi yapılabilir olduğunu gösteriyor, gününü kotaranlara. "Ruhum rüyaya dalmış. Dünya uzak, gerçek yavan. Sanki bir yok bir de varmış. Ben seni arayamam".

Kısacası arkadaşlar, şarkı dinlemek eylemini hakikaten eyleme geçiren bir albüm ve müzisyenler topluluğu Yüksek Sadakat. Sözlerini beğenirsiniz beğenmezsiniz, fakat örneğini veremeyeceğim kadar çok olan anlamsız, saçma, gereksiz güftelerin yanında parıl parıl parılıyor. Sizi düşünmelere itiyor, bence bu işin en gizemli tarafı. Bir dahaki şarkıda acaba hangi bağlantı var dedirtiyor. Bir dinleyin, bana hak vereceksiniz.

Süper bir fikrim var

Şafak Karaman'ın sunduğu Müzik Dergisi programını seyrediyordum. Röportaj konuğu Betül Demir. Üfürdüğü zaman mangalda kül bırakmıyor. Zannedersiniz ki Ümmü Gülsüm kabrinden çıkmış da, şarkıcılar meydanına meydan okuyor. "Var mı benden iyisi he?" diye Karaman'ın gözüne dik dik konuşuyor. Bir anda epey antipatik geliyor bana. Kimdir necidir ne yapmıştır diye internette geziniyorum. 2006 yılında ilk albümünü yapmış. Şarkısına kulak veriyorum. "Süper bir fikrim var, sen şimdi git. Bir daha geri gelme" diyor şarkıda. Etkileyici! Sonra karşıma bir yazı çıkıyor, Hıncal Uluç'tan. Yazısında bir methiye bir methiye ki hakikaten Ümmü Gülsüm

sanki. Metnin sonuna konduğu isim Betül Demir. Anlaşılan Demir, PR desteğini arkasına almış. Hele bir de üç beş okulda teneffüs zili olarak bu dâhiyane (!) şarkı çalınıyormuş, inanmazsınız, şaşırdım kaldım. Büyütme kardeşim ne var bunda, demeyin. Çocukların zihinlerinin ne denli önemli olduğu su götürmez. O çocuklara bu yaşta güftesi belli belirsiz, bestesi başka muamma olan bir şarkıyı okulların teneffüs zili olması bana çok pedagojik yahut anlamlı gelmiyor. Birileri buna dur desin istiyorum. Popüler kültüre karşı olduğum filan yatmıyor bu tepkimin altında. Bilakis, nice "popüler" isim veya şarkı dururken, dün bir bugün iki şarkıcıların parçalarına bu kadar rağbet göstermek, diğer ustalara yapılmış bir saygısızlık veya vefasızlık gibi geliyor. En basiti Sezen Aksu, Erkin Koray gibi isimlerin parçaları o kadar tehlikeliydi de çocuklarımız için, kıtıpiyos şarkılar mı daha sağlıklı? Buna değinmeden geçemedim.

Cumhuriyet'le Ferahnâk

Yazımın son pasajını da bir konser haberine ayırmak istiyorum. 26 Ekim, yani bugün olması beklenen Cumhuriyet'le Ferahnâk adlı konser 2 Kasım tarihine ertelenmiş. Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu tarafından icra edilecek konseri beklemeye koyuldum. Nicedir o "haza beyefendi" sesi ve üslubuyla sahnesinden emsal teşkil edebilen musikimizin en davudi seslerinden Münip Utandı beyefendinin solistliğini üstlendiği konserde nice köşe başı isimler görev alacaklar. Samim Karaca uduyla, Taner Sayacioğlu kanunuyla, Lütfiye Özer'in de kemençesiyle eşlik edeceği konserde Yansımalar grubuyla tanıdığımız Aziz Şenol Filiz neyiyle ve Birol Yayla da tamburuyla Cumhuriyetimiz ferahnâk olacak. Ferahnâk, yani sevinçli ve şen. Siz de payınıza düşecek bereketi CRR'den alabilirsiniz. Bir güzel tavsiye de böyle olsun.

h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir ilham kaynağı olarak Maradona

M. Haldun Dursunoğlu 2008.11.02

Geçen gün e-posta hesap kutuma bir video düştü. Seven dostlarımız yollamışlar. Hani hem değişik müzikleri, hem videoları, hem de Diego Armando Maradona'yı sevdiğim için ince davranıp güzel bir klip yollamışlar. Açtım ve seyrettim.

La Vida Tombola adlı bir çalışmaymış bu. Klipte birkaç kişi var ve hepsi birbirinden meşhur adamlar. Herhangi bir sokağın köşesinde iki kişi ellerinde gitarlarıyla şarkı söylüyor. Galatasaray forması giyip İngiltere'de sahneye çıkarak konser vermesi sayesinde Türkiye'de de hayli sevilen, (ki bir gün Fenerbahçe formasıyla başkalarını da görmeyi istiyorum) Manu Chao adlı o hercai adam, sempatik ve protest sanatçı, arkadaşıyla şarkılarını söylüyorlar. Si yo fuera Maradona, viviría como él, si yo fuera Maradona, frente a cualquier portería... (Maradona olsaydım, onun gibi yaşardım.)

Maradona, lacivert bir arabadan siyah gözlüklerin arkasında şaşkın gözleriyle iniyor. Yanında Emir Kusturica, Maradona'yı o iki sokak sanatçısının önüne getiriyor ve Maradona huşu içerisinde seyrediyor bu sokak konserini. Seyrederken benim bile içimde bir şeyler uyanıyor. Hayatımda gördüğüm en büyük futbolcu, en sanatkâr topçu Maradona çünkü. Onun maçlarını televizyondan seyretmiş olsam bile bu benim seyircilik hayatımda çok özel bir konumda duruyor. O, koskoca Maradona. Neyse, şarkı ilerliyor, ilerledikçe ortam ısınıyor; fakat Maradona'dan tek bir hareket dahi görünmüyor. Sonradan aldığım bilgilere göre Maradona o şarkı önünde ağlamaya başlıyor.

Bu bir videoklip değil arkadaşlar. Bir film öncesindeki fizibilite çalışmaları aslında. Emir Kusturica, Maradona'nın hayatını beyazperdeye dökmek için kolları sıvamış. Sadece futbol olmayan, hayatının birçok bölümünde hata silsilesi olmasına rağmen, hâlâ Maradona olmayı bilmiş, Arjantin'de bazı kimselerin şeyh gibi, tanrısal bir uhreviyeti varmışçasına yakın hissettiği Maradona o. Saygım sonsuz hani.

İşte bu filmde Manu Chao'nun o harikulade şarkısı çalınacak. Hayatı özetlemiyor mu, La vida es una tómbola... Hayat tombaladır.

Bu video üzerinden daha nice şey çıkar, ancak benim bu hafta için tasarladığım mevzu, açıkçası tam da bahsettiğim klibi tamamlar cinsten olacak. Bazı zamanlar olur da arabanızda sesi sonuna kadar açmak istersiniz ya, istersiniz canım, bunda bir sıkıntı yok. Hatta yaşı geçmiş büyüklerimiz de ister, rahatsızlık vermiyorsa bir beis yok elbette. İşte benim de arada bir içimden geliyor yakın zamanlarda, arabada ve evde Hoba Hoba Spirit adlı olağanüstü eğlenceli grubun şarkılarına tutunuyorum.

Hobaaa demeyin, Hoba Hoba Spirit, ismi cismi afili çocuklardan oluşmuş, Faslı arkadaşlar bunlar. Beş kişiler. Reggae, rock ve Gnava tarzı müzik yapıyorlar. Gnava (ki İngilizcede Gnawa olarak yazılıyor), Mağrip'te, özellikle de Fas'ta Afrika'nın güney bölgelerinden Avrupa'ya köle olarak satılmak üzere getirilmiş veya bildiğiniz göç/hicret etmiş halka ve onların müziğine verilen, vurmali çalgıların hâkimiyette olduğu, İslam dininin en meditatif ve ritmik eserlerini çıkartmış bir bileşik isim. Hem halk, hem de onun müziği ve Hoba Hoba Spirit de bu müziği kendi rock ve reggae tarzında yaptıkları müziğin içine sindirmiş. Enfes bir lezzet olmuş. 98 yılında kurulan grubun davulcusu Adil Hanine, gitaristi Anouar Zehouani, basgitarcuları Saâd Boudi, vokalde ve gitarda Reda Allali ve perküsyon sazlarında da Mohamed Laâbidi görev almışlar.

Hani şimdi Faslı dedik, Gnava müziği İslam dininin en nadide eserlerine dayanıyor filan deyince bu arkadaşların bilindik ilahi-ezgi gibi müzikler yaptığını sanmayın. Hatta bilakis, müzikleri öyle ki alışlagelmiş ezgi-ilahi motiflerindeki "öleceksiniz!" formatı bu adamları dinlediğinizde çok havai geliyor. "Birileri Müslümansa ve iyi müzik yapabiliyorsa kesin ilahi yapıyordur yahut yapmalıdır." fikrinden bir an önce kurtulmalı. Athena diye punk rock grubumuz vardı. İşte sadece tasavvur edersiniz diye, HHS, onların birkaç gömlek daha iyi ve stabil şarkılarını yapıyor. Maradona şarkısını dinlemenizi şiddetle öneririm. Gazetenin yanında bir alet gelse de bu kadar uğraşın sonunda dinletebilsem sizlere o güzelim şarkıları. Neyse, zaten genç arkadaşlar neyi dinlemeleri gerektiğini, kültür ve sanat hayatını nasıl okumaları gerektiğini en efektif bir biçimde burada okuyorlar. Bahsettiklerimiz de havada kalacak değil a! Size Hoba Hoba Spirit ile eğlenceli zamanlar diliyorum.

h.dursunoglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir diyalog projesi: Büyük Ortadoğu

Nevval Sevindi 2004.03.09

Marc Grossman ile toplantıya katılmak için Ankara'ya gittim; ancak onun aksayan programı sonucu Büyükelçi Eric S. Edelman ile masaya oturduk.

Sayın Büyükelçi, Grossman yerine Büyük Ortadoğu Projesi'ni anlattı bizlere. Doğru bir soruyla konuya giren Edelman, BOP'un ne olmadığını açıkladı. Bir plan değil, bir diyalog projesinden söz ettiğinin altını çizdi. Başkan

Bush'un "alternatif projeler olabilir mi?" sorusunu arada aktardı. Benim için önemli olan bu sorudan başladım düşünmeye. Alt alternatif projelerden oluşacak bir BOP, diyalog şemsiye projesi olabilir.

BOP'un haritasını Osmanlı haritası üstüne koyduğumda birebir örtüşmesi tesadüf değil elbette. İslam jeopolitiğinin coğrafi alanı Türkler tarafından genişletildi. Türkiye'nin bölgede deneyimi ve Batı ile bölge arasında diyalog oluşturması 80 yıllık değil, 700 yıllık bir kültür, değerler, güvenlik ve siyasi birikimin temelidir. Bölgede güvenliği sağlamak için Vahhabilerle ilk savaşan Osmanlıdır. Kavalalı Mehmet Ali Paşa 1811'de Arabistan içlerine girdi. Vahhabi hareketi ölümcül bir yara aldı; ama ölmedi. Kavalalı bölgeyi ele geçirmek isteyenlere karşılaşacakları güçlükleri anlatmak için anlatılan bir Arap söylentisine göre: "Bir Arap halısının ortasına elma koydum. Bunu kim haliya basmadan alabilirse hareketin komutanı onu yapacağım der. Kimse alamaz. Oğlu İbrahim, haliyi elma kol menziline girinceye kadar sararak elmaya ulaşmayı başarır." Ülkenin derinliklerine nüfuz edecek bir stratejiyi anlatmak isteyen Kavalalı'nın deneyimleri bugüne de ışık tutuyor. Bu birikimin kanat ülke olan Türkiye'de bulunması önemli. Amerika'ya karşı bölgede var olan güvensizlik Türkiye'ye karşı da var. Yıllarca sadece Batı yanlısı politikalar izleyen, kendi özgün birikimini özgün bir politikaya dönüştüremeyen Türkiye'nin bu projede diyalog kuran olabilmesi gerekir. Köprüler inşa edecek ülke Türkiye ise aktif, özgün ve istekli davranmalı proje için. Kendi yerini kendi belirleyen bir Türkiye politikası BOP içinde değerlidir. Ortadoğu'ya modernizmi getiren Osmanlı kültürü, bölgede yatırım yapmıştı. Biz bunun izleyicisi olamadık. Fakat Türkiye, Avrupa içlerinde yüzlerce yıldır var. Türkiye, sıkı bir şekilde 150 yıldır Batı dünyasıyla entegre olma savaşı vermiş ve bunu AB üyeliği ile sonuçlandırmak isteyen bir ülke. BOP içinde Türkiye'nin güçlendirilmesi ve 2. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'ya kazandırılan Almanya gibi yatırım yapılması gerektiği ortada. Japonya ve Almanya'ya yapılan desteğin bugün Türkiye için gerekliliği tartışılmaz. Projenin motor gücü Türkiye'dir. Bugünkü savaş kültürler ve değerlerin çarpışması, eski paradigma sahibi iktidarlarla yeni global köy yasalarının çatışmasıdır. İnsanı merkez alan anlayışın totaliter yapılara kafa tutmasının sonucu Atatürk, Cumhuriyeti kurdu. Radikal devrimlerin tek sahibi olan ve bu devrimleri hayata geçiren Türkiye, yeni anlayışın temsilciliğini almalı. Bunun için ilk önce anayasal düzenlemeleri yaparak düşünce özgürlüğünü hayata geçirmelidir. Ardından cinsiyet ayrımcılığını her alanda ortadan kaldırmalıdır. Özgür ve ortak bir Avrupa yaratmak çok uzun bir zaman aldı. Kimse inanmıyordu olacağına da. Ama bugün milli paralardan bile vazgeçildi. Bu irade BOP için de neden geçerli olmasın?

Amerika dağınık ve karışık bir tutumla değil, kararlı bir şekilde Türkiye'yi desteklemelidir. Bu bölgede bağnazlıkla özgürlüğün savaşının zihinsel formlarını kırmak öğrenci okutmak, ders koymakla olacak şeyler değil. Ama Ortadoğu Kalkınma Bankası kurma fikrini olumlu buluyorum. Yeni kurumlar yeni zihniyeti destekleyecek altyapıyı yaratır. Farklı düşünce biçimlerine ortak dil böylece zaman içinde gelişir.

Bunun altyapısını kurmuş bir Türkiye'de önce tam teşekküllü bir başarı göstermek şart. Ayrıca bu altyapı Kafkaslar ve Orta Asya'ya doğru devam etmektedir. Sağlam bir omurga BOP için çok önemli. Birbirimizle önce güven tazeleyen bir diyalog projesi gerekiyor BOP şemsiyenin altında. Sistemleri değil, insanı hedef alan bir kültürel ve sosyal projeler dizisi olarak görülmelidir BOP.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaddafi Türk Harbiyesi'nden mezun

İşgalci İtalyanlar Ömer Muhtar'ın ayakları altından sehpayı çekince meydana gelen sarsıntıdan onun gözlükleri ayaklarının dibine düşer.

Ömer Muhtar'ın boğazına çöken yağlı urgan onu çırpındırırken 5-6 yaşlarında bir çocuk, minik ellerini uzatarak, Muhtar'ın ileri geri çırpınan bacakları arasından bu gözlükleri alır ve perde kapanır.

Libya tarafından finanse edilen Antony Quin'in oynadığı, Libya'nın kurtuluşunu anlatan Ömer Muhtar filmi böyle bitiyor. Film seyreden herkes gözlükleri alan küçüğün Muammer Kaddafi olduğunu düşünüyor. Kaddafi de böyle söylüyor. Eğer böyleyse, tıpkı Saddam Hüseyin gibi, halkını bütün dünyadan tecrid ettirmeyi büyük bir maharetle başaran, Başbakan Necmettin Erbakan'a bütün diplomatik nezaket kurallarının ötesinde adeta hakaret edercesine hitap eden adam, herhalde o Ömer Muhtar'ın torunu olamaz.

Kaddafi bir Arap milliyetçisiydi ama gerçekte bir Türk düşmanı değildi. Askeri eğitimini Türkiye'de yaptı. 27 Mayıs 1960 darbesi sırasında Kaddafi bir harp okulu öğrencisiydi. Kaddafi Ankara'daki Kara Harp Okulu'nun 1962 mezunudur. Kaddafi ile birlikte Libya'da ihtilali gerçekleştiren Abdüsselam Callud da Türk harbiyesinden mezun. 1962-63 eğitim yılında Harbiye'nin dil okulunda da kurs gördüler. Kendisi ile birlikte, daha sonra Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde önemli görevler alacak olan 11 Arap daha vardı. Talat Aydemir Türkiye'de ihtilale kalkıştığında Kaddafi ve arkadaşları harp okulunda eğitimlerini sürdürüyorlardı. İhtilal için havalanan savaş uçakları gökyüzünde dolaşırken Dil Okulu'nun yetkilileri onları koruyabilmek için sığınaklara gönderdi.

Kaddafi 1969'un 31 Ağustos'unu 1 Eylül'e bağlayan gece Libya'da ihtilal önderi olarak ortaya çıktığında Türkiye ve Türkiye tarihi hakkında olumlu düşünüyordu. Türkiye'de Libya hakkında yazılan kitaplarda Ömer Muhtar ve Atatürk'ün emperyalizme karşı mücadele eden iki lider olduğu yazılıdır. 1973'te Libya'ya giden gazeteci Hüdayi Bayık'a Kaddafi şunları söyler:

"Sömürgeci ülkeler, Türk milleti gibi büyük bir millet ile Araplar arasında düşmanlık tohumları meydana getirmekte başarılı oldular. Bu durum dolaylı olarak sömürgeci ülkelerin işine geliyor. En doğru çözüm yolu, Arap liderleri ile Türk devlet adamları arasında görüşmeler yapıp, bu anlaşmazlıkların çözülmesidir. Türklerle Araplar, İslam aleminde büyük bir kütle teşkil ederler; fakat sömürgeci ülkeler bu yakınlaşmayı arzu etmezler."

Kenan Evren genelkurmay başkanı iken 12 Eylül darbesinden bir yıl önce 1979'da Libya'yı ziyaret etti.

"Mustafa Kemal, Libya'da Arap kardeşleri ile birlikte faşistlere karşı çarpışmış ve bu çarpışmalarda akan Türk ve Arap kanları birbirlerine karışmıştır." sözleri de Kaddafi tarafından 19 Mayıs 1981'de Tarblus'ta söylendi.

Daha 1994 yılında Tansu Çiller'in Libya ziyaretinde Çiller'e ve Türkiye'ye övgüler yağdırmış, Çiller'i "İslam kadını için çok iyi örnek" olarak nitelendirmiş ve bol bol iltifat etmişti.

Peki o günden bu yana değişen ne?

Geçmişte de, günümüzde de Arap milliyetçiliğinin bütün liderleri, halklarına zulmetmeyi ve onları dünyadan tecrit etmeyi büyük bir maharetle başarıyorlar. Emperyalizme karşı mücadele ettiklerini söylerken, süper güç Amerika'yı halkının başına musallat ederek büyük bir zulme kapı açıyorlar. Yalnızlaştıkça da hırçınlaşıyorlar.

Sorgulamayıp ezberleyen gençler enstitüsü

Nurettin Özdoğan 2008.08.03

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 'Saatleri Kurma Enstitüsü' romanını okuyanlar bilir. Bürokrasiyi ti'ye alan ağır bir dili vardır romanın. O romanı ne zaman bir arkadaşımın elinde görsem üniversitelerimiz aklıma gelir. Buraya bir 'mim' koyalım şimdilik.

Sizlere aynı gün okuduğum iki köşe yazısından ilginç bulduğum birkaç alıntıyı okutmak istiyorum arkadaşlar. İlk olarak Star Gazetesi yazarı Mehmet Altan'ın 'Birbirimizi onurumuzla soyalım' başlıklı yazısından başlayalım.

Hadi hep birlikte okuyalım: "Kazanması, girmesi zor... Pahalı, anlı şanlı bir vakıf üniversitesinde, AB'ye atıp tutan bir salon öğrenciye 'Kopenhag Kriterleri'nin ne olduğunu' sormuştum. Bir anda derin bir sessizlik oldu. Dört satırlık Kopenhag Kriterleri'ni sayacak bir babayiğide rastlanmadı... Ama o ana kadar eleştirinin bini bir para idi... Kopenhag Kriterleri'ni bile merak etme ama esip gürlle." (Star, 25.07.2008)

Şimdi de Sabah Gazetesi yazarı Emre Aköz'ün 'Bunları kim yetiştiriyor?' başlıklı yazısından bir kesit okuyalım: "Geçen gün şöyle yazdım: 'Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün eşi Hayrünnisa Gül, kimin tavuğuna kış dedi de, psikiyatri profesörü Aysel Ekşi, Times gazetesine, 'O kadından nefret ediyorum' diyebiliyor?' Bazı okurlarımız, şöyle bir gerekçeyi öne sürdü: 'Çünkü Türkiye'yi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) şikâyet etti.' Eğitim seviyesi düşük vatandaşlarımız bunu söylese; anlarım, hoş görürüm. Ancak o gerekçeyi öne sürenler arasında üniversite öğrencileri de var. İnanılır gibi değil! Bilgiye ulaşma imkânlarının bu kadar geliştiği bir çağda, hem de e-posta göndererek (yani interneti kullanabiliyorlar) bunu söyleyenleri affedemem. Üniversitede okudukları için kendilerini matah bir şey sanıyorlar, mezun olduklarında dolgun ücretle iş talep ediyorlar ama en basit bilgileri dahi araştırmadan, 'papağanlık' ediyorlar." (Sabah, 25.07.2008)

Böyleyiz abi işte. Sorgulamıyoruz. Kütüphaneyi sadece sınavdan önce -yani yumurta kapıya dayandığı anlar- rahat çalışma ortamı diye kullanıyoruz. Onu da geçtim, duyduğumuz bir şeyi serçe parmağımızla iki tık yapıp 'Google'lamak bile batıyor bizlere.

Böyleyiz abi işte. Sorgulamak, araştırmak... Bunlar literatürümüzden çıkmış adeta. E sorgulamayınca yeni fikirler de çıkmıyor bizlerden. Neyse... Biz en iyisi 'Saatleri Kurma Enstitüsü'nden bir alıntıyla bu yazıyı noktalandıralım: "Saatin kendisi mekan, yürüyüşü zaman, ayarı insandır. Bu da gösterir ki zaman ve mekan insanla mümkündür..." **n.ozdogan@zaman.com.tr**

Doğum günü ve mezuniyet!

"Günümüz toplumu, benzer eğitim almış benzer çalışanların; benzer fikirlerle benzer ürünleri, benzer kalite, benzer fiyat ve benzer yöntemlerle sattıkları benzer firmalarla dolu."

Bu sözler Funky Business Forever kitabının yazarlarından Stockholm School of Economics profesörleri Kjell Nordstrom ve Jonas Ridderstrale'ne ait. Aynı zamanda bu adamlar dünyanın en etkili ilk 50 iş düşünürü listesinde 13. Ne güzel söylemişler değil mi?

İnsan özellikle doğum gününde kendinin benzersiz olduğunu düşünüyor. Yanılıyor mu, bilemiyorum... Gerçi bizler arkadaşlarımızın doğum gününü kutlama-tebrik etme konusunda bazen abartıyor olabiliyoruz. Sırf doğum günü diye arkadaşına kopya vermemek... Arkadaşını doğum gününde asker kaçığı diye şikâyet etmek... Doğum günü hediyesi olarak mezar yeri hediye etmek... Vesaire. Mesela geçenlerde bir arkadaşımızın

doğum gününde gözlerini bağlayarak onu çuvala soktuk. Ve kendisini şehir merkezinden bayağı uzak bir yere götürdük. Amacımız neydi? Benzersiz bir şeyler yaparak onun 'benzersiz' olduğunu ona hissettirmek.

En çok da fakültenin ortak derslerinde birbirimizle 'benzer' olduğumuzu düşünüyoruz. Zira şöyle bir sınıfa baktığımızda hepimiz aynı sınıfta aynı hocadan aynı dersi dinliyoruz. Ama mezun olduğumuzda hepimiz aynı işi yapmayacağız. Eğer bu bir Hollywood filmi olsaydı işte şimdi gerilim müziği tam da bu soruyla başladı...

HAFTANIN SORUSU

Soru: Ben şu anda Açıköğretim Fakültesi İşletme Bölümü'nü okuyorum. Öğrenci olarak yarım günlük işlerde çalışmak istiyorum. Acaba nerelere hangi yollardan başvurabilirim?

Cevap: Maalesef Türkiye'de saatlik çalışma yani diğer bir ifadeyle part-time iş kültürü tam oturmadı. Ama yine de part-time çalışan üniversite öğrencisi azımsanmayacak kadar çok. Özellikle son zamanlarda ardı ardına açılan alışveriş merkezleri ve çağrı merkezleri part-time çalışanlara ihtiyaç duyuyor. Direkt bu şirketlere iş başvurusu yapmanın yanı sıra internetteki hemen hemen tüm işe alım sitelerine bakmanızı tavsiye ederim. O da olmazsa bana CV'nizi gönderin, ben eşe dosta gönderirim diyeceğim ama e-posta kutumun çökmesinden korkuyorum!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çin'e gitmek isteyen?

Nurettin Özdoğan 2008.08.10

Pekin Olimpiyatları 08.08.2008 tarihinde başladı. Tarih hemen dikkatinizi çekti değil mi? Yok yahu saçma sapan dikkat oyunları oynamayacağız. Maksat genel kültür olsun.

Şimdi... Bu Uzakdoğu kültüründe uğurlu sayılara falan çok inanılıyor ya. Mesela onlara göre ardı ardına gelen sayılar çok uğurluymuş. Bunun yanında Çinliler için 8 rakamı çok ama çok önemliymiş. Kanton bölgesinde 8 rakamı 'Ba' olarak telaffuz ediliyormuş. Yani "Çok kısa zamanda çok büyük ilerlemeler kaydedeceksin." anlamına geliyor. (Çince biliyor taklidi yapanlar kulübüne üyeyim.) Bana da Çin konusunda kendini çok iyi geliştirmiş bir arkadaşım bunları anlattı. Kendisinin birçok Çinli arkadaşı olduğu için onlardan birine sormuş. Hatta sorduğu Çinli arkadaşı da 09.09.2009'da evlenecekmiş...

Arkadaşım Yavuz muhasebe mezunu. Hani derler ya Çincesi ana dili gibi. Aynen öyle. Çinceye lise son sınıfta yani çoğunluğun rüyasında üniversite gördüğü zaman başlamış. Abi, ne iş falan diye sorduğumda bana "Amerika'daki zenginlerin çocuklarına Çinli dadı tuttuklarını öğrendiğim anda Çince öğreten kursa gittim." diye cevap verdi. Aynı zamanda o kursta Çin kültürünü de öğrenme fırsatı bulmuş. Birçok Çinli arkadaşı olmuş bu sürede.

Kursta Çinli hocalarından Çin hakkında birçok şey öğrenmiş. Sürekli merak edip araştırmış. İnternette cingunlugu.com adresinde bir blog açarak Çin'le ilgili öğrendiği bilgileri paylaşmış. Şimdi blogunu binlerce kişi takip ediyor. Yakında Çin'le ilgili bir internet TV'si kuracak. Çinliler tarafından Zhongguo Tong yani Çin uzmanı

diye adlandırılıyor Yavuz. Hatta Çin'in en büyük haber ajansı Chine Daily, Çin'e bu ilgisinden dolayı Yavuz'un resmini ana sayfasına koydu. Üstelik Çin Devlet Radyosu da kendisiyle röportaj yaptı.

İlk tanıştığımızda kendisine sazan gibi klasik "Çince zor mu?" sorusunu sormuştum. Bana kendisi şöyle bir cevap vermişti: "Çin'de yaşayarak bir senede iyi derecede öğrenilebilecek bir dil. Zor demelerinin sebebi disiplin isteyen ve devamlı çalışılması gereken bir dil. Yani Çince öğrenmek imkansız değil sadece biraz zaman alıyor."

Fark yaratmak böyle oluyor işte. Yavuz'un sitesine ulaşan birçok kişi ona iş teklifi ediyor. Eylülde ise uluslararası ticaret okumak için Çin'e gidiyor kendisi. Yavuz sadece bir örnek. Daha böyle fark yaratan nice genç var bu ülkede. Ama ne yazık ki kıymet bilen yok. Bu arada olimpiyatlarda yere tükürmenin cezası 7 dolarmış. Olimpiyatlara gideceğimizden değil yahu, maksat genel kültür olsun. **n.ozdogan@zaman.com.tr**

Doludizgin yıllar

Geçen çarşamba ATV'de yeni bir gençlik dizisi dikkatimi çekti: Doludizgin yıllar. Algıda seçicilik bu olsa gerek; içinde gençlik kelimesi geçen her şey kalbimi küt küt attırıyor.

Süper Baba'dan bu yana dizilerini beğeniyle takip ettiğim Osman Sınav'ın yönetmenliğini yaptığı Doludizgin Yıllar'da başrolü oğlu Yusuf Ömer Sınav (Barış rolünde) ve Genco dizisinden tanıdığımız Selen Seyven (Gülşen rolünde) oynuyor.

Barış, sosyal statüsü gayet yüksek avukat bir baba ve profesör bir annenin tek oğlu. Ailesi tarafından başarılı olması için zorlanan bir 'proje çocuğu.' Tabii Barış ailesinin bu baskısından bıkıyor ve içinde eksik kalmış bazı şeyler hız tutkusuna dönüşüyor. Bir arkadaşının motosikletiyle serseri takımına benzer gençlerle illegal yarışlara katılıyor. Hatta bir yarışta ölümden dönüyor. Daha sonra ailesi Barış'ı bir at çiftliğine gönderiyor. Orada birkaç gençle birlikte yeni bir hayata 'merhaba' diyor.

Özellikle ailesi tarafından yarış atı gibi yetiştirilen bir gencin at çiftliğinde yaşadıkları... Barış'ın annesine "Hızı sen bana öğrettin. 195 dakika 180 soruyu çözmemi sen istedin. Şimdi neden benim hız yapmama karışyorsun." demesi... Harika bir kurgu bence. Gelecek bölümleri sabırsızlıkla bekliyor olacağım.

HAFTANIN FIRSATI

Rekatlon, bölüm ve üniversite farkı gözetmeksizin reklamcı olmak isteyen üniversite öğrencilerine kapıları açık bir yarışma. Reklâmcılığa meraklı arkadaşlarımızdan bir grup oluşturduktan sonra Rekatlon'a yarışmacı olarak başvurabiliyoruz. Gerçek müşterilerden, gerçek briefler alan gruplar adeta bir reklam ajansı gibi çalışacakmış. Yaklaşık 85 saat sürecek yarışmada dünyanın ve Türkiye'nin en büyük markalarını yöneten profesyoneller jüri üyeliği yapacakmış. Ayrıntılı bilgi için www.rekatlon.org adresine girmeniz yeterli. Fark yaratmak isteyenlere önemle duyurulur. Ödül ne mi? Ödülün ne olduğunu sordum, bana "Kusura bakmayın, düğüne geldik, yedik, içtik ama takı takma faslını unutmuşuz." dediler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İbo'nun staj güncesi

Stajda fotokopi çektiriyorlarmış derler ya... Buna biz gençler burun kıvrırız. E şirketi al sen yönet demeyeceklerine göre... Beterin beteri vardır. Anlatayım. Daha çömez bir üniversiteliyken çok heveslenerek staj yapmıştım.

(Vallahi torpilsiz buldum abi.) Stajın ilk günü yöneticimin benden istediği fotokopiyi kâğıdın yarısı çekilmemiş bir vaziyette dosyaya koymuştum. O günden sonra yöneticimin benden "Şunların fotokopisini çekip getir misin?" demesini dört gözle bekledim. Ama bir türlü yöneticim bunu benden istemedi. Fotokopi çekmekten kaytarmak isteyenler için bu iyi bir taktik olabilir. (Fotokopi çekmeyi bile beceremeyen eski bir stajyer gururla sunar.)

Staj yaptığımızda çevremizdekilere de faydalı oluyoruz sevgili arkadaşlar. Misal vermek gerekirse ev arkadaşım, uluslararası bir bankada staj yapıyor. Akşam eve geldiğinde bana gününü detaylı bir şekilde anlatıyor. Ben orada staj yapsam bu kadar çok şey öğrenemezdim, gerisini siz düşünün. Dört yıl üniversitede 'tarım bankacılığı' ile ilgili hiçbir şey duymadım. Ama arkadaşım sayesinde artık Çiftçi Muzaffer Dayı'ya danışmanlık yapacak kadar tarım bankacılığını biliyorum.

Banka deyince aklıma geldi. Bir bankanın reklamları sürekli televizyonda gösteriliyor, rastlamış olabilirsiniz. Hani ilk başta yabancı bir aşçı, sonra yabancı bir fotoğrafçı ve en son da tersanede çalışan yabancı bir kadın Türkiye'de neden kaldığını, Türkiye'yi neden çok sevdiğini falan anlatıyor. Keşke AIESEC'le gelen herhangi bir yabancı stajyer de o bankanın seri reklamlarında oynasa. Düşünsenize reklamda oynayan yabancı genç stajyerin "Türkiye'yi çok seviyorum. Stajda hiçbir şey yapmıyorsun. Zaten buradaki yaşlıtlarım hep 'naylon staj' yapıyor." dediğini... Eminim çok matrak bir reklam olur.

Peki, stajda bir şeyler öğrenilir mi? Stajyerin motivasyonu yüksekse karda kışta çok şey öğrenir usta. Para? Tabii ki önemli bir motivasyon kaynağı. Ancak burası Türkiye. Stajyere para veren kurum bir elin parmağını geçmez! Unutun siz parayı.

Arkadaşım annesinin "Staj ne yavrum?" sorusuna "Çıraklık gibi bir şey." diye cevap verdiği sırada bu satırları yazmaktayım. Yeni üniversiteyi kazanan arkadaşlarım bu satırları okurken "Abi bi dur ya, staj falan kafamızı karıştırma. Öğrencilik hayatımızın ilkbaharını kışa dönüştürme." demeleri mümkündür.

n.ozdogan@zaman.com.tr

Öğrenci miyiz yoksa müşteri mi?

Bazı anne babalar "Bizimkisi ÖSS'de kaydırma yapmış, özele vermeyi düşünüyoruz." derler eşe dosta. Şoför koltuğunun yanında oturanın Bilkent'te okuduğunu duyan otobüs şoförü ise "Abi sizin üniversite dünyadaki iki Ferrari'nin çarpıştığı tek yermiş." demesi de normal.

Vakıf üniversitelerine ısrarla özel üniversite denilmesine karşıyım. Hemen hemen herkes özel üniversite diyor. Halbuki bu üniversitelerin tüzüklerinde "Kâr amacı güdemez." diye kapı gibi yazılı. Ama gerçi Türkiye'de özel üniversite denilmesinin haklı bir sebebi var.

Bazı 'vakıf' üniversiteler var ki hakikaten ticarethane gibi. Öğrenciyi müşteri gibi görüyor. Ve onları sömürmek için ellerinden geleni yapıyor. Bir de bunu "Biz hayır yapıyoruz, vakıf üniversitesiyiz. Öğrencilerimiz için varız." kılıfıyla yapıyorlar. Eminim 'öğrencilerimiz' yerine 'müşterilerimiz' dememek için kendilerini zor tutuyorlardır.

YÖK'ün sayfasında "Vakıf üniversitelerinin gelir, ücret ve öğrenci başına harcamaları" tablosunu incelediğinizde muhtemelen siz de 'E yuh artık!' diyeceksiniz. Geçen hafta Referans Gazetesi'nde Eyüp Can'ın "Kolay yoldan

para kazanmanın yeni yolu: Vakıf üniversiteler” başlıklı yazısında bazı işadamlarının artık eline kalem kağıt alıp bir üniversite kursak şu kadar para kazanırız, dediğini öğrenince içimden “Biz boşuna okuyoruz.” dedim.

Şimdi bazı vakıf üniversitelerinde okuyan arkadaşlarımın şikayetlerini yazmak vardı ya... Ona bu köşe yetmez abi, onun için ayrı bir gazete-ek falan yapmak gerekir!..

HAFTANIN SORUSU

Soru: Biliyorum kariyerle alakası pek yok ama ben çok uyuyan bir gencim. Yanlış anlamayın tembellik anlamında değil. Gerçek anlamda günde 10 saat uyuyorum. Haliyle günüm bitmiş oluyor, hiçbir şey yapamıyorum. Ne tavsiye edersiniz?

Cevap: İyi ki soruda ‘kariyer’ kelimesini kullanmışsınız. Aksi takdirde “Acaba Güzin Abla’ya gidecekken yanlışlıkla bana mı gelmiş bu mesaj?” diye düşünecektim. Bir psikiyatri/uzman yardımı almayı hiç düşündünüz mü? (Gerçi burada siz soruyordunuz di mi?) Sen sorunca aklıma geldi, Da Vinci uykusu diye adlandırılan bir model var. Her dört saatte bir 20 dakika uyuduğunuzda vücudun uyku gereksinimi karşılanıyormuş. Yani toplam günde 2 saat uyumuş oluyorsunuz. Bunu deneyin diyeceğim ama “Vur dedik öldürdün” diye düşünmenizden endişeleniyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gençler için girişim vakti

Nurettin Özdoğan 2008.08.31

Yarın Ramazan ayının ilk günü. Nerede o eski Ramazanlar diye başlamayacağım. (Eminim 50 yıl önce de bu söz söyleniyordu.) Televizyonda yahut radyoda memleketimizin iftar saati anons edilirken içimiz cız edecek.

Bu aralar girişimcilik olayına takmış vaziyetteyim. “İstanbul için iftar vakti” yazacağıma “Gençler için girişim vakti” yazmışım mesela. Ramazan’da olsak oruç başıma vurdu diye işin içinden çıkacağım.

Biliyorsunuz Türkiye’de ‘girişmek’ fiilinin ilk anlamı tekme tokat birilerine dalmak. Örnek vereyim: Çocukken mahallede futbol topumu patlatan olmadığı takdirde ‘girişimci’ bir ruha sahip değildim. (Patladığında ikiye yarıp ters çevirerek kafamıza takke gibi taktığımız plastik toplardan bahsediyorum.) “Kavgayı çok mu seviyoruz?” sorusuna cevap aramak istiyorsanız 2-3 farklı gazeteyi okuyun, bu sorunun cevabını mutlaka bulacaksınız.

‘Girişmek’ten kastım tabii ki müteşebbislik. Bir işe girişmek, girişim, girişimcilik... Bu kelimeler kaçımızı heyecanlandırıyor Allah aşkına? Büyüklerimizin ‘icat çıkarma’ tembihleriyle büyüyen nesiliz biz. Bu, birinci neden. Bana göre diğer neden ise daha tehlikeli. Hep bir yarış içindeyiz. Ne için? Cevap çok basit: Bir yerlere kapağı atmak için!

Birkaç arkadaşımdan duydum; benim kariyer planım “Salla başını al maaşını üzerine kurulu.” diyorlar. Ağlasam mı gülsem mi? Hangi gelişmiş ülkede “Salla başını al maaşını” diye bir tabir vardır, çok merak ediyorum. (İngilizceye çevirerek Google’da arattırdım, alakasız sonuçlar çıktı.)

Teknolojinin kalbi olan Amerika'nın Silikon Vadisi'nde binlerce 20'li-30'lu yaşlarda milyoner var. Bana kaldıysa maksat milyoner olmak da değil. Değer yaratmak, kendisinden sonra gelene yol açmak daha anlamlı. İçimizde ne zeki, ne yetenekli gençler var. Ama ne yazık ki çoğu bir yere kapağı atacak, sonra karın tokluğuna çalışıp emekli olmayı bekleyecek!

Medyanın, saçma sapan bir şekilde, insanları kısa yoldan zengin ve şöhretli olmaya teşvik etmesi de bir etken. Ama ben en çok profesör ders anlatırken sınıfın arkasında 'iddaa' kuponu dolduran üniversitelilere acıyorum. Onun için girişimciliğin üniversitelerde hatta liselerde teşvik edilmesi taraftarıyım. Ama sanmıyorum bu konunun çok da önemsenileceğini. Onun için iş biz gençlere düşüyor arkadaşlar.

Aramızdan bir kişi bile bu konuda bir başarı hikâyesi yazdığında çok ama çok şey değişecek. Bir fikir bularak bunu hayata geçirmenin tam zamanı. Hemen, şimdi! İstanbul için iftar vakti. Pardon, "Gençler için girişim vakti" diyecektim yahu. Hepinize iyi Ramazanlar. **n.ozdogan@zaman.com.tr**

KAHVENİ YUDUMLARKEN ÖĞREN!

Her ayın üçüncü cuma günü sabahın köründe Likemind diye bir organizasyonda reklam, pazarlama ve internet sektörüyle ilgilenenler bir araya geliyor. Dünyada 30 farklı şehirde aynı anda gerçekleştirilen bir etkinlik. İlgi alanları benzer olan kişiler fikir alışverişi yapıyor.

Başka değerli bir etkinlik de: e-tohum. Burada internet alanında bir girişim yapmak isteyen ağırlıklı genç insanlar her perşembe bir araya geliyor. (www.etohum.com) Kişiler e-tohum toplantılarında fikir alışverişi yapıyor, dünyadaki başarılı projeleri tartışıyorlar...

Fikir alışverişinde bulunmanın önemini kavramış toplumlarda "Learning community" diye bir kavram var. Türkçeye çevirirsek "Öğrenme topluluğu" da diyebiliriz. Bahsettiğim Likemind ve e-tohum toplantıları bu kavrama örnek iki etkinlik.

Amerika, İngiltere ve Japonya gibi ülkelerin kafelerinde hararetli hararetli tartışan "öğrenme topluluklarına" rastlamanız mümkün. Diyebilirsiniz; biz büyük şehirde değiliz, o etkinliklere katılmamız çok zor. Hiç sorun değil. Benzer ilgi alanlarında olan 2-3 arkadaşınızla bir konu üzerinde tartışın. Ve bunu periyodik olarak yapın. Görün bakın 2-3 ay sonra sizde nasıl bir değişiklik olacak. Tabii bunu sakın ola kantin ortamında yapmayın! Tartışmanız "Abi, şu kıl hocadan nasıl dersi geçeceğiz?"den ileriye gitmez zira. Kendimden biliyorum.

HAFTANIN SORUSU

Soru: Üniversiteyi 2. senemde kazandım. Yani tahmin edebileceğiniz gibi çift dikiş gidenlerdenim. Her karizmatik Türk genci gibi benim de en büyük sorunlarımdan biri: "Nasıl burs bulacağım?" konusu. Üniversitenin ilk yılında burs aramak avantaj mı yoksa dezavantaj mı?

Cevap: Bana kalırsa şu karizmatik Türk gençleriyle ilgili muhteşem tespitini mülakatlarda da dile getirirsen kesin bir yerden burs çıkar sana. Hangi şehirde üniversite okuduğun çok önemli. İstanbul'da diğer şehirlere göre burs imkânı daha fazla. Ancak abartıldığı kadar da değil. Elinde adres listesiyle dolaşmak, araştırmak mümkünse üst sınıflarda okuyanlara danışmanızı tavsiye ederim. İlk yıl burs aramak daha avantajlı. Çünkü bazı dernek ve vakıflar ara sınıflardan yeni burs başvuruları almıyor.

Mezun olmadan önce yapılması gereken 101 şey

Nurettin Özdoğan 2008.09.07

David Freeman adında bir reklamcı "Ölmeden Önce Yapılması Gereken 100 Şey" adında bir kitap yazmış. Bu kitap öyle tutmuş ki tüm dünyada milyonlar satmış. Geçtiğimiz haftalarda David Freeman'ın ölüm haberini gazeteler "Ölmeden önce yapılması gereken 100 şey'i yapamadan öldü." başlığıyla verdi.

Habercilikte başlık olayı çok önemlidir arkadaşlar. Bakınız işte bir ölüm haberinin bile başlığı nasıl oluyor... (Ben mesela Uykusuz, Penguen gibi mizah dergilerini okurken gülemiyorum, ama birkaç farklı Türk gazetesini okuduğumda kahkahalara boğuluyorum.)

Soyismini duyduğumda böyle bir kitap yazmasını normal karşıladığım David Freeman listeyi tamamlamadan evinde düşüp kafasını çarparak ölmüş. 47 yaşındaki Freeman listenin sadece 50 maddesini gerçekleştirmiş. (Acaba bunu nasıl belirlemişler, adam vasiyet mektubuna not olarak yazmış olabilir mi?)

Merak edenler için "Ölmeden önce yapılması gereken 100 şey" listesinden birkaç örnek verelim: İspanya'daki San Fermin Festivali'nde boğaların arasında deli divane koş! Şelale altında yıkan! Güney Pasifik'te bungee jumping yap!

Listedekiler bariz ölüm tehlikesi olan şeyler. Eminim bu listeyi gerçekleştirmeye çalışan bayağı bir akıllı "Ölmeden önce yapılması gereken 100 şey" kazasına kurban gitmiştir. Dikkatinizi cımbızla çekerim 'iş kazası' demiyorum.

Daha bunun gibi birçok saçma sapan kitap "Çok satanlar" listesinde yer alıyor. Bazen, şöyle boş bir vaktim olsa da "Mezun olmadan önce yapılması gereken 101 şey" isminde saçma mı saçma bir kitap yazsam diyorum.

Hadi burada küçük bir deneme yapalım. 1) İleride canınızın istediği zaman işe gitmenin hayalini kurun. 2) Yanınıza hiçbir eşya almadan bir interrail biletiyle tüm Avrupa'yı gezin. 3) Her gittiğiniz ülkede alışveriş yaparken "Öğrenciyim be abi indirim yapamaz mısın?" diyerek pazarlık yapın. 4) Yurtta kalıyorsanız odalara göz yaşartıcı spreyi sıkın, sonra da içeridekilerin çıkışını büyük bir keyifle izleyin. (Tabii maske takmayı unutmayın.) 5) Sınavda tüm soruları cevaplayıp, hiç tanımadığınız, kâğıdı bomboş olan biriyle kâğıtları değiştirin. Şaşıran elemana "İnsanlık daha ölmedi kardeş" diyerek gülümseyin...

Kalan 96 maddeyi daha düşünmedim ama hepsinin birbirinden saçma olmasına özen göstereceğim. "Mezun olmadan önce staj yapın, bir sivil toplum kuruluşunda çalışın, projeler üretin" diye yazsam kitabın yüzüne kimse bakmaz abi.

"Mezun olmadan önce alet çantanıza sürekli bir şeyler ekleyin, aksi takdirde iş ararken sudan çıkmış balığa dönersiniz." desem kim kitabın yüzüne bakar? Kim?

n.ozdogan@zaman.com.tr

İngiltere'de okumak isteyen?

İngiltere çok farklı bir ülke. Avrupa ülkesi olmasına rağmen para biriminden tutun da trafiğin akışına kadar hemen hemen her şey farklı. Yahu üniversite sistemi bile farklı.

Mesela üniversite lisans programları 3 yıl. Yüksek lisans programları ise 1 yıl. Eğitim sistemi tıkır tıkır çalışıyor. Dünyanın dört bir yanından öğrencilerin bulunduğu bir yer İngiltere. Dünyanın ilk 500 üniversitesi sıralamasında kaç tane İngiltere üniversitesi var, sayamadım.

Genel olarak şu soru İngiltere'deki şirketlerin pek de umurunda değil: "Aday hangi üniversiteden mezun?" Orada şirketler kişinin kendisine bakıyor. Türkiye'deki gibi üniversiteye göre kafadan eleme yok!

Her konuştuğumda kendisinden İngiliz anahtarı istediğim bir arkadaşım geçen yıl sıkıldığı için işten ayrılmıştı. Kendisi kazandığı parayla 1 yıl dünya turu yaptı. Daha sonra Londra'ya tekrar döndüğü gün iş buldu.

İngiltere enteresan bir ülke, dediğim gibi. Yine geçenlerde, 1500'ü aşkın öğrenciyi yurtdışına gönderen Oxford Vision şirketinden (www.oxfordvision.com) bir arkadaşım ile konuştuğumda çok şaşırmıştım. Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin fiyatına İngiltere'de eğitim almak mümkünmüş. Ki Türk öğrencileri AB'ye üye ülkelerden gelen öğrencilere göre birkaç kat daha fazla eğitim ücreti vermesine rağmen.

HAFTANIN SORUSU

Soru: Üniversitede eğitim aldığım bölümün kişiliğime uygun olmadığını anlamam 3 yılımı aldı. Ama çok gariptir ki bölüm 1.si olarak 3. sınıfı tamamladım. Haklısınız, inek bir öğrenciyim; ancak ben bu bölümü bitirip mesleğimi icra ettiğimde mutlu olacağımı pek düşünmüyorum. Sizce bölüm mü değiştirmeliyim?

Cevap: Keşke bölümünü de yazsaydın. O zaman araştırıp daha net şeyler söyleyebilirdim. Bu cevap okuduğun bölüme göre değişir. Sorunu soru sorarak cevaplayayım: Büyük bir bankada çok başarılı bir genel müdürün felsefe mezunu olduğuna inanır mısın? Soruma "Ne alaka?" diye cevap vermek olası. Ama var. Kendisini bankacılıkta çok iyi geliştirmiş, merdivenin basamaklarından bir bir azimle çıkarak tepe noktaya ulaşmış birisi, bu bahsettiğim kişi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Burs aramanın püf noktaları

Nurettin Özdoğan 2008.09.21

Öncelikle bursun tanımını yapmakla işe başlayalım. Burs, bir öğrencinin hayatı boyunca en çok ihtiyaç duyacağı şeylerden biridir. Faydalıdır. Aç karnına iyi gider... İlk iş internetten (google'da burs diye arattıranlar kulübü) ya da arkadaşlardan "burs veren kurumlar" listesi edinilir. Öğrenci ya telefon açar ya da elinde liste kapı kapı dolaşır: "Pardon!

Burs başvurusu yapacaktım da!" Moral bozmak gibi olmasın ama muhtemel cevap, "Bu sene burs vermiyoruz." yahut "Cama astık, oradan şartlara bakarsın!" olacaktır.

Türkiye'de burs aramak da bir dert. Ya torpilin olacak ya da burs veren kurumu ikna etmen gerekecek. Üniversite öğrencileri ikna etme olayını yanlış anlıyor. Mesela genellikle öğrenci milleti bir burs mülakatına gittiğinde acıların çocuğu Küçük Emrah'ı oynamak için elinden geleni yapar. Görüşmeye gitmeden önce en yırtık pırtık (biraz abarttım galiba), paspal elbiselerini giyer. Sebep? Mülakatı yapan kişi, kendisine acıyıp burs versin diye. Yanlış.

Burs başvuru formuna yalan yanlış şeyler yazanlar çok sayıda. 32 kardeşi olana da rastlayabilirsiniz. Ailesinin geliri 400 YTL olup da 800 YTL kira ödeyenine de... Demem o ki siz onlardan olmayın sevgili arkadaşlar.

Burs arayanlar ikiye ayrılır: 1) Normal burs arayan öğrenciler 2) Açık göz burs arayan öğrenciler. Açık göz burs arayan öğrenciler yanında sürekli öğrenci belgesi, vesikalık fotoğraf, nüfus kayıt örneği falan bulundurulur. Zira bu öğrenciler her an karşlarına bir burs fırsatı çıkacağını düşünürler. Hatırlatırım, bursların son başvuru tarihi çok önemlidir.

Çömez üniversiteliler pardon yeni üniversiteye başlayan öğrenciler için burs mevzuu çok su götüren bir konudur. Hani 5 erkek bir araya geldiğinde konuşulacak konular bellidir ya. Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için de benzer bir durum var. Yani bu öğrenciler bir araya geldiğinde muhabbet genellikle burs mevzuundan başlar: "Abi benim bir tanıdığım var, kendisi çok sağlam burs alıyor." Siz siz olun bunlara çok prim vermeyin.

Bizim arkadaşlar çocuklar için gönüllü faaliyetler yapmak amacıyla son derece anlamlı bir dernek kurdular: Genç Işıklar Eğitim ve Yardımlaşma Derneği. Kurucuların hemen hemen hepsi öğrenci. Ama kendileri geçenlerde "Dernek olarak burs veriyor musunuz?" diye gelen e-postalara cevap yazmaktan bıktıklarını söylediler.

Her gördüğü derneği potansiyel burs veren kurumlar kategorisine sokan öğrenciler çok. Yahu Kanarya Sevenler ve Yetiştirenler Derneği'nin makine mühendisliğinde okuyan öğrencilere burs verdiği hiç görülmüş müdür? Hadi veterinerlikte okuyanlara verseler neyse. n.ozdogan@zaman.com.tr

Gariban öğrencinin Ramazan notları

Not 1: Gariban öğrenci için Ramazan bir başkadır. Eğer öğrenci evinde kalıyorsanız, iftardan 1-2 saat önce herkes birbirine bakar: Kim yemeklik malzeme almaya gidecek? Kim sahurdan kalan bulaşıkları yıkayacak? Kim yemek yapacak? Kim sofrayı kuracak?

Not 2: Bu sorular hızlı bir şekilde cevaplandırılmazsa yemeksepeti.com'dan yemek söylenir. Bazen oruç başımıza vurur. Mesela bir keresinde biz orucumuzu patlamış mısırla açmıştık, hiç unutmam. Tavsiye ederim.

Not 3: Dedim ya, gariban öğrenci için Ramazan bir başkadır. Birinci sınıfta belki birisi iftara davet eder diye beklersin. Eğer bir davet filan gelmezse aşağı sokaktaki iftar çadırında orucunu açarsın. Keyiflidir keyifli.

Not 4: Ramazan ayında restoranların fiks menüleri olur. Gariban öğrenci bu fiks menülerin isimlerini "kazık menü" olarak değiştirir. Evde arkadaşlarla iftar yapmak daha keyifli. Hem öğrenci evinin de fiks menüsü var: "Mercimek çorbası, kuru fasulye ve pilav."

Not 5: Nerede o eski Ramazanlar diyenlerden hiç olmadım ama Ramazan'da akşam dışarı çıkmanın eski tadı yok. İstanbul için konuşuyorum, örneğin Sultanahmet ve Feshane. Her yer bir şeyler satmaya çalışanlarla dolu. Bazen yanlışlıkla pazara mı geldim diye kendime sormuyor değilim. Ama yine de gariban öğrenci için Ramazan bir başkadır...

HAFTANIN SORUSU

Soru: Üniversiteyi bitirdikten sonra iş hayatına yurtdışında başlamak istiyorum. Öyle hedeflediğim bir ülke yok. Kenya'da bile çalışmaya razıyım. Sorum şu; yurtdışında iş bulmam için şimdiden ne yapmalıyım? Sorumu "Türkiye'de iş buldun da sıra yurtdışına mı geldi?" diyerek cevaplıyorsanız lütfen hiç cevaplamayın.

Cevap: Sorun bir arkadaşımı hatırlattı. O da Rusya’da çalışacağım diye diye yolu Afganistan’a düştü. Neyse. Üniversite yıllarında ne kadar çok uluslararası organizasyonda çalışırsan mezun olduğunda yurtdışında iş bulma ihtimalin o kadar yüksek olur. Mesela AIESEC vasıtasıyla yurtdışında staj yapmak iyi bir fırsat olabilir. Ayrıca birçok Türk şirketinin yurtdışında yatırımı var. Bu şirketlere CV göndermek çok mantıklı. Motivasyon mektubunda veya mülakatta yurtdışında çalışmak istediğini belirtebilirsin.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Torpil şart (mı)?

Nurettin Özdoğan 2008.10.05

Çocukken bayramlarda torpil patlatırdık. Eğlenceli bir aktiviteydi. Bayramdaki ciromuzun (bayram harçlıklarımızdan bahsediyorum) büyük bir kısmını bu eğlenceye yatırırdık!

Şişe ve araba egzozlarının içinde torpil patlatmak bizi kesmezdi. Biz de tüpçü kamyonetlerinin altına yerleştirirdik torpili. Maksat gençlerin deyimiyle ‘heyecan’ olsun.

Ne zaman ‘torpil’ kelimesini duysam bayramda patlattığımız torpiller aklıma gelir. Hâlbuki torpil deyince akla başka bir şey gelir. Yani TDK sözlüğündeki anlamı: “Bir kimseyi kayırma işi.” Halk dilinde ise “İşe girmek için en çok ihtiyaç duyulan şey.” diye ifade edilir.

İngiltere’de Eton College diye İngiliz kraliyet ailesinin kurduğu ünlü bir İngiliz Lisesi var. Geçenlerde liseyi Eton College’de okumuş genç bir işadamlıya sohbet ederken bu torpil olayına değindik. Kendisi aynen bana şunları söyledi: “Okulumuzda çocukların hemen hepsi aristokrat çocuğuydu. Hatta Prens William’la bile basket oynardık. Kısa zaman sonra bir de baktım ki hepsi en tepe yerlere geldi. Hâlbuki birçoğu o kadar da zeki ve çalışkan değildi...”

İngiltere garip bir ülke. Bir kere her şeyi ters! Eski ev arkadaşım şu anda İngiltere’de. Kendisiyle internette konuşurken ‘Orada havalar nasıl?’ diye bir soru sordum. Kendisi bu sorumu “Buranın havasından mıdır nedir herkes kendini prens sanıyor.” diyerek yanıtladı. Bense “Bildiğin gibi; çok bulutlu, kasvetli.” cevabı bekliyorken dumura uğradım.

Bugün Apple’ı Apple yapanlardan biri olan, dünyaca ünlü guru Guy Kawasaki ile yapılmış bir söyleşide “Apple’a nasıl girdiniz?” sorusuna verdiği cevap ilgimi çekti: “Stanford’dan ev arkadaşım Mike bana Apple’da iş buldu. Tam anlamıyla torpille işe girdim. Macintosh’un yapabildiklerini gördüğümde ise bulutlar aralandı, melekler şarkı söylemeye başladı... Bu arada eşim Beth’le de tanıştım. Dolayısıyla, Apple bana çok iyi geldi.” (Milliyet İK, 21/09/2008)

“Torpil olayı” demokrasi olsun ya da olmasın hiç fark etmez dünyanın her yerinde bir realite. Torpille bir yerlere girilebilir. Pardon kapak bir yere atılabilir diyecektim. Ancak çekirge bir sıçrar, iki sıçrar misali ‘sürdürebilir’ olmak artık birçok şeyden daha önemli.

Gerçi günümüzün torpili ‘referans’ oldu artık. Bana göre ille de ailenizin ‘aristokrat’ ya da ne bileyim ‘dayı’nızın olması gerekmiyor. Biraz kafayı çalıştırmak gerekiyor kanımca. “Dayım yok, torpilsiz bir yerlere giremem. Öldüm bittim.” diyenlere önemle duyurulur!. n.ozdogan@zaman.com.tr

Yaz aylarında neler yapabilirim?

Başığa bakıp "Kış geldi. Ne yazından bahsediyorsun, deli misin?" dersanız hiç yadırgamam. Ağustos ayında çok sayıda "Yaz aylarını nasıl değerlendirebiliriz?" mesajları aldım.

Bu konuyu kışın ele almamın sebebine gelecek olursak... Yazın ne yapacağımızın cevabını bugün vermeliyiz. Planını programını şimdi yapmalıyız. Mesela yazı yurtdışında değerlendirmek istiyoruz. Alternatif çok. Ancak bunun için birçok işlemin son tarihi var. Son başvuru tarihlerini kaçırdığımızda maalesef 1 yıl beklemek zorunda kalabiliyoruz.

AIESEC gençlere yurtdışında staj imkânı sağlayan uluslararası bir organizasyon. 100 ülkede bağlantıları var. Üniversiteliler, AIESEC'le 2 ay ile 1,5 yıl arasında staj yapabiliyor.

Şimdiye kadar binlerce üniversiteli bu fırsattan yararlanarak farklı iş kültürlerini tanıdılar. Ama bu imkâna sahip olmak için tabii birtakım elemeler var. Örneğin AIESEC'le uluslararası staj değişim programına son başvuru tarihi 25 Ekim. (www.aiesec.org.tr)

Benim çok sevdiğim bir abim var: Adı lazım değil baş harfi ben. Kendisi medeniyetin göbeğindeki bir Avrupa ülkesindeki bir Katolik okulundan kabul gördü. Ancak çok büyük zahmetler çekti. Mesela Taksim-Harbiye arasında kiliseleri gezerek papazları ikna ederek referans mektupları istedi! Gerçi okul misyoner yetiştirdiği için kendisinin tipini beğenmeyerek engeller çıkartmış. Ama olsun. E zahmetsiz de bir şeyler olmuyor...

HAFTANIN FIRSATI

Türkiye'de yapılmakta olan en kapsamlı yurtdışı eğitim organizasyonlarından biri olan IEFT Yurtdışı Eğitim Fuarı'nın 14.sü bu yıl İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa illerinde düzenlenecek. 14. IEFT Yurtdışı Eğitim Fuarı'nda 20 ülkeden 140'ın üzerinde üniversite, kolej, dil okulu ve lise yer alacak. Mühendislikten tıp'a, sosyal bilimlerden temel bilimlere kadar lisans eğitimi konularında okul temsilcilerinden isteyenler bilgi edinebilecek. Lisans, yüksek lisans, doktora, dil okulları, yaz okulları, sertifika, diploma, staj, lise eğitimi, Au Pair, Work&Travel ve burslu eğitim konusunda üniversite ve kolej temsilcileriyle bire bir görüşme imkânının olması bu tür fuarları daha da etkili yapıyor. Yurtdışında okuma düşünceniz varsa mutlaka en yakınınızdaki IEFT Yurtdışı Eğitim Fuarı'na (www.ieft.com.tr) katılmanızı tavsiye ederim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Global kriz gençleri vurur mu?

Nurettin Özdoğan 2008.10.12

Günlerdir tartışılan soru: Finansal kriz ağır bir şekilde Türkiye'yi vurur mu? Basını takip ediyorsanız bu sorunun cevabını hemen hemen her dakika finans uzmanlarından dinliyorsunuzdur.

Yakınımda bir finans analisti filan olsa ben ona farklı bir soru soracağım: "Global kriz gençleri vurur mu?" Saçma bir soru olabilir. Tabii ki bir kriz ortamı olursa bu 7'den 70'e herkesi etkiler. Ama biliyorsunuz, her olayı

gençlere indirgemek gibi kötü bir huyum var.

Üç kağıt ekonomisinden hiç çıkmam. Parayla oyuncak gibi oynayan takım elbiseli bir çocuk olmak isteyeceğim en son şey. (Yanlış anlamayın, zengin olmaktan bahsetmiyorum. Bankacı olmaktan bahsediyorum.)

Gazetelerdeki "Bu kriz en çok kimi vurur?" başlıklı makaleleri okurken 'gençleri' diye haykırmak istiyorum. (Ki genellikle otobüste gazete okuyan birisiyim.) Peki, neden gençleri? Bu soruyu iki soruyla cevaplamak gerekiyor.

1) En çok tüketim yapanlar kim? 2) Geleceğini en çok düşünenler kim? Anladınız siz onu.

"Bir kriz ortamında burslar azalacak, harçlar artacak, 'pederbank'taki mevduatınız azalacak." desem eminim hiç kimsenin umurunda olmaz. "Mezun olmaya yaklaştıysanız, iş bulmanız daha da zorlaşabilir." desem söylediğim daha dikkate alınır. Ama bunları söylemeyeceğim. Zira felaket tellallığına soyunmak en kolay şey.

'Üretmek' kelimesini telaffuz edeceğim mesela. Genç yaşta bir katma değer üretmek. Evet, evet bunun diğer bir anlamı öğrenciyken çalışmak. Kendi harçlığını çıkarmanın hazzını yaşamak. Kendi ayaklarının üstünde durabilmeyi başarmak. Tecrübe kazanmak. Ya da mezun olup iş aradığında karşındakinin 'tecrübesizsin' demesine fırsat vermemek.

Brad Pitt, öğrencilik yıllarında üstünde giydiği tavuk kostümü ile yoldan geçenleri çalıştığı lokantaya çekmeye çalışmış. Bu onun oyunculuk kariyerinin başlangıcıymış mesela. (Bunu matrak bulduğum için yazdım.) Öğrencilik yıllarında çalışan kişilerin mesleklerinde başarılı olma olasılığı daha yüksek. Açın bakın başarılı bir işadaminin, yöneticinin ya da bir sanatçının öyküsüne. Birçoğunun öğrencilik yıllarında çalıştığını fark edeceksiniz.

"Yahu ödevlerden, projelerden sınavlardan bırak çalışmayı nefes almaya vaktimiz yok." diyenlere bir sözüm yok. "Ailem sen daha çocuksun dersine çalış, paraya mı ihtiyacın var ne çalışması diyerek çalışmamı engelliyorlar." diyenleri de hoşgörüyorum. Ama "Nasıl olsa hep çalışmayacak mıyız, biraz gençliğimi yaşayayım." diyenlere iki çift lafım var: Bir gün sudan çıkmış balığa dönerseniz hiç şaşmayın!

n.ozdogan@zaman.com.tr

Araştırmalar sağ olsun!

Gençler uçan kuştan korkuyormuş: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü'nün yaptığı bir araştırma var: "Gençlerin toplumsal refah ile ilgili konularda geleceğe bakışları". Bu araştırmada gençlerin en çok kaygı duydukları konuların başında % 93,3 iş bulmanın gittikçe zorlaşması geliyormuş. Ne yalan söyleyeyim, ben sadece gençlerin sınav ve gelecek korkusu olduğunu düşünürdüm. Ama Bağımsız Eğitimciler Sendikası'nın araştırmasına göre hemen hemen her şeyden korkuyormuşuz be abi. Kedi'den insanlarla ilişki kurmaya kadar. Bilmiyordum, öğrenmiş oldum. Biz gençlerin yaklaşık yüzde 95'i fobileriyle yaşıyormuş. Ne diyeyim, gençlere cesaret veremeyen, onları korkaklığa alıştıranlar utansın!

Bir zamanlar oyuncu olmayı hayal edenler: Bu sefer de İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin başını çektiği bir araştırmaya dikkat çekelim. Araştırmaya 27 bin 295 kişi katılmış. Soru şu: Hangi işi daha çok hayal ettiniz? Bu soruyu cevaplayanların yaklaşık yüzde 80'i ise oyuncu olmayı hayal etmiş. Avrupa Yakası'ndaki Şahika'nın söylediği gibi: 'Şaşırdım.' Hâlbuki ben astronot ve pilot olmayı hayal edenlerin çoğunlukta olduğunu düşünürdüm. Özellikle dizilerdeki oyuncuların dizi başına fahiş fiyatlar alması bu hayali sanırım insanlara tekrar hatırlattı. Ne diyeyim, iyi olan kazansın!

HAFTANIN SORUSU

Soru: Üniversiteye yeni başladım. Bu sene hazırlık sınıfında okuyorum. Galiba bulunduğum kur seviyemin üstünde. Ben bu İngilizceyi öyle ya da böyle öğrenmek istiyorum. Bana bir yol gösterebilir misiniz?

Cevap: Bir kere "Hazırlık senesi geyik bir senedir. Bu sene gez toz, eller havada olsun." sözlerine sakın inanma. Bu, ilk kural. Hazırlık sınıfında devamsızlık kuralı vardır. Ne kadar devamsızlık hakkın olursa olsun bir dersi kaçırmak bile yapacağın en büyük hatalardan biridir. Bu konuda gayet ciddiym! Diğer önemli husus ise, eğer bulunduğun 'kur'un seviyenin üstünde olduğuna inanıyorsan aray! biraz daha çalışarak kapatman mümkün. Bu nasıl olabilir? Mesela bir 'level' düşük ders ve hikâye kitapları temin ederek bunları kısa sürede bitirmek son derece mantıklı bir hareket.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

P.V=n.R.T: Paran varsa ne rahat!

Nurettin Özdoğan 2008.10.19

Kimya formüllerini kolay ezberlemek için birtakım ifadeler var biliyorsunuz. Bu ifadeler nereden türemiş bilinmiyor. Hemen hemen hepsi çok matrak ifadeler.

Lisede benim en favori formülüm: $P.V=n.R.T$ idi. Yani ideal gaz denklemi. Bu formülü "Paran varsa ne rahat." diye ezberlerdik. Gerçi bazı hocalar bu denklemi sadeleştirerek ' $P.MA=d.R.t$ 'ye dönüştürdü: "Paran marka daha rahat."

Alman para birimi Mark tarih olduğu için şimdiki gençler bunu anlamakta biraz zorluk çekebilirler. Ki kendi paramızı bile bazen anlamakta zorluk çekiyoruz TL, YTL tekrar TL derken. Hemen bir örnek vereyim: Geçenlerde ev arkadaşımın TV'de Ahmet Çakar'ın yarışma programını izliyorduk. YTL'yi TL'ye çevirme ile ilgili çok basit bir soru vardı. Arkadaşım ekran karşısında soruyu yanlış cevapladı. Ki yanılmıyorsam kendisi ÖSS'de matematik sorularının hepsini doğru yanıtlamış birisi. (Durun bir sorayım, yan odada kendisi.)

Geçen haftalarda çok tartışılan bir konu vardı: Yeni Türk parasının görünümü. Yılbaşından itibaren yeni banknotlar dolaşıma girecekmiş. Banknotların arka yüzünde bilim ve kültür alanında önemli eserlere imza atmış Türk büyüklerinin resmi olacakmış: Yunus Emre, Cahit Arf, Aydın Sayılı, Mimar Kemaleddin, Fatma Aliye Hanım.

Özellikle biz gençler için çok önemli bir gelişme bu. Acaba kaçımız kendi adıyla bilinen teoremleriyle dünyaca ünlü matematikçi Ord. Prof. Dr. Cahit Arf'ı tanıyoruz? Mimarlık fakültesinde okuyan kaç öğrenci Mimarlar Odası'nı kuran, Mescid-i Aksa'yı tamir eden ünlü Mimar Kemaleddin'in eserlerini biliyor? Klasik Türk müziğinin kurucusu İttri'nin ismini kaçımız duydu Allah aşkına?

Ben bunu düşünenlere bir genç olarak teşekkür ediyorum. Hiç değilse şimdi hani o çok değer verdiğimiz ama çok çabuk biten paranın arka yüzünde görürüz de 'Google'layıp değerli Türk büyüklerinin hayatları hakkında az çok fikir sahibi oluruz. Zira bize bu Türk büyüklerinin hayatlarını çok anlatmadılar. Saçma sapan bilgileri ezberledik. Ama hayatlarıyla ve bize bıraktıkları eserleriyle gençlere cesaret verecek insanların portrelerini bizlere okutmadılar. Öğretmediler. Sadece ezberledik, sonra... Sonra işte sınava girdirdiler bizi.

Kimyadaki soygazlar hâlâ ezberimde. Hmm, nasıl ezberlemiştik? "Hergele Necip arsız karısını kesip rendeledi." Şimdi bunu ben nerede kullanacağım? Biri bunu bana anlatsın! n.ozdogan@zaman.com.tr

Engelsiz kariyer

İki sene önce İzmir'de bir gösteriye davet edilmiştim. İzmir'de bir grup gönüllü genç "Beşinci Duyu Sanat" isimli bir proje hazırlamıştı.

Proje farklı engel gruplarından 26 katılımcıya 19 gönüllü eşliğinde dans ve ritim eğitimi sağlamak amacıyla bir gösteri topluluğu oluşturmayı hedefliyordu. Engelli gençlerin ilk gösterisini izleyen şanslı kişilerden biriydim. Büyülenmişim doğrusu.

Onlar engel tanımıyorlardı. Daha sonra birçok engellinin 'engel tanımayan' başarı öyküsünü dinleme fırsatı buldum. Türkiye engelliler konusunda son zamanlarda önemli adımlar atsa da maalesef bu konuda hâlâ geri kalmış bir ülke. Özellikle de engellilerin çalışma hayatı konusunda. İş dünyasında nedense hâlâ engellilere karşı bir önyargı var.

Mesela devlet bir kota belirlemiş: Şirketler en az çalışanların % 3'ü kadar engelli çalıştırmak zorunda. Hatta kolaylıklar da tanımış. Engelli çalışanların sigortasını devlet karşılıyor. Ama nedense şirketlerin çoğu sırf bu kurala uymak için engelli çalıştırıyor. Birçok yetenekli ve kalifiye engelliye doğru dürüst iş vermiyorlar. İşin en vahimi ücret eşitsizliği var.

TRT'de Yaşadıkça programını sunan Mehmet Kızıltan bunları bana telefonda anlattığında duyduklarıma inanmadım. Bazı şirketlerde son derece lütfkâr bir anlayış mevcut. Engellilere, "Bak seni bu halde işe aldım. Sesini çıkarma." diyen yöneticiler bile varmış. Ve biliyor musunuz bu olaylar çok yaşanıyormuş. Nerede insanlık? Nerede insan hakları? Sözüm geleceğin yöneticilerine, yani yaşıtlarıma: Asla biz onlardan olmayalım!..

HAFTANIN FIRSATI

Bu yıl 9.su düzenlenen Arı Hareketi'nin organize ettiği GençNet Konferansı, 31 Ekim-2 Kasım 2008 tarihleri arasında, Yeditepe Üniversitesi'nde gerçekleşecek. GençNet Konferansları her sene olduğu gibi bu sene de, Türkiye'nin dört bir yanından toplum liderleri gençlerle, kendi alanlarında başarı elde etmiş, siyasete, iş hayatına ve sosyal hayata yön vermiş liderleri buluşturuyor. Konferansın sloganı ise çok ilginç: "Tercih mi? Son Fırsat mı? Çevre, Enerji, Teknoloji." Katılımcılar arasında Enerji Bakanı Hilmi Güler, Intel Türkiye Ortadoğu ve Afrika Direktörü Ayşegül İldeniz ve Şovmen Beyazıt Öztürk gibi önemli isimler yer almakta. Detaylı bilgi ve başvuru için www.gencnet.org adresine girmeniz yeterli. Programa Hüsmen Ağa, Psikopat, Concon gibi önemli şahıslar gelir mi, ondan emin değilim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kriz fırsatlar ve fıkralar için vardır!

Nurettin Özdoğan 2008.10.26

Adamın biri lokantanın camında şöyle bir ilan görür: "İstediğiniz kadar yiyin. Hesabı torununuz ödesin." Adam bedavayı çok sevdiği için merak edip içeri girer. Bir masaya oturup garsonu bekler. Bir süre sonra garson adam yanına gelir. Adam yemek siparişi vermeden önce merakını gidermek için camda yazan ödeme işinin nasıl olduğunu sorar.

Garson açıklama yapar: "Biz bu işi yüzyıldır yapıyoruz efendim. Daha sonra torununuzu buluyoruz ve yediğiniz yemeğin ücretini torununuzdan tahsil ediyoruz." cevabını verir. Garsonun açıklaması adamın hoşuna gider.

Oturduğu masada kendisine bir güzel ziyafet çeker. Masasından kalkmak için doğrulacağı sırada garson yanına gelerek önüne tabak içinde bir fatura bırakır. Adam tabii şaşırır: "Bu fatura nedir yahu, hani hesabı torunum ödeyecekti?" diye sorar. Garson adamın yüzüne gülerek şöyle der: "Efendim, hesabı torununuz ödeyecek. Ama bu dedenizin hesabı!"

Bana son birkaç haftadır gazetede okuduğün haberlerin özetini çıkart deseler hiç düşünmeden bu fıkrayı anlatırım. Haberler geleceğimiz açımızdan moral bozucu olabilir. Ama kimsenin geleceğimizi çalmasına da izin vermemeliyiz. Bu da çalışarak, ilim irfan sahibi olarak ve boş beleş şeylerden kendimizi sakınarak gerçekleşir.

Türkiye'de 80'li yılların sonunda 90'lı yılların da başında çocuk olanlar 'kriz' kelimesine pek bir alışkındır. Doğruya doğru 2004-2007 yılları arasında gençler için kariyer yapmak daha kolaydı. Ama bu zamanda yeni mezunlar için kariyer yapmak daha zor. Hem de çok zor. Ancak şöyle bir durum var. Kriz dönemlerinde fırsatları çok iyi yakalayanların bugün çok iyi kariyer sahibi olduğunu görüyoruz. Evet, dünyada da Türkiye'de de krizi fırsata çeviren birçok insan var. Belki garibinize gidecek ama "Kriz" Çince "fırsat" anlamına geliyormuş!

Konuyu fıkrayla açtık fıkrayla kapatalım. Ekonomik kriz yüzünden büyük para sorunu olan Temel, çocuk kaçırp fidye istemeye karar vermiş. Şehrin büyük bir parkında çocuğun birini gözüne kestirmiş. Önce bir not yazmış: "Çocuğunu kaçırdım. Bunu yaptığım için üzgünüm ama kusura bakma çünkü gerçekten paraya ihtiyacım var. Yarın sabah saat 7'de falanca parktaki filanca ağacın altına 10 milyar getir. İmza: "Temel." Çocuğun yanına gitmiş, notu çocuğun ceketinin iç cebine koyup, doğruca evine gitmesini ve notu babasına göstermesini söylemiş. Ertesi sabah parka geldiğinde söylediği ağacın altında, 10 milyar olan emaneti bulmuş. Başka bir notla birlikte: "Paran burada ama bir uşağın hemşerisine böyle bir şey yapmasına çok kırdım! İmza: "Dursun."n.ozdogan@zaman.com.tr

Zaman Gençlik'in 100. sayısı üzerine notlar

Not 1: Bugün Zaman Gençlik ekinin 100. sayısı var elinizde. Tam tamına 100 hafta geçmiş. İlk sayısını çok iyi hatırlıyorum. İlk okurken ne kadar da heyecanlanmışım. İlk başlarda uzaktan bir okurdum sadece. Sonradan bu aileye katıldım.

Not 2: İlk sayısından bu yana her sayıda Zaman Gençlik'in okur sayısı katlanarak büyüdü. Zaman Gençlik ekinin öyle reklamı filan yapılmadı. Ama en iyi pazarlama yöntemi olan "Ağızdan ağza pazarlama"nın en iyi örneklerinden biri yaşandı. Okuyanlar hep arkadaşlarına tavsiye etti. Zaman Gençlik'te bir haberi okuyan üniversiteli genç ilk başta yurttaki oda arkadaşına gösterdi: "Abi bak, böyle bir fırsat varmış. Biz de katılalım mı?"

Not 3: Türkiye'de gün geçtikçe gençlerin gazete okuma ve televizyon izleme oranının düştüğünden yakınılır. Suçu gençlerin cahilliğine atılır. Ben buna çok gülerim. Gençleri anlamayan, gençlerin diliyle konuşmayan yayınlar yaparsanız hiçbir genç yüzünüze bakmaz!

Not 4: Sayın Hüseyin Gülerce'nin "Zaman bir sevdadır, sevdalıları vardır..." yazısını okumadıysanız mutlaka internetten bulun okuyun, sevgili arkadaşlar. Sözüm Zaman'ın genç sevdalılarına: "Bu gazetenin haberlerini sadece doğruyu öğrenmek için okumayın, aynı zamanda hayatınızın fırsatını yakalamak için de okuyun! Çünkü o fırsatlar o haberlerin içinde."

HAFTANIN SORUSU

Soru: Üniversitenin ilk yılından bu yana Amerika'da eğitim ve çalışma hayalim vardı. Tam üniversiteyi bitirdim, başlangıcı Amerika'dan çıkan bir ekonomik kriz çıktı. Ve hayalim suya düştü. Zira tüm yakınlarım, "Bak orada büyük bir kriz var, gitme perişan olursun." diyorlar. Sizce haklılar mı? İkinci bir sorum Green Card hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Cevap: Evet, krizin ilk ortaya çıktığı ülke Amerika. Ama analistlere göre krizi ilk atlatan ülke yine Amerika olacakmış. Zira Amerika esnek ve dirençli bir ekonomi. Neredeyse Avrupa'nın toplamı kadar bir ekonomiye sahip. Amerika'da oturma ve çalışma izni sağlayan Green Card'ın son başvuru tarihi ise 31 Ekim. (www.dvlottery.state.gov) Bu konuda detaylı bilgiye sahip olan Maria Çelebi'ye danıştım: Bu sene Green Card sahibi olma şansı bir hayli yüksekmiş.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barack Obama gençleri nasıl kazandı?

Nurettin Özdoğan 2008.11.02

Geçenlerde Türkiye'nin en iyi üniversitelerinden birinde okuyan son derece zeki bir arkadaşım bana dert yandı: "Mülakatta gazete manşetlerini sordular!" Büyük bir holdingin insan kaynakları yetkilisinin kendisine böyle bir soru soracağı aklının ucundan bile geçmemiş.

Ben işveren olsam (Bakın buraya yazıyorum, bir gün olacağım!) adaya soracağım ilk soru ne onun üniversitesi ne de notları. Dünyayı ne kadar takip ediyor, işte bunu ölçmeye çalışırım. Zira dünyadan bi haber olan bir kişi bana ve şirketime ne kadar faydalı olabilir ki...

Bu hafta Amerikan başkan adayı Barack Obama ile ilgili yazı yazacağım diye önüme gelen her siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler (Çok havalı bir bölüm) öğrencisine Obama hakkında sorular sordum. Almanya Başbakanı Merkel'in ismini 'Henkel' diye okuyan bir arkadaşım sağ olsun beni aydınlatmayı başaramadı!

Barack Obama'yı uzun zamandır ilgiyle takip ediyorum. En son aldığım Barack Obama'nın Babamdan Hayaller adlı otobiyografik kitabına tam başlayacakken kaybolması ev arkadaşlarımdan bir komplosu. Zira kitabı okumamın en büyük amacı Obama'nın karizmasının nereden geldiğine dair şifreleri çözmek istemem.

Obama'nın dikkatimi çeken en büyük özelliği Amerikan gençlerinin onu desteklemesi. Obama seçim kampanyasını çok iyi yöneterek gençleri ilgi duymadıkları siyasi sürece dahil etti. Gençlerin diliyle konuştu. Gerçi bazı gazeteler onun gençlik yıllarında uyuşturucu ve alkol sorunları yaşamasının gençlere samimi geldiğini yazdı. Çok komik! Gözden kaçan bir şey var o da: Obama'nın seçim sloganı. 'Change' diyor Barack Obama. Yani 'değişim'. Allah aşkına 'değişim' kelimesi ilk başta kimleri daha çok heyecanlandırır?

Obama, kampanyaya başlarken Facebook'un kurucularından biri olan Chris Hughes'ı transfer etti. (Bu eleman Mark Zuckerberg'in yurt arkadaşı.) Hughes, Obama'nın internetteki kampanyalarını yönetti. Dünyaca ünlü oyun

firması EA oyunların içine Barack Obama afişleri koydu. Need for Speed oynarken sağdaki tabelada Barack Obama'yı görüyorsun!

Gençlerin yanında olmak... Onların diliyle konuşmak... Onları desteklemek... Onları anlamak... Bunları yapan her kimse her ne kurumsa gençlerin büyük desteğini alacaktır! Ve bundan hiç şüphesiz kazançlı çıkacaktır! Anlayana... **n.ozdogan@zaman.com.tr**

Karadeniz Teknik Üniversitesi izlenimleri

Geçtiğimiz haftalarda Karadeniz Teknik Üniversitesi İşletme ve Ekonomi Kulübü 1. İnsan Kaynakları Zirvesi isminde mükemmel bir etkinliğe imza attılar.

Konuşmacılar Türkiye'de ilk kişisel marka kavramını seslendiren kariyer koçu Yasemin Sungur ve İnsan Kaynakları denilince ilk akla gelen isimlerden biri olan PERYÖN Başkanı Yiğit Oğuz Duman idi. Bendeniz ise sürpriz konuşmacıydım.

Salona girdiğimde gözlerime inanmadım. Cumartesi günü sabahın saat 9.00'u. Ve salon tıklım tıklım. Kulüpteki arkadaşlar bir gün öncesinden etkinliğe 600-700 kişi katılacağını söylemişti de ben inanmamıştım. Öğrendim ki salonda 750-760 kişi varmış. İstanbul'da cumartesi günü mümkünatı yok, o kadar genci üniversitenin en büyük salonuna toplatamazsın. Acun Ilıcalı ya da Taçsız Kral Pele gelse bir ihtimal.

İstanbul'da üniversite okuyan öğrencilerin alternatifleri bol olduğu için bu tür etkinliklerin değeri bilinmiyor. Ve emin olun bu tür etkinliklere gitmeyip sıcak yatağında uyumayı tercih edenler mezun olduklarında kafalarını duvarlara vuruyor! Hakikaten Anadolu'daki üniversitelerdeki gençler bu tür etkinliklere daha çok değer veriyor.

Anadolu'daki üniversitelerde bir şeyler yapmaya çalışan genç arkadaşlarıma tüm samimiyetle buradan sesleniyorum: Lütfen bu tür etkinlikler yapın. İstanbul'dan genel müdürleri, CEO'ları, işadamlarını çağırın. Onlara "Gelin, biz gençlere kendi hikâyenizi anlatın." deyin. "İşi gücü vardır, buralara gelmez." demeyin. Emin olun sizlerden dört gözle davet bekleyen birçok başarılı işadamı, yönetici, bilim adamı, sanatçı insan var bu ülkede!

HAFTANIN FIRSATI

Gözü kara bir girişimci misiniz yoksa bir stratejiniz var mı? Başarılı girişimciler nasıl başardı? İş planı nasıl hazırlanır? Bu sorular aklınızı kurcalıyorsa tam size göre bir eğitim var: "Geleceğin Mesleği: Girişimcilik". 8 Kasım 2008 günü Kadir Has Üniversitesi'nde gerçekleştirilecek olan eğitimde Avrupalı ve Türk girişimciler deneyimlerini paylaşacak. Başarılı olmuş Türk girişimciler, Finlandiya'nın en büyük risk sermayesi şirketinin başkanı, yatırımcılar ve girişimcilik konusunun uzmanları LabX önderliğinde gençlerle buluşacak. Ayrıntılı bilgi için: www.unikativite.net ve www.khas.edu.tr adreslerine bakmanız yeterli. Kalemimin son mürekkebine kadar 'girişimcilik' ile ilgili yazılar yazıp bu konudaki fırsatları size haberdar edeceğim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Abdüllatif Düşerken!"

Tamer Korkmaz 2007.06.05

Abdüllatif Şener dört yıl önce Abdülhamid Düşerken adlı filmi izledikten sonra sinema çıkışında karşısında star muhabirlerini bulmuştu. Ertesi gün star'da yer alan haberin esprili bir başlığı vardı: "Abdüllatif" Düşerken...

Şimdilerde Abdüllatif Şener'i yere göğe koyamayan bir film Doğan Grubu sinemalarında vizyona girmiş bulunuyor!

Seçimde aday olmayacağını açıkladı ya; başta Hürriyet olmak üzere egemen medyada Şener'e "Sen ne güzel politikacımızsın, Latif Abi" kıvamında güzellemeler döktürülüyor...

Şener neden bıraktığını da -Amiral Gemisi'nde her daim "Ben onlardan değilim, benim sizden hiç farkım yok, beni i inize kabul edin!" yollu türküler söyleyen kişiye anlatmış...

Abdüllatif Bey "tüm toplumu kucaklamı , kurumlarla zıtlasmamı , dürüst olmaya  alı mı ". Başka? Yeri gelmiş şarap muhabbeti yapmış. "Laiklik yeniden tanımlanmalıdır" denildiğinde "Hayır, yeni bir tanıma gerek yok" demiş. "Kişiler laik olmaz/devlet laik olur" cümlesi sarf edildiğinde de "Bu kavramlar e ilip b k lemez" diye karşı çıkmış...

Tüm bunlardan sonra laik i kesim kendisini pek sevmi .

Bu "duruşu" Deniz Bey'i bile çok etkilemiş. Baykal, Şener'in adaylıktan feragatini "Bu bir sivil muhtıradır" diye nitelemi ! (Her yol bir şekilde muhtıraya çıkmalı, değil mi?)

Abdüllatif Şener'in aday olmama tercihinine elbette saygı duyulmalıdır. İlinde parti yönetimi ile bazı sıkıntılar yaşadığı biliniyor. Bu olayda veya hükümet içindeki bazı hadiselerde kendisine yanlış yapıldığını d   nm  ; sonuçta bütün bunlar bardağı doldurmuş olabilir. Haklıdır veya değildir. Adaylı ı elinin tersiyle itebilmi , en azından koltu a yapı mamı tır...

Dahası, Şener, kurucusu olduğu partiyi elbette ele tirecektir. Doğrusu budur. Örneğin, Galataport'taki muhalif tavrı çok yerinde bir  ıkı tı...

Hepsi tamam da, sorun başka bir yerde: Şener'in kimi tavırlarında ta en ba ından beri "bir yerlere hoş görünme, kabul görme arzusu" hatta "başkası olmaya çalışan" bir "gayret" göze çarpıyor...

Geçen yıl Sabah'a "E imi ba ı açık diye seçtim, kendisi kapandı" demişti. Sonrasında bu sözlerine ilk muhalefet  erhi koyan kişinin e i olduğu ortaya çıkmıştı.

" arabın tadından başka her  eyini bilirim" cümlesi de egemen medyaya "Beni görün" mesajından başka bir şey değildi. Vakit geçirmeden de g rm  lerdi! " ankaya'ya yakı tırma" faslı ge mi lerdi...

Amiral Gemisi'nin " ener G zellemesi" yaparkenki tavrı samimi değil. Ya? "Ey Latif kardeş, o kula ımıza hoş gelen sesinle bize ille de bir laiklik  arkısı söyle" yaklaşımıdır, bütün hikaye...

"Abdüllatif D  erken" filminin yapımcısı olan Kaptan K    'ndeki zatın bir cümlesi her şeyi ne kadar da iyi anlatıyor: " ener'in en önemli özelliği nedir diye bana sorarsanız size  u cevabı veririm: E inin t rbanını bile unutturan siyasetçi..."

Şarap muhabbeti, laiklik konusundaki yüz seksen derecelik d n   leri falan "eşinin türbanı"nı unutturuyor:

Ama bu unutturmanın anlık veya geçici bir süre için olduğunu hepimiz gayet iyi biliyoruz!

Yönetmen zat aynı zamanda bir şarap otoritesi: O yüzden midir nedir, Şener'i bazen şarap gibi görüyor. Birkaç bardak "Laik Şener" içip "eşinin türbanı"nı dert etmiyor, anlaşılan!

Final Notu: Şener, yıllardır Anayasa'nın 24. maddesindeki laiklik tarifiinin özgürlükçü yönde değiştirilmesi gerektiğini söyleyen bir politikacıydı. 2006'ya girerken de bu fikirdeydi. 2006 Mayıs'ında ise Hürriyet'e "24. madde aynen korunmalıdır" diye şakıdı. Bülent Arınç kendisini telefonla arayıp "24. madde konusunda benim gibi düşündüğün halde neden böyle konuşuyorsun?" diye sorduğunda "Sözlerim yanlış aksettirildi" karşılığını verdi ama ardından Hürriyet'e söylediklerini tekrar eden açıklamalar yaptı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ulusalıcı/Bush'çu İlhan Selçuk ile MHP

Tamer Korkmaz 2007.07.17

Ulusalıcı Cephe "CHP-MHP koalisyonu" hayaliyle yaşıyor. Adları "Ulusalıcı" ama "Milli" değiller! Bütün mesele de bu ya...AKP'ye olan husumetleri ön planda. AKP'nin bir kez daha seçim zaferi elde edecek olması uyularını kaçırıyor...

Asıl dertleri ise Ankara'daki "gizli iktidarı" kaybetmiş olmaları! Derindeki gerçek budur...

Adının CHP ile birlikte anılması MHP'nin aleyhinedir. MHP lideri ve yöneticileri arada bir "CHP ile koalisyon yok" deseler de bu malum senaryoya hak ettiği cevabı hâlâ verebilmiş değiller...

Mahşerin Kanaltürk'teki Atlısı'ndan Cumhuriyet'in Cuntacı Patronu'na değin son dönemde MHP'ye güzelleme gönderen tiplere şöyle bir bakınız. Hepsi MHP'ye yıllar yılı kin beslemiş simalar: Şu sıralar sarf ettikleri "kulağa hoş gelen" sözler MHP teşkilatına ve tabanına olan nefretlerinin bittiği anlamına gelmiyor. Taktik bir adım. Tuzak bir sevgi. Kendilerini "kurnaz tilki" olarak görüyorlar!

Bugünkü MHP'ye övgüler sıralayan İlhan Selçuk diyor ki: "Ben laik Atatürk Cumhuriyeti'nin var oluşu ve bütünlüğü için dün bana işkence etmiş olanlarla bugün el ele vermeyi yurtseverliğin gereği sayıyorum"

12 Mart döneminde Selçuk'a işkence edenler MHP'li değildi ki! Bu cümlesinde dahi Selçuk'un bilinçaltı kendisini ele veriyor. Keşke Devlet Bahçeli İlhan Selçuk'a bu tarihi gerçeği hatırlatabilseydi...

Tam bu noktada çok daha büyük bir gerçek var: İlhan Selçuk'a Ziverbey'de işkence yaptıran da, Cumhuriyet'in patronunu 12 Mart öncesinde 9 Mart'çı sol cuntanın içinde istihdam eden de aynı mekanizmadır!

Ziverbey'deki işkenceli sorgulama, Devletin Sol Eli'nin 9 Mart, Sağ Eli'nin de 12 Mart olduğunun anlaşılabilmesi için düzenlenmiş bir operasyondur. Operasyonu kendi ekibinden Memduh Ünlütürk'e yaptırtan dönemin İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Faik Türlen'dü. Sonradan AP'den milletvekili oldu.

Bu isimler sadece vagondur. Lokomotif, 12 Mart'ı icra eden "İçimizdeki Amerika" idi...

Selçuk'un da dahil olduğu cunta sol darbe örgütlemişti. Ancak darbenin kapı kolu 12 Mart'ta ellerinde kalıvermişti. Hal böyle iken, askeri mahkeme onları Ziverbey'den hemen sonra beraat ettirdi! Mahkeme beraat

kararı verirken MİT ajanının tanıklığına itibar etmedi; MİT'in sanıkları takibini yasadışı buldu. Bütün bunlar, MİT ile o askeri mahkeme 12 Mart darbecilerinin iki dudağı arasında iken oluverdi!

İlhan Selçuk eski tüfek solcu sıfatıyla yıllar yılı "Amerikan karşıtı kalem" rolünü başarıyla oynadı. Hâlâ daha çok iyi oynuyor: Bakınız, Selçuk sütununda (Kasım 2006) Bush'a "Türkiye'ye müdahale edin" diye açık mektup yazmıştı. Kendi gazetesine bomba atanların peşini "özenle" takip etmeyen (edemeyen değil) bir Selçuk'tan söz ediyorum. İlhan Bey bu bombalama işinin perde arkası aydınlanır diye korkuyor olmasın!

Selçuk'un yazarı Hikmet Çetinkaya, bütün foyası ortaya çıkan Ulusalçı VKGB derneğinin "dinci-faşist" bir yapılanma olduğundan söz ederken yani gerçeği hasıraltı etme telaşıyla saçmalarken fena halde komik oluyor!

28 Şubat'ın BÇG'ci/ EMASYA'cı/Ulusalçı kalıntılarını "dinci" gösterebilmek hakikaten müthiş bir hayal gücüne sahip olmayı gerektirir...

VKGB'nin "Muzaffer Tekin/Veli Küçük/Şener Eruygur/ Cumhuriyet Mitingleri" ile aynı kapıya çıktığı net bir biçimde anlaşılmışken "dinci-faşist" illüzyonu berbat bir numara...

Başka? Cumhuriyet bir taraftan MHP'ye güzellemler gönderiyor. Diğer yandan darbeci/ulusalçı çeteye "faşist" etiketi yapıştırıp hedef şaşırtıyor!

Final: Cumhuriyet'in/Ulusalçılar'ın/28 Şubat Kalıntıları'nın tüm foyaları meydandadır: Ne yapsalar beyhude...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türban Avcısı'nın Büyük Yalanları

Tamer Korkmaz 2007.09.25

BİRİNCİ YALAN: YÖK Komutanı Erdoğan Teziç ile kendisine bağlı Rektör Kuvvetleri üniversitelerdeki türban yasağının Anayasa değiştirilse bile kaldırılamayacağını iddia ediyorlar...

Gerekçe olarak da AİHM'nin türban aleyhindeki kararını gösteriyorlar. Teziç diyor ki; "AİHM'den çıkan karar bağlayıcıdır. Esas alınacak olan da bu uluslararası belgedir."

Acaba öyle mi?

Bir defa AİHM'nin Leyla Şahin davasındaki yargısı bir prensip kararı değildi. "Türkiye'de türban aleyhine iç hukuk yetkisi ile ilgili bir düzenleme yapılabileceğinden" söz ediyordu. AİHM'nin yasak gerekçeleri evhamlara dayalıydı; bariz bir biçimde hukuka, insan haklarına aykırıydı...

AİHM'den çıkan karar asla bağlayıcı değildir. Şayet öyle olsaydı Avrupa'nın bütün laik üniversiteleri bu kararı emsal alarak türban yasağı getirirlerdi. Var mı böyle bir yasak? Yok! Üstelik AİHM kararının üzerinden iki yıl geçti; haydi artık yasak getirelim diyen veya bunun lafını eden dahi olmadı! Bundan sonra da olmayacak! Neden mi? Laik Avrupa, üniversitelerde okuyan öğrencileri kafadan "kamu hizmeti alanlar" olarak görüyor da, ondan...

Batı'daki üniversiteler, kıyafet nedeniyle öğrenim hakkını engellemeyi aklının ucundan bile geçirmiyor. Kaldı ki, İngiltere'de/İsveç'te "kamu hizmeti veren" bazı memurlar da başlarını örtebiliyorlar!

Bütün bunlar, türban yasağını AİHM ile temellendiren Teziç ve rektörlerinin kamuoyuna açıkça yalan söylediklerinin kanıtıdır.

İKİNCİ YALAN: Anayasa Mahkemesi eski başkanı Mustafa Bumin "Anayasada üniversiteye türban serbestisi getirirlerse türbanlılar okula başı açıkla almaz" iddiasında! İÜ Rektörü Mesut Parlak ise hiç sıkılmadan "Türban anayasaya girerse öğrencilerimizi tutamayız. Kamplaşma olur, üniversiteler karışır" diyebiliyor...

Her iki sav da gerçeği yansıtmıyor. Doğramacı'nın yasak yerine "türban"ı telaffuz ettiği Özal döneminden 28 Şubat sürecine kadar (1986-1997 arasında) üniversitelerin yüzde 90'ında yasağın katı bir biçimde uygulanmadığı süre zarfında, başı açık öğrencilere başlarını kapatmaları için bir baskı oldu mu? Kesinlikle hayır. Tersine o yıllarda da türbanlı öğrenciler ateş hattında idiler; büyük bir toplumsal baskı altında hedef tahtasına konuldular. Gerçekte "başı açıkla başı kapalı olanların kol kola gezdiği bir üniversite resmi" varken, çıkıp hiç utanmadan "Türbana özgürlük çatışma çıkartır" lafları etmek "provokasyon çağırmak"la eşdeğerdir.

"İkna Odaları"nı kurarak "türban yasağı faşizmi"ni uygulayanları bu millet unutmuş değil: Nur Serter'in zulüm odalarında ışsız kalanlar başörtülü öğrencilerdi!

ÜÇÜNCÜ YALAN: Prof. Beyza Bilgin, Ankara İlahiyat Fakültesi'nde yönetici olduğu 1988 yılında türbanın serbest kalmasının ardından fakültede başını örtmeyen tek kız kalmadığını öne sürüyor. Bu iddia da gerçek dışı. Bakınız, o fakültede başı açık olarak öğretim gören günümüzün yardımcı doçenti Öznur Özdoğan halen aynı fakültede öğretim üyesidir: O döneme muhabir olarak tanıklık ettim; başı açık olarak İlahiyat'a başlayanların okullarını yine başlarını örtmeden bitirdiklerine şahidim!

DÖRDÜNCÜ YALAN: ODTÜ'nün yasakçı rektörü Ural Akbulut "Türbanlılar ODTÜ'ye, Bilkent'e girecek kadar puan alamıyor" diyor. İşte bu da yalanın kuyruklu! Yasak diye türbanlıları içeriye almayacaksınız, başlarını açtıracaksınız sonra çıkıp "iyi puanlar alanları" lekeleyeceksiniz; ekstradan da katsayı adaletsizliğinin üstünde oturacaksınız: "Yök'sel süper faşizm ligi, hiç bitmesin!"

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batsın bu Alegori!

Yelda Eroğlu 2008.08.24

Bildiğiniz ya da az sonra öğreneceğiniz üzere, Japonların yaptığı animasyonlara anime deniliyor. Animasyon sözcüğünü kırıp döküp kendi meşrepleri ve fonetiklerine, böyle yapmışlar. Dağlara taşlara bir başarı gösterince de bu alanda, olmuş mu yanlış telaffuz bir sanatsal ekol sana.

Ben animasyoncu değil animeciyim mesela. Ki o da çizgi bu da çizgilik bir durum yok; onu seven bunu sevmiyor. Onlar (animasyoncular); bet sesli olduğundan dans ederek yırtmaya çalışan penguenleri, yarış atı olmak için yırtınan zürafaları ne bileyim vejeteryan köpekbalıklarının filan pek gönül çelen bulmaktalar. Al bir hayvanı, ver şahsında olmayan bir yetenek hırsını, çak üstüne yaylana yaylana İngilizce konuşan bir aktörün/aktristin sesini. Şahane olmuş, halindeler.

Hollywood tarzı animasyonları izlenemez kılan da mercimek tanesi felsefelenmelerini türlü hayvanat üzerinden servis etmeleri. Bu tanelerden en babaları da işte farklılık, özgünlük, sana dayatılan kimliği yırtıp yenisini topaçlamak vs. Etobur olarak bilinen köpekbalıklarından bir tanesi vejeteryan olmaya karar verir ve kişisel

seçimi özgürlüğü için tüm toplumu karşısına alır; alegoriye gel. Sen kiim yarış atı olmak kim, zürafalığını bil toplum baskısından impossible is nothing reklam sloganlarına. Filmin sonunda kendi özenti ucube kimliğini türüne kabul ettirmiş saçma hayvan bir Meg Ryan bir Tom Hanks edasıyla bir zamanlar kendini dışlayan toplumla neşe içinde halay çeker (yok öyle “bir zamanlar sen de bana acımadın” kindarlıkları).

Animelerde böyle bir durum yok; onlar kimliğin hayatımda temiz bir sayfa açtım dost/ sıfırdan peydahladım kendimi/ eklektizme doyamadım taraklarında değiller. Alegoriden de her akli başında insan kadar tiksiniyorlar zannımca.

Kedinin Dönüşü diye şahane bir anime var misal. Ergenlik bunalımlarıyla düğüm olmuş kızımız bir kediciği araba altında kalmaktan kurtarır. Meğer o kedi, kedi kralının oğlu değil miymiş? Kral kızcağızı ödüllendirmek için işte, kızcağızın arzusu hilafına tutturur oğlumla evlendirip kraliçe yapacağım seni diye. Kız tepinir “Ama o bir kedi bense bir insanım” diye. Kral hiç istifini bozmaz “Evlilik öncesi sendromları bunlar”. İşte felsefe, işte espri, işte sanat!

Animelerin ziyadesiyle istifade ettiği kediler Hollywood’un eteğinde taş oysa. Bir kere kedi denilen nalet öyle yarış atı olmak gibi ipe sapa ve miskinliğe gelmez tutkulara animasyon evreninde bile kapılmıyor; o derece tutmuyor naturaları. Ayrıca bu hayvanlar ders almamak, değişmemek konusunda öyle bir ayak diriyorlar ki bir Hollywood senaristi bile şöyle yaşadıklarından öğrendiğim birkaç şey var atraksiyonlarına giremiyor kediler üzerinden. Hal böyle olunca dayıyorlar kedi arsızının karşısına insanın en sadık ve en yola gelir dostu köpekleri.

Kediler ve Köpekler diye bilgisayarda oynatmalı handiyse animasyon bir film vardı yıllar önce. İnsan ırkını köleleştirmek için örgüt kuran kedilere karşı savaşılan köpekler; tema bu. Kedilerin hepsi Doğu kökenli; örgütün başı İran kedisi, vurucu tim Siyamlar, cephe arkasında Burma kedileri filan. İnsan ırkını koruyacağız diye canını dişine takan köpekler ise yok Belçika kurdu yok Alman kurdu yok İspanyol seteri say sayabildiğince usta Batı yöresinden olsun. Kedilerin gözü dönmüş kinciliğine karşı köpeklerin özgürlük ve demokrasi fedailiği (batsın bu alegori!). Köpekler “haklı” savaşı kazanıp huzur içinde kulübelerine dönerken örgütün başı erkek İran kedisine pembe eteklik giydirilir koh koh koh (anlatırken bile basıyor insana). Ki o habis kedi, başına gelen bu fecinin en fecisi sondan bile ders çıkarmak bir yana, bunun bir de rövanşı var halindedir.

Aynı tema ve misyonu sırtlanmış bir Macar animasyonu Kediler Şehri’nin ikincisi de ufukta görünmüş. Birincisinde yine yeni yeniden köpekler tarafından ehlileştirilerek farelere saldırmayı bırakmış kediler (Starbuck’tan kahve ve donut yiyerek yaşıyorlar herhalde); ormana çekilmiş bir isyancı grup tarafından gaza getirilip savaş çıkarırlar durumu. Hani nasıl enterasan nasıl hince nasıl hiç mi hiç duyulmamış bir konu, akıl uçurtan bir alegori. Heyecanla bekliyoruz. **y.eroğlu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sanata benzeyen işler

Yelda Eroğlu 2008.09.14

Bir arkadaşım kız arkadaşıyla birlikte ilk kez evime geliyor. Kızcağız bir saksı çiçek almış, ev hediyesi. Benim hırt arkadaşım basmış: “Yelda öldürür bunu, alma.” Eve doğru yaklaştıkça bir başka gol: “Açsan yiyip gidelim; Yelda’nın evinde yiyecek yoktur.” Bu arada ben, kremalı mantarlı tavuğun başında ter dökmekteyim.

Arkadaşımla sevgilisi anlattıkça bunları, ben gözlerimi saf saf açıp “Şahsıma dair bu boş fıkirlere nereden kapılıyorsunuz, çok rica ederim.” diye şakıyorum, “Yıllarca ev ekonomisi dersi aldım ben, yemek de yaparım temizlik de.” Arkadaşım kendini mazur gösterme gayretinde (o kadarlık nezaketi var şükür): “Ben küçümsemek için söylemedim; Yelda’nın sanatçı ruhu var. Onun böyle ev işleriyle uğraşmasını bekleyemeyiz.”

Çiçek bir hafta sonra ölüyor ölmesine de ben hâlâ sanatçı bir ruha sahip olduğumdan emin değilim. Hayır sanatçı bir ruha sahip olsam da ev işlerinden azledileceğimden hiç mi hiç emin değilim. En başta ruhum azletmez; made in mom.

Sanata en benzeyen işlere girişmeden önce, evi şöyle bir temizliyorum mesela. Mutfakta bulaşıklar dururken değil yazı yazmak; yazmayla ilgili herhangi bir şey bile düşünemiyorum. Ev işleri engelli koşunun engelleri gibi dikiliyor zihnimde; bulaşıkları yıkıyorum, örtüleri düzeltiyorum, toz alıyorum, yerleri siliyorum... Yazı hâlâ gizliyorsa kendini benden; elektrik düğmelerini siliyorum kolonyayla. Kapı kollarını. Masanın üstü dağınıksa yazı da dağılıyor; kalkıp topluyorum.

Sanatçı ruha sahip olduğu varsayılan erkeklerin zihninde engeller değil temiz bir pist var oysa. Toz içinde bir masada oturup oranın toz içinde olduğunun ayırdına dahi varmadan yazıyor babam yazabiliyorlar (ressam arkadaşım olsa belki çiziyor babam çiziyorlar da). Ben daha baştan iki saat geride başlıyorum onlardan.

Sylvia Plath o harikulade şiirleri yazarken ve akademik kariyeri ilerlerken dolu dizgin, akşam yemeğine gittikleri sıradan bir kadının evinin temizliğine takıyor kafayı. Bütün bir gece kendini yiyor: “Onun evi nasıl da temiz benimkini nasıl da bok götürüyor.” Bütün bir haftayı türlü metni yazarak geçirdikten sonra bahçeye bakıyor ve kendimi mazeretsizce yenilmiş hissediyorum; bahçe kir içinde duruyor işte. Mazeretsiz.

Yetmiyormuş gibi son üç misafirime aynı yemeği ikram ettiğimi fark ediyorum dehşetle. Çekmecelerimi ters yüz ediyor ve Mary’le Jane Hala gibi giyindiğime ayıyorum birden. Üç-dört temel dersten kalmış salt seçmeli dersten geçmiş gibi. Sınıfta kalıyorum sonuçta.

O gün beni motive etmekle, kırılmış kolumu kanadımı dikmekle yükümlü bir kadın arkadaşım (dönüşümlü olarak üstleniyoruz bu görevi) “Saçmalama” diyor. O hafta yazdığım çizdiğim şeyleri kalem kalem diziyor önüme. Ne fayda deyip Plath sendromunu anlatıyorum ona. “Bak işte ne kadar saçma.” diyor. Yoo diyorum, nihayet Plath’ın kocası tam da o evi temiz kadın için terk ediyor onu. Tüm seçmeli derslerin başarısını altüst ediyor bir hamlede.

Havadaki tüm insanî titreşimleri hissedebilmek ayrı bir acayiplik; bunun da kadınlara özgü olduğunu düşünmekteyim. Zamanında algılasınlar ki müdahale edebilsinler. Müdahale edebilsinler ki hır çıkmasın. Aman yuvanın huzuru bozulmasın. Düşünceler konfetiler gibi saçılmakta işte zihnin mıknaatissiz evrenine. Şuraya bir mıknaatıs lazım; kararmış bir çaydanlık nasıl? Ovarken ovarken... Yazı kendini gösterir gibi oluyor parlayan çaydanlığın üstünde.

Bütün erkekler western sever; özellikle içinde kadın olmayanları. Kahraman altın mı bulacaktır; altın bulmaya çalışır. Sağa sola bakmaz, motivasyonunu dağıtmaz. Ver yanına bir kadın; altına giden yol boyunca o ıvra bu zıvıra takılırken. Ne arıyorduk biz? İşte orada bir mıknaatıs lazım.

Yine de annemin dokunduğu çiçek yeşerirdi (sembol değil düpedüz gerçek). Benim dokunduklarım ölüyorlar (bu da).

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her şeyin suçlusu sağ bacağım

Yelda Eroğlu 2008.09.21

İnsan üç beş gün reality'lerden uzak kalınca reel hayat damarlarından biri kopmuş gibi oluyor. Cümle dünyayı kendiniz eşiniz dostunuz kıvamında bir yer sanmaya dahi başlayabiliyorsunuz. Halbuki dışarıda kocaman bir dünya koskocaman da bir Amerika var.

İmkansızlıklar Dedektifi Martin Mystere bir macerasında; dünyamızın aslında, bir başka gezegende yaşayan ultra gelişmiş birtakım canlıların oluşturduğu deney evreni olduğunu öğreniverir. Bu ultra gelişmiş habis canlılar, sonuçlarının nasıl cereyan edeceğini kestiremedikleri politikaları, buluşları filan önce dünyada denemekte; sonuç hayırlı çıktığı takdirde de meseleyi kendi gezegenlerine enjekte etmektedirler. Dünya bu canlıların gözünde sadece "mantiki sonuçlarına sürüklemeye gezegeni"dir, o kadar.

Bana da Amerika aynı hissi veriyor; reality'sini dizisini izledikçe. Hani bu biçim "gelişmeye" devam edersek sonumuzun ne olacağına dair bazı veriler. Hele de toplumun en bir anormal uzuvlarını kendine mevzu edinmiş Amerikan polisiye dizileri. Türlü tuhaf sapkın davranış derken. Vücudunun normal bir uzvuna takıp onu ameliyatla kestirmeden rahatlayamama türünden bir hastalık var-mış. Bu hastalar, hayatlarında yolunda gitmeyen bir şey ya da her şey için takıyorlar bir yerlerine; işte sağ bacağım olmasaydı bunların hiçbiri başıma gelmezdi. O sağ bacak kesilene kadar da rahat huzur yok tabii. Ruh sağlığı ya da banka hesabı yerinde hiçbir doktor da sapasağlam bacağı hart diye kesmediğinden gelsin bacağı kangren etme çabaları, kendi ayağına sıkımlar filan.

Şimdi; kötü giden hayatı için ne bileyim annesini andıran sarışınlar gibi dışsal şeyleri mesul tutan insanlar seri katil oluyor. Adı üstünde, katil; topluma zararlı bir unsur. Kötü giden hayatı için vücudundaki bir uzvu gözüne kestirip suçlu ilan edenlere ne demeli peki?

Şu lanet sağ kolum olmayaydı dünya gül bahçesi olurdu hissiyatındaki insanlara "oha" çekmek kolay. Oysa ben sinsice estetik ameliyat sularına sürüklemeye çalışıyorum sizi. Göz kapağının sarktığına takıp da onu yukarı kaldırtmadan rahat huzur bulamayan insanlara. Normal mi?

Estetik cerrah bir arkadaşım, tıbbın bu dalını tercih ederken sanmış ki elim kazalarda filan yaralanan insanları eski haline getirecek (saf işte). Sonra yok silikonlar yok hokka burunlar geldikçe önüne. Soluğu bilgisayar yazılım şirketinde aldı.

Amerikan reality estetik cerrahi programlarında, arkada hüzünlü bir müzik çalarken kızımız kemikli burnuna acıyla bakıyor aynada. Şu lanet kemikli burnu olmasa kim bilir neler neler olacak hayatında. Ya da göğüsleri biraz daha büyük olsa, alnındaki çizgiler olmasa...

Bir şeyi kırk kere izlersen normalleşir. Ben çok değil altı ay öncesine kadar estetik ameliyat reality'lerine Adile Naşit gibi kaşlarım havada (yani hayret içinde) bakarken bakarken... İşte bir bölümde bir kadın bir yerini redakte ettirirken. Aynı yer aynı biçimde bende de var ve ben de pek severek bakmıyorum oraya. Daha bir ilgiyle izlemeye başladım. Muhtemelen bilincimin karanlık koridorlarında "Ulan yoksa bende mi" fikri gezinirken. Reality'nin arka fonunda estetik cerrahlar fısıldıyor "Vücudunuzda sevmediğiniz yerden kurtulun; kendinizle barışın".

Ki tam da bu noktada dizilerin dizisi Nip-Tuck'ı anmak lazım "Estetik ameliyat asla tek seferle kalmaz; devamı gelir". Agatha Christie de şöyle der: "Bir sorunu çözmek için cinayete başvuran kişi bundan sonraki sorunlarında da aynı yöntemle başvurur". En rahat kullandığınız tornavidayla bilgisayar dahi tamir etmeye

çalışmak gibi. Alışmak sevmekten daha zor geliyor ama daha da zor gidiyor işte. Ayrıca insanın “iç barışı” denen nane, insanın kendisine yarım metre öteden bakıp beğenmesiyle değil tersine kendi içinde yaşayıp gözlerini dışarı çevirmesiyle mümkün. Ama bir burnu hokka yaptık/ yine de iç barışa varamadık hallerinde. Bu sefer de elmacık kemikleri batıyor göze; azıcık silikonla şunları kaldırırsam benden iyisi yok halleri.

Yaşlılığı kafaya düşen saksı, yol kazası, elektrik çarpması gibi ekstrem bir şanssızlık olarak yorumlayıp da bu kazanın izlerini canhıraş silmeye çalışanlar... “Kendimi 30 yaşında hissediyorum ama aynada 50 yaşında bir adam var”. Hiç kusura bakmasınlar ama insan hissettiği yaşta neyim olmuyor işte. Nüfus kağıdında yazan neyse o. Gözkapağını kaldırırsan da elmacık kemiklerine pamuk tıksan da... Şimdi 30 yaşında görüldüğüne inanan ameliyat sonrası insan, yaşlılık çilleriyle dolu ellerini yine de yine de kaçıramıyor kameradan.

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yetişkin konsepti

Yelda Eroğlu 2008.09.28

Üniversite dolayısıyla büyük şehre kapak attıktan sonra, her türden sakilliği taşraya mal etmek cinsinden bir snobluk belirmişti bende. Gezdim gördüm anladım neyse ki; sakillik değil taşraya, bu ülkeye özgü bir şey bile değil.

Mesela şeylerin boyutlarının ters yüz edildiği eser kılık işler. Bir ineği kibrit kutusu veyahut da kibrit kutusunu inek boyutlarında ne bileyim porselenledin mi filan halkımızın/ tüm dünya halklarının içinin yağları eriyor. Benim gördükçe mide bulantılarına garkolduğum, üst üste beş inek boyutundaki Converse “heykeli” benden başka hemen herkese bir neşe ve san’at duygusu veriyor.

El kadar çocukların, yetişkinlerin en sakilinden aşk meşk meseleleriyle ilgili ahkam yürütmelerinin şirinliğine doyamamasının da (insanlığın), bu boyut değiştirmenin dayanılmaz estetiğiyle ilgili olduğunu düşünmeden edemiyorum. Nihayet anaokuluna giden bir veledin “Ayşe’yle görüşmiciim artık çünkü o çok kıskanç ve benim özgürlüğümü kısıtlıyor” lafları da bende üst üste üç beş inek boyutundaki Converse’le aynı duyguyu uyandırıyor; kusmak.

Jane Eyre’de boz mürebbiye, eğitime verilen küçük Fransız kızının dudaklarını büze büze ağdalı bir aşk şarkısı söylediğini duyunca irkilir; nasıl pespaye bir ruh, bir çocuğun süfli bir aşk şarkısı söylemesinden zevk alabilir denizleri. Eyre bu süfliliği Fransız edepsizliğine verme eğilimindedir ama biz o kadar gitmeyelim. Nihayet dehşet gezegenimizin her bir köşesinde küçücük çocuklar kocaman yetişkinlerin kılık ve edalarına kuşandırılıp yok reklamlara yok filmlere filan salınıyorlar. Çocuk bezi reklamında, bebekleri evli çift konseptine sokmanın dayanılmaz rezilliği.

Ölümü görüp dünya çapında sıtmaya razı olma hallerinden, gençlik dizilerinin Sex and the City’den el almışlıklarına girmek. Nasıl derler; siz de çok didikliyorsunuz be lordum serzenişlerine yol açsa da. Kardeşim öyle gençlik mi olur.

Gossip Girl isimli bir dizi var; malumunuz. Bir grup liseli genç yerçekimsiz ortamda sınırsız kurlsız aşk, suç ve içki savaşı vermekteler. Bir bölümde şu şunun için canını verir öyle iyi arkadaşlar deyip de sonraki bölümde birbirinin sevgilisini ayartmalara şaşmak beleş, o derece.

Hiç gocunmadan İngiliz edebiyatı rafına yerleştirdiğim Bridget Jones'un Günlüğü'n n ikinci cildinde Bridget'in sigortası atar (bir ara). Karşı cinsler arasında ilişkilere dair başvurabilecekleri, toplumsal kabul görmüş hiçbir nizamname kalmamıştır. İki kişi arasında yaşanan duygusal ya da fiziksel bağ hangi durumda bir ilişki adını almaktadır, bu adı aldıktan sonra taraflar birbirine hangi taleplerde bulunabilecektir, kişinin özgürlük sandığı kaprisleriyle karşı tarafı ezmesine hangi kural dur diyebilecektir vs. Bridget Tony Blair'in seçimleri kazandıktan sonra flört kurallar dizini yayınlamasını isteyecek kadar bunalır bu kuralsızlık halinden.

Kimi  ocuk yetiştirme modelleri, çocuğun korunma ve güvenlik isteğinin özgürlük isteğinden daha acil olduğunu söyler. Kuralları belirlenmiş bir hayat, çocuğun nicel olarak değil ama nitel olarak derinleşmesine alan sağlıyor çünkü. Ben insanın hayatının her evresinde bir kurallar dizinine ihtiyaç duyduğunu düşünenlerdenim. Hele de ergenlik denen cangılda.

Benim en bir favori gençlik dizim Gilmore Girls'te esnekliğin son haddini bulmuş anne Lorelai bile yeri geldiğinde dur demeyi bilir kızına. Böylece kimi kararlarda sorumluluğu kızının omuzlarından kendi omuzlarına kaydırır. Ki sonuçta Rory hiç de "engellenmiş" bir hayat sürmez.

Sex and the City'deki kadınlar nihayetinde birer yetişkin ve aldıkları kararlara ne denli feci olursa olsun sonuçlarına katlanmaları insanda bir trajedi hissi uyandırmıyor. Ama Gossip Girl'dekilere insan iki adımda bir kızmakla acımak,  fkelenmekle ağlamak arasında kalıyor. Jane Eyre'lik yapmadan da duramıyor işte; hangi süfli ruh, bu çocukları ağdalı bir aşk, i ki ve suç cangılında izlemekten keyif alır ki? **y.eroğlu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mecburen politika

Yelda Eroğlu 2008.10.05

Yıllar yıllar önce, bir grup insan memleket meselelerini indire kaldıra, feci politik bir gün ge irmişiz. Akşam bende misafir oluyor iki tanesi. Sonra sabah oluyor, kahvaltı, onlar ellerinde birer gazete politika sayfası okurken. Ben gazetenin hafta sonu hediyesi magazin dergisini sallıyorum zaferle (o zamanlar Hafta Sonu'na filan para verecek kadar d şmemişim demek ki): "Ben demiştim bu ünlü çift ayrılmış top  eviriyordur diye".

Daha d n soyuttan girip somuttan çıktığımı duyan, beni ancak o kadar tanıyan iki arkadaş, irkiliyorlar haliyle.

Her gazetenin kendine has bir bilin akışı vardır. Kimisi "Terör yine vurdu" haberinin yanına " z kızına tecavüz eden canavar linç edilmek istendi"yi koyar. Bir başkası "Tuz Gölü kuruyor"un yanına " ıraaktı, patron oldu"yu ekleştirir. Bunların nasıl bir bağlam içinde yan yana getirildiği meselesi şifre çözücülerin işidir. şahsen ben en büyük gazetelerimizden birkaçının bilinç pardon sayfa akışını, Leopold Bloom'unkinden daha karmaşık bulup hiç bulaşmamaktayım. Ancak iki gazetede aradığını bulabilen, Norveç köylüsü kıvamındaki saflık ve basitliğimle ben bile magazin sayfasını politikadan ayırt edebiliyorum ama. Öyle ayrı dünyaların insanları işte.

Derken. Nurseli İdiz'di, Sisi'ydi, Duygu Dikmenoğlu'ydu gözaltına alınmasın mı politik sebeplerden ötürü (daha da geçenlerde kulağını  ınlattıydım kızın; "Yav bir Duygu Dikmenoğlu vardı, ne oldu?" diye. Bu olmuş).

şimdi; biz magazin okurları iki adım ileri atacağız, politika okurları bir adım geri filan.  lke gerçekliği bizi oralarda bir yerde birleştirecek. Nihayet.

Olan, politika yazmamak üzere köşe tahsis edilmiş/ hevesle kabullenmiş yazarlara oldu (kendimi ayrı tutuyor değilim, rahat olun). "Politikadan anlamıyorum/ Hiç de dert etmiyorum" temeli üzerinde yükselen köşe rezidanslarda filan hayat Teletubbie'ler gibi tost mu yesem püre mi kaygılarıyla geçerken. Buyurun biraz da buradan yiyin, yerse yaptı ülkemiz.

Bu politikadan anlamıyorum bahanesi, erkeklerin "Elektrik süpürgesi kullanmayı bilmiyorum." bahanesine nasıl da benziyor. Evi süpürmeye gönlün olsa öğrenirsin; uzay mekiği değil neticede. "Ben politikaya bakamıyorum, politika tutar beni." daha realist.

Mümkünse ben de bakmak istemiyorum. Hele de keşeyi sudan çıkarır gibi olduğum şu son bir yılda ne işsizlik ne de yoksulluk oranından haberdar olmak istemiyor, bunun için de harbi çaba harcıyordum. Durum şu ki ben kendi içimdeki yoksulluk odasını henüz yeterince havalandırmış değilim; hâlâ küf kokuyor. Yaralarını kaşıyarak azdıran insanlardan da değilim, üzerini örtüp beklerim iyileşsin diye. Biri yara bandını haşırt diye çekmezse.

Çekiyorlar, çekiliyor daha doğrusu. Birkaç hafta önce huzurla yemeğimi yerken bir lokantada. Genç bir çocuk kasadaki adamdan iş istemeye geldi. Çevre dükkanlara sipariş götürecekt, akşam lokantayı silip süpürecek; istikbal kapısı olmayan koştur didin bir iş işte. Askerden yeni dönmüş, yeni evliymiş. Kasadaki adam kurumla sorguladı didikledi derken genci, "Peki koçum, sana 15 gün deneme süresi. Kalıcıysan parasını konuşuruz." dedi. 'Al tabakları koştur sokaklarda'nın niye denendiği bir yana, paranın ne kadar konuşmaya değer olabileceğini de hayal gücünüze bırakıyorum. Ki bu arada kasadaki adam kasada oturmakta ve iş diye kıvranan genç karşısında ayakta. Geç otur konuşalım durumu yok yani.

Geçmişte çalıştığım türlü çeşit sefil iş dizildi boğazıma; sekreterlik, anketörlük, çocuk bakıcılığı, garsonluk... Ki hiç ama hiçbirinde iş görüşmesini öyle ayakta yapmadım. Ne kadar zor durumda kalmış olursam olayım tüm işlerde bir kabul etmeme kapısı açık oldu zihnimde. Ama bu genç, "Teşekkür ederim abi" diye sevinerek kabul ettiğine göre. Onun içinde bir kabul etmeme kapısı yok. Öyle bir kapı ya hiç olmamış ya da hayat kapıyı kaldırıp duvar örmüş. Hayat da değil; ekonomi, politika, ülke gerçekliği.

Ne kadar kaçıp saklanmaya çalışsak da gelip yakalıyor ülke gerçeği boğazımızdan. Amnezik olacak kadar şanslı, aldırmayacak kadar vicdansız değilsen de. Ortılığı pislüğün götürdüğü bu evi süpürmeye niyetin varsa elektrikli süpürgeyi kullanmak o kadar da zor değil. **y.eroğlu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yazar arkadaşım olsun

Yelda Eroğlu 2008.10.12

İçinde bulunduğunuz alan dolayısıyla, kamuya ilan edilmiş bir mail adresim, bildiğiniz üzere. Bilmem hangi sinemada oynayacak üç boyutlu yaratık filmlerinden, internet üzerinden gezilebilir kabristan hizmetlerinden, gördüğü rüya çok-uluslu bir şirket tarafından çalınıp ürün reklamında kullanılan adamın feryadından filan bu sayede haberdar oluyorum; çok şanslıyım.

Bazı bazı da "Aslında ben çok ünlü bir yazarımızla arkadaş olmak istiyordum ama onun mail adresini düşüremedim; hazır sizinki elimin altındayken tanışıp arkadaş olabilir miyiz?" (ikinci ya da onbeşinci tercih olduğum da itinayla vurgulanmış yani) gibisinden yazar arkadaşım olsun binlerce YTL borcum olsun mailleri düşünüyor.

Bir keresinde bir arkadaşım, şirinlik olsun diye, benimle tanışmak isteyen bir arkadaşını aldı getirdi. Kendi hakkımı yemeyeyim; gayet derli toplu bir günümdeydim. Ciddiydim, enerjiktim şuydum buydum ama... Ne yaptım ne ettiysem okurumu memnun edemedim. Çocukcağz gözlerini dehşetle açarak "O satırların yazarından bunu hiç beklemezdim, beni çok hayal kırıklığına uğrattınız." dedi.

Bir zamanlar bana da acımadılar küçüğüm; ben de çok hayal kırıklığına uğradım, diyemedim.

İşin esası biz Ankaralıları ünlüye aç insanlarızdır. Öyle ki Ankara'dan İstanbul'a gezmeye gelmiş bir arkadaşımız sokağın ortasında zıncı diye durup bağırarak "Aaa Aysun Kayacı'nın babası" diye. Hani Kayacı'nın kendisi dahi değil, babası bu heyecan kasırgasını yaratan. O dereceyiz. Nerdeee yazardan çizlerden hayal kırıklığına uğrama imkan ihtimali.

Ben kaçtım kurtardım kendimi. Birkaç ünlü yazarımızla (sanat yazarı, gazete değil) röportaj filan sularına girmişliğim bile vardır (google'da yok, hiç zahmet etmeyin). Bir tanesi beni azar üstüne azar yerlerde yuvarlayıp üstümde tepindi, bir başkası dünyada kendisinden başka hiç kimsenin empati kuramayacağı türden spleen'leriyle ruhumu doğradı, bir başkası üç beş yüz yıldır gidile geline yol olmuş teknik oyunbazlıkları ilk defa kendisinin keşfettiği yollu üfürmelerle ter içinde bıraktı filan. Ha o zamanlar şikayetçi miydim; katiyen hayır. Korkunç sıradan bir çevrede büyümenin etkisiyle bu acayiplikleri sanatın ve sanatçının kaçınılmaz halleri kabul etme eğilimindeydim.

Hâlâ da bir miktar öyleyim. Ama; benden uzak olsun.

Aradan yıllar yıllar geçmişken, bir dost derginin bir büyük yazarımızla röportaj yapması icap etmiş. Benim kitaplarını epeyce bir zaman döne döne okuduğum ve sıklıkla da hayran olduğum bir şahsiyet. Doğal olarak "Sen yapar mısın"a geldi iş; hevesle kabul ettim.

Aracı olması için aradığım arkadaşına "Seviyom uleyn, hayranıyım" yapınca, "Sana acırım Yelda, bırak sevdiğin bir yazar olarak kalsın." dedi. Meğer bu yazarımız, kendisiyle röportaja neyim tevessül eden insanlara çektiği çileleri art arda dizip dünyanın çevresini arşınlamış bir bünyeymiş. Ağlayarak kaçan mı istersin direnip kovulan mı. İşte beş altı yıl önce olsa bu safari beni ürkütmez, bir adım geri bastırmazken. Durdum. "31 yaşıma geldim, artık çekemeyebilirim." oldum.

a) Geçen yıllar içinde ben de çerden çöpten bir ego yaptım, sindiremiyorum.

b) Yazarların sırf yazdıklarının yettiği bir yaşlılık sürecindeyim.

Kahvede yakındım sonra; "Balzac olsun canıma okusun da iki iyi hikaye için değer mi değer mi değer mi söyle". (Hem kimi yiğit insanlar dünya gül bahçesi olsun diye komple acıyı bağrında toplama şamanlıklarına girip sular seller nehir röportajlar yapabildiğine göre. Ne lüzumu var.)

Bir yaşa kadar değişiyor da bir yaştan sonra çekilmiyor demek ki. Ayrıca acı kadar da olgunlaştıran bir şey yok kişiyi. (Seni hayal kırıklığına uğrattıysam genç insan, hayat gör diye). Diye de bağlayalım konunun ipini. Hepinize bol parantezli bir hafta dilerim.

(Ne yazarmışım da bir isim vermezmişim) **y.eroglu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sözde anne

Yelda Eroğlu 2008.10.26

Günlerden bir gün ben kedimi, Nubiye'yi, hayırlı bir iş için veterinerine taşıyorum kan ter içinde. Mini mini bir siyam hanımı bulmuşum, çiftleştireceğim. Bittabii Nubiye kendisini bekleyen Sodom ve Gomore ortamıyla teselli bulacak gibi değil; dilenci çetesinin konağın bahçesinden kaçırdığı Sezercik gibi yırtıyor ortalığı.

Suratıma balkabağından hallice bir sırtma kondurmuş (ne ben çete reisiyim ne de bu Sezercik hesabı), bakınırken sağa sola. "Kedi çok mutsuz galiba"yı basıyor adamın biri, "baksana nasıl da ağlıyor". Durduk yere kötü anne oluyorum ki biz hayvan sahipleri de kendimizce anneyiz.

Transvestit bir annelik dersek kendimizinkine. Bir nevi parodi-anne. Her parodi gibi gerçekliği alıp sürüklemekteyiz patolojisine doğru dere boyu. Bir arkadaşım Semra'nım olmuş mesela. Ergenliğe erişen erkek kedisini bahçede bir dişinin üzerinde yakalayınca. Bir mide bulantısı bir göz dönmesi. Hayvancağızı kaptığı gibi götürüp hadım ettirmiş. Zor bakar artık arkadaşımın başkasına. Bırrr....

Bir başka arkadaşına göre kedisi tam bir zeka özür. Hani o olmasa, kedi ölümlerden ölüm beğenecek. Sokağa kaçıp araba altında kalacak mesela. Ya da diğer kedilerin köpeklerin insanların saldırısına uğrayacak. Evin yolunu kaybedip sokaklarda şarapçı olacak. Arkadaşım kapıyı pencereyi açmıyor tabii, ama evin içinde de kol geziyor ölüm kedi için. Mutfağa sokmuyor onu ki ocağa atlayıp kızartma yağında yanmasın. Boş konserve kutularını sıkı sıkı paketleniyor hayvan kafasını sokup boğazını kesmesin diye. Oyuncak farenin ipini kesiyor; ya ona dolanıp boğulursa? Balkona boynuna bir ip bağlayıp çıkartıyor; olur a, birinci kattan atlayıp intihar edeceği tutar? Ki kedinin pencere önünde meyus dışarıyı seyretmesine bütün gün, bakınca, en muhtemel ölüm intihar gibi gözüküyor. Bu arkadaşımı da üniversiteye giden oğlunu her sabah kendi elleriyle otobüse bindiren (güvenlik adına), eski bir komşumuza ithaf etmek istiyorum.

Çocuğuna yatırım hesabı gözüyle bakan da var, o da var. Kucağında Nubiye'nin tıpkısı bir siyamla yürüyen kadın mesela "Reklam seçmelerinden geliyoruz da. Kazanırsa bilmem hangi markanın yeni yüzü olacak, iyi para verecekler". Ben daha suratıma yediğim yumruğu hazmedememişken bir tane de böğrüne çakıyor "Bunun annesine de ben baktım. Yıllarca mamasıydı kumuydu aşısıydı derken. İnşallah oğlu çalışıp topunun masrafını çıkaracak". Abartıyorsam ne olayım.

Elalem böyle transvestit anneler piyasasında drama queen rollerine soyunurken ben de "Çocuğunuzla arkadaş olun" siliklerinde figüran olacak değilim. Erkek anasıyım ben!

Yıl 2004 Sicilya. Nubiye'nin yaşı kemale ermiş. Çiftleşme dönemine girmiş bir dişinin sahibiyle anlaşp, oğlumu onlara teslim ediyorum. Üç gün sonra iade ediyorlar Nubiye'yi "Sizinki çiftleşemedi de". Belden aşağı mevzuların (belden aşağısı söz konusu olan isterse bir kedi olsun) ne kadar çabuk yayıldığını unutup, iki hafta sonra bir başka dişi buluyorum. Randevudan bir saat önce arıyor dişinin sahibi "Çok pardon ama sizinkinin daha önceden bir başarısızlığı olmuş. Biz riske girmek istemiyoruz". Dedikodu şehri tutmadan durumu kurtarmak için panik içinde bir başka dişi buluyorum; neyse ki bu sefer çiftleşebiliyor Nubiye. Üstüne üstlük pek bir şirin dört de yavru peydahlanıyor. Yavruların ünü çevre krallıklara yayılıyor ve zırr telefon "Kediniz

bizimkini dölleyebilir mi acaba?". Burnumu havaya dikip kurumlanıyorum "Programına bir bakalım, biz sizi ararız".

Veteriner "Nubiye'nin dölü iyi çıkıyor. Birkaç yıl daha damızlık olarak kullanmak istiyoruz onu" diyor. Ben Nubiye tembelinin yoktan yere iş güç sahibi olmasından şaşkın, hemen akabinde gururlu. Benimle beraber veterinere gelen arkadaşım tiksinierek kaçıyor bizden.

Ki orada bile durunamıyorum. Son hayırlı buluşmada dişinin sahibi şişindikçe şişiniyor "Bizimki white point siyam". Ben hışımla ellerimi belime koyuyorum "Hanım hanım... Bizimki de tekir değil a; king siyam, king!". Tren erkek analığından ırkçılık garlarına dolu dizgin yani. Ne yapalım; biz de kendimizce anneyiz.

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Katar senfoni

Yelda Eroğlu 2008.11.02

Fonda bayık bir müziğin eşlik ettiği nostaljili programlar, azıcık sarartılıp eski süsü verilmiş reklamlar, azıcık eski kelime karıştırıp duygulu süsü verilmiş yazılar sağ olsun, öğretiler; bir zamanlar sabahları türküler çığırarak neşeyle uyanan, akşamları Türk sanat musikisi dinleyip bir sağa bir sola salınarak beraberce yemek yiyen aileler varmış. Biz onlardan değiliz. Olanı da görmedim.

Babam sabah kalkıp işe, biz çocuklar okula, annem bu trafiğin sinir koordinasyon merkezine gidecek. Öyle tin tin tinimini hanım diye sevinçten şakıyacak bir durum yok yani ortalıkta. Babam akşam yorgun, annem hem yorgun hem gergin, biz çocuklar bir sonraki günün kasveti şimdiden içimize çökmüş. Yine bir günlühal eşlik edemiyor bu duruma takdir edersiniz ki.

Ayrıca ben evde hiç hatırlamam öyle 60'ların hikayelerindeki gibi şöyle bir radyo açılınsın da öz be öz kültürümüzden ezgiler mutfağa saçılınsın filan. Biz evde yokken annem yapıyordu belki de. Ne bana ne de kardeşlerime değmedi.

Televizyondaki eğlence programlarından kulağımıza ne çalındıysa o. Kıvançtan şişmiş birtakım erkeklerle saçları arşa kadar kabartılmış kadınların yüzlerinde sahte bir vecd ifadesiyle göğüslerini şişire şişire söyledikleri. Valla o zamanlar hiç de "Aman bunlar bizim öz be öz kültürümüzden, bizden" aşinalığı vermediler.

Hem "biz" diye bir şey varsa bu ben ve arkadaşlarımı ebeveynlerimizden ayıran şeydi; birleştiren değil. "Biz" Madonna dinliyorduk, onlar Coşkun Sabah. Geçmiş nesiller kulağımızın bilinçaltına birer "biz" hediyesi bırakmamıştı ki şöyle ailecek salınarak dinlediğimiz bir ezgi olamadı. Olanı da televizyonlar ya da romanlar, hikayeler dışında görmedim.

Dünya hangi kazanda kaynadıysa biz de az buçuk aynı kazanda kaynadık. Yeni yetmeler popa bulaşmıştı da ebeveynlerimiz Türk sanat musikisini sek mi dinliyordu sanki? O zamandan kalan bir yığın "Türk sanat müziği" sanılan şarkı aslında Batılı ezgilerle sotelenmiş yerel ezgilerden ibaret değil miydi? Dışımızdaki dünyayla

aramızda müzikten bir bariyer yoktu maalesef. "Biz"im müziğimiz bize hitap ediyordu da "onlar"ın müziği kulağımızı tırmalamıyordu. Hatta kendi müziğimiz otantik bir öge olup çıkmıştı da ta o zamandan; ya haberimiz yoktu ya da konduramıyorduk.

Biz dünyayla aynı kazanlarda fokurdaya fokurdaya sek tadımızı kaybettiğimizi kendimize konduramadıktan sonra elin günün milletine konduracak değiliz elbet. Geçen hafta bir fırsat düştü; Katar Senfoni Orkestrası'nın konserine gideceğim. Katar Senfoni Orkestrası deyince arkadaşlarımdan aldığım tepkileri naklediyorum:

a) Yerel ezgiler mi çalacaklar?

b) Yerel kıyafetlerle mi çıkacaklar?

Şimdi; bir senfoni orkestrası niye yerel ezgiler çalsın? Bu kadar ritüeli bol, kuralları katı bir müziği icra edecek adamlar niye sahneye yerel kıyafetlerle çıksın? Folklor ekibi mi lan bu.

İşin enteresan olanı, bu soruları soran arkadaşlar Mozart'ın uzaktan akrabası değil. Atadan dededen kendilerine miras bir müzik de değil mevzuu bahis. Nedir; Batılılaşmanın öncü kolu ve en çalışkan, en takdir edilesi (zannettikleri) ülkelerine hak, bir adım ötesine tuhaf bellemekteler böyle Batılı ya da "evrensel" şeyleri. Bundan topu topu on yıl önce bir panelde, laf Suriye sinemasına dayanınca genç bir kızımızın safiyane verdiği "Aaa Suriye'de sinema mı var?" tepkisini bir anomali olarak görmemek lazımmiş demek ki. Ya da Mısır'da opera binası olduğunu duyunca dakikalarca inanmakta güçlük çeken orta yaşlı beyefendiyi.

Katar Senfoni Orkestrası lafiyla, oryantalist fantezi dünyasında; omuzlarında maymun, papağan taşıyan, yerel kıyafetler içindeki birtakım Katarlıların yerel ezgiler çaldığı bir sahneyi canlandıran arkadaşlar. Siz dünyayla "bir" olurken diğer memleketler ayla fezayla "bir" olmadılar. Sana gelen onlara da geldi. Sen ne olduysan onlar da az çok o oldu. Sen Katar Senfoni Orkestrası için bunu sorarsan, az batındakiler de sana "Siz Türkiye'de develerle mi yolculuk yapıyorsunuz" diye sorar. Müstehak. y.eroğlu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taraftar olmanın anlamı

Yelda Eroğlu 2008.11.09

Bu yıl bir sanat bir de futbol hevesi bürüdü beni. Sabah Dali sergisi, akşam statta maç kuyruğuna giriyorum; böyle patchwork bir yaşam.Salkım saçak. Dönüyor dolaşıyor bir ortak nokta buluyor işte. Her hafta bir konu bulmak zorunda olduğumdan mıdır yoksa hakikaten mi talihsizim, bilemedim.

Geçen haftalarda devasa bir sanat alanındayım. Birkaç saatte bilmem kaç eseri görüp çıkacağım; Alice'in tavşanı gibi koşturup duruyorum "Geç kaldım, çok geç kaldım...". O stanttan bu stanta, o eserden bu esere. Hırs da var, bir küçük heykelcik bile kaçmayacak ya şu atmaca gözlerimden. Bir eserleme odası. Hop sıraya giriyorum ben de. Dört bir yanı ayna kaplanmış bir oda. Çoğala çoğala beni kuşatan benler.

Anladık kendinle yüzleşmelerin yabancılaşmasına sığınmış bir eser. Aynadan gördüğün sen misin peki bu derecesine tahammül edebilir misin, ana fikir. Ruh hastası ilan edilmelerine zırnık kalmış birtakım insanların yatak odalarının tavanını ayna kaplatmasından daha yaratıcı değil, bence. Daha kibirli, sadece.

Mesele yüzleşmekse, dün banka hesabımla yüzleşmek benim için daha sarsıcı ve yabancılaştırıcı bir deneyim oldu (Allah kimsenin başına vermesin). Uzun zamandır pos makinesi kullana kullana mercimek boyutlu birikimin ne hale geldiğini görmezden gelebilmişim. Nereye kadar?

O moral bozukluğu o sıkıntıyla bir çayla kaç dakika daha idare edebilirim deney alanı kahveye yollandım. Ellerin de maç biletleriyle 2, maçın sırf sonucuyla iktifa edecek 1 arkadaşım, hararetle futbol -pardon- takım ve taraftarlık mevzusu üzerine salınıyoruz.

Eskiden insanlar içine doğdukları kentin takımını tutuyorlarmış, olup bitiyormuş her şey. Biz biraz seçmeci bir kuşak olduğumuzdan galiba, ilginç olmayan bir kentin üç büyüğüne yamanmışız (babam hâlâ kabullenemiyor mesela bu durumu). Ve fakat hiçbirimiz de ne bileyim şu takım çok teknik oynuyor diye seçmiş değiliz renklerimizi. Ben mesela Süleyman Seba ve Gordon Milne'ni çok efendi ve sevimli bulup Beşiktaş'a damlamıştım. Yıllarca da takımın ne ilk 11'ini ne teknik direktörünü merak dahi etmeden kıvırmıştım taraftarlık işini. Liverpool'dan 8 yediğimiz haberi geldiğinde Pavlov'un köpeği gibi şartlanmış gözyaşları dökünce anladım taraftar olduğumu.

Metalist'in 4'ü durumu perçinledi. Beşiktaş'ın ilk 11'ini, teknik direktörünü filan ezberleyip hemen bir BJK Store'a attım kendimi; kupa, forma ne bulursam alacağım. Parola "Sefada değil cefada taraftar".

Son derece Türkiye'li bir tutum olarak sevinç ve kıvançlar değil de yenilgi ve aşağılanmalar hatırlatıyor demek ki aidiyet hissimi bana; enteresan.

Kahvede arkadaşlarla sevdiğimiz futbolcular, teknik direktörler, başkanlar karıştırırken... Bilmem hangi futbolcunun tembelliği, bilmem hangi diğerinin hırtlığı, adı lazım değil bir başkanın ne kindar ne malın gözü olduğu. Peki bunlar bizi takımımızdan uzaklaştırıyor mu? Bilakis. Bahsi geçen bizimkiyse yaptığı hırtlık bile şirinlik muskası gibi görünüyor gözümüze. Politik doğrucu bir arkadaş dehşetle "İnsan bir futbolcuyu yalancı ve tembel diye sever mi?" mi patlattı. Ki benim kendimin en pis kuyusuyla yüzleştiğim an o andır. Ağzımdan çıkıverdi "Futbolcuyu dürüst, çalışkan ve yetenekli diye seveceksek taraftar olmanın ne anlamı var ki".

Güzel ülkemizde türlü çeşit aidiyetin futbol taraftarlığı tadında olduğunu itiraf edeceksek. Harbiden talihsiz bir laf.

Bir insanı ya da bir şeyi ahlaki üstünlüklerinden dolayı değil de sırf bizim diye seviyorsak hapyı yutmuş; sevdiğimiz şeye de o haptan bir kutu yutturmuşuzdur. Madem sırf bizim diye seviyoruz onu, madem sırf onlardanız diye seviyorlar bizi. Pijamalarımızı ve terliklerimizi giyip rahatça oturabiliriz bu hazırlap sevginin üzerine. Şöyle bir parmağımı oynatayım, azıcık çaba harcayayım, bu odağın dışında da sevilip takdir edilebilme fırsatım olsun olasılıklarını çil paralar gibi harcayıp. Adorno'nundu galiba; "Burjuvazi hoşgörülüdür oysa; insanın olabileceklerinden nefret ettiği için olduğu halini hoşgörür". Burjuvazi bir yana. Biz de bizim olanların genişip bizden uzaklaşmasından korktuğumuz için hoşgörüyor olabilir miyiz şu andaki defolu hallerini?

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yiyememekteyiz

Kimi becerikli ve kararlı insanlar televizyonlarının en başköşesine favori listelerini dizip işte yıllar yıllar boyu aynı kanallar arasında gidip geliyorlar. Benim değişken ve sıkıntılı bir ruh iklimim var; bırakıyorum TV listem dağınık kalsın. Beni tesadüflerin salıncağında bir o yana bir bu yana...

Çabuk da yoruluyorum, ayrıca. Üç beş yirmi derken elim kolum dikkatim yorulup en yakın kanala demirleme eğilimindeyim. Ki tümü de Amerikan kanalı, maalesef. Yurdumun coğrafi ve insani güzelliklerinden mahrum kaldıysam aylardır; suçu bende aramayın lordum.

Kimi snob arkadaşlarım yerli kanalların bulunduğu yirmilik dilimi bir nevi zaman bataklığı olarak nitelemekte. Üfürükten tayyare bir mevzuyla saatlerin saatlerin Alice'in sonsuz çay masasındaki gibi cömertçe harcadığı bir yer. Amerikalılar da üfürükten tayyare mevzulardan bina diyorlar ama en azından her katta ayrı bir üfürükten tayyare mevzu oluyor. Bizimkiler otistik bir şekilde aban abi tek mevzuya, tek topla saatlerce cambazlık yapıp filan.

Yine de insan ara ara kendi bataklığına şezlong atıp dinlenmek, aktif-agresif Amerikalıların yerine kendi pasif-agresif vatandaşlarının zırlamalarında huzur bulmak istiyor. Bakınız Yemekteyiz.

Beş adet insan yemek ve sofrta hünerlerini diğ rlerinin gözüne sokmak üzere toplanır. Her ak am bir tanesi, evinde diğ rlerini ağırlar ve olaylar gelişir. Şimdi bu basit yapı, malzeme Türkler olunca bir nevi macera adası, Sinekleri Tanrısı filan kıvamı alıyor. Bir kere yarışmacılarımızın hepsi hassas mı hassas. Yağı azıcık fazla kaçmış pilavdan bir kaşık aldılar mı gelsin dayanılmaz mide ağrıları gitsin lavaboya koşturmacalar. Yok puding haddinden fazla katı olmuş, yok domates eti boğmuş derken. Sanırsın yıllardır bir kafeste aç tutulmuşlar da sonra bu sofraya salınmışlar gibi; "Aç kaldım, açlıktan  l yorum, tansiyonum düştü, şekerim fırladı". Daimi bir ölüm tehlikesi yani, bu hassas mideler için.

Ruhlar da aynı derece hassas tabii. Tatlı ekstra bir tabakla servis edilmedi mi, salata servis kaşksız geldi mi, bardaklar tabakları tutmadı mı tarz olarak, mum mu eksik masada. Başlıyor herkes somurtmaya "Hayatım boyunca mumsuz bir akşam yemeği yemedim".

Anladığım kadarıyla biz Türkiye vatandaşları süregelen milatlarla yaşıyoruz. "Hayatımda ilk kez asitli bir şey içiyorum", "Hayatımda ilk kez servis kaşksız bir masaya oturdum", "Hayatımda ilk kez böyle bir şey gördüm". Eğri oturup doğru konuşalım; mevzubahis şey mor bir tavşanın pipo içerek ağaçta oturması değil. Bu derece travmatik değil. Ayrıca biz memleket olarak şıp dedi değişimlere açığız, maruzuz daima. Hayatımızda yok yok yani, milat adına. Belki de bu yüzden, sanıyoruz inanıyoruz ki süreklilik arz eden, gelenek ve rutinlerinden milim şaşmaz kişileriz.

Bir de herkeste öyle bir havalar tafralar, sanırsın Orleans d k n n baştan ikinci çocuğu numaralar ki. Bir yarışmacı panik içinde, kendisine sunulan salatayı kokluyor mesela. Kaşlar dehşetle havaya fırlamış " ocuklar bu salata kebab salonlarındaki gibi kokuyor".

Buradan çıkarmamız gereken, yarışmacımızın ömrü hayatında kebab salonunda salata yemediği, ancak uzak ülkelerde vuku bulan tuhaf bir olay olarak bundan haberdar olduğu (ki aynı yarışmacımız tabakların pisliği  zerine "Tıpkı X halkı gibi" benzetmesini de yaptı, onu da yaptı). Yine eğri oturup doğru konuşalım; hiçbir yarışmacımızın evi Buckingham malikanesi değil. Yolu kebab salonundan geçmemiş birinin on bin YTL için yırtış didin olmasının tuhaflığı diğ r yandan. Mesela paketleseler bu programı da İsveç'te gösterseler İsveçliler yiyebilir bu numaraları da. Bize de lo lo lo oluyor kandırılmaya dayanamayan bu insan.

Bir Bunuel havası da yok değil. Bunuel'de burjuvalar tam bir elmayı ağızlarına g t r rl r; eve askerler dalar. Kadehi avu lamışken başka bir engel çıkar filan. Hiç kimse bir şey yiyip içemez. Hep kursaklarında kalır hevesleri, zorunluluktan. Yemekteyiz'de de herkes nihayet a , susuz. Yiyemiyorlar i emiyorlar da. Ne eve dalan

askerler yüzünden ne de başka bir dış engelden. Açlıktan öleceklerse kendi hırsları kendi takıntıları yüzünden. Takipçisiyiz. y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seri katil fok balığı

Yelda Eroğlu 2008.11.23

Gazetelerin olmazsa olmazlarından; bir adet eli yüzü insanüstü derecede düzgün insan fotosuyla al mınıcıklayarak öldür denecek denli sevimli hayvan fotosu. Bunlar biz 1 güzelliğe, 2 şirinliğe aç (demek ki) gazete okurlarının günlük dozunu teşkil ediyor.

Başka milletler şirinliğe ve güzelliğe bizim kadar aç değil. Geçen yıllarda Almanya'da boy gösteren yetim kutup ayısının başına gelenleri hatırlayalım mesela. Bu hayvancık şirinliğiyle gazete ve televizyonları öyle bir kaplamış ki Almanlar şeker komasına girmişler. Sonra gelsin türlü duvardaki "O kutup ayısını öldür", "Kutup ayısına nefret" temalı yazılamalar (vallahi atmıyorum). Halbuki aynı ayıcık Türk basınında da hak ettiği yeri almış; her sabah bir posta gazetede her akşam üç beş posta TV'de, doyamamıştık.

Tabii herkes kendi meşrebince seviyor. Biz de kendimize benzetmeden sevemiyoruz, olmuyor. Yoksa dünyanın hangi noktasında maymunlara sigara içmek öğretilir ve maymun her sigara tüttürdüğünde sevinçten ve kıvançtan dört köşe olunur. Ben bile af buyurun kedime bir şapka yaptım, arada giydirip kırmızı başlıklı kızı yiyen kurt gibi oldun insafsız diye keyifleniyorum.

Ben de yaptığım için olabilir; dış görünüşteki bu benzetme atakları o kadar kanıma dokunmuyor da ruhsal anolojiler içimi kaldırıyor. Bir belgeselde melankolik sesli sunucu, sazan balıklarının yaşamını anlatıyor mesela. Bu balıklar bir yerde doğup bilmem kaç kilometre ötedeki bir başka yere yaşamaya gidiyorlar. Belli bir süre sonra da doğdukları yere dönüp yumurtluyor ve oracıkta ölüyorlar. Sunucu melankolik sesiyle, mesele sazanlar değil; maksat ucuzundan hayat dersi olsun noktasını koyuyor "Bu sazanlar başlarına geleceği bilselerdi aynı yere dönerler miydi?"

Akabinde biz hayat dersine aç insanlar başlıyoruz derin derin düşünmeye; hayat da sazanlarınkı gibi bir yolculuk değil mi? Belki de sazanlardan tek farkımız bizim bilerek yaşıyor oluşumuzdur. Ve fakat bu durum bizim varoluşumuzu daha acıklı kılmaz mı? Vay anasını!

Bir başka belgeselde aslan kabilesi bir geyiğin üstüne çullanmış yiyor. Sunucu (muhtemelen sosisli sandviçini kemirirken) lafı yapıyor; "Bu katiller, bu vahşiler". Sesindeki iğrenme tonuna bakan, aslanların ne bileyim bir liseye girip taramalıyla yedi öğrenciyi öldürdüğünü filan sanır. O derece.

İşte yenilerde bir gazete haberi; "seri katil fok balığını" muştuluyor bize. Bu fokun suçu doğal yiyeceği olan balıklara saldırıp bir vuruşta birkaç binini heba etmek. Fakat sıfatı, Angelina Jolie'nin başrolde olduğu ve kurbanlarını saç rengine göre seçen janti seri katilleri anımsatıyor. Ayrıca diğer foklar avlanırken birer birer mi öldürüyorlar da bu fok ifrata vardığı için "seri katil" oluyor ben çözemedim.

Bittabii doğanın içinde inşa ettiğimiz güzide uygarlığımızda ortaya çıkan anomalileri (seri katillik gibi) en azından kavramsal olarak doğaya da yamamak, bizi rahatlatıyor olabilir. Öncelikle bilindik kavramlara uyan şey

artık yabancı; yani korkutucu değildir. İkincisi orada da varsa; demek ki bunun suçlusu bizim güzide uygarlığımız değildir.

Diğer yandan katillikle itham edilen aslan yavrularının munisliğini ve geyiğe nefret ya da kin değil de sadece bir yemek ögesi olarak bakmalarındaki safiyeti görünce uygar ve barbar (burada doğal, belki de daima doğal) ayrımı konusunda kafası karışıyor insanın. Coetze'nin Barbarları Beklerken romanında vahşi bir çölün ortasındaki uygarlık kalesindekiler büyük bir korkuyla barbarları beklemektedir. Bir yerden sonra asıl barbarlığın kalenin içinde olduğu, barbar diye itham edilenlerin ise bu kavramdan dahi habersiz olacak kadar kendi halinde insanlar oldukları görülür. Bizim hayvan haberlerini insan dünyasına yama ihtiyacımız bunun tam tersi gibi görünse de aynı korkudan kaynaklanıyor olabilir; doğal denilen ve bizim moral kıyaslamalarımıza gelmeyen bir dünya var. Yani anlaşılmaz yani korkutucu. Bari bizimle aynı kavramlarla yaftalayalım da aynı biçimde yargılayabilelim. Yargıç biz olalım, güç bizim olsun. Sen de kusura bakma fok balığı.

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Katilin mizansen

Yelda Eroğlu 2008.11.30

Babam uyardı; geçen haftaki yazımda bahsettiğim, doğup uzun bir yolculuğa çıkan ve geri dönüp üreyip ölen balık cinsi sazan değil somonmuş. Aslında şikayetini bana değil bizzat gazeteye iletecekmiş ama bu seferlik sıkılmış dişini.

İltimas geçmiş bana. Ki iki gündür anne babamın evindeyim ve iltimas bolluğundan ölebilirim. Bir tanesine daha tahammülüm yok; sazan değil somon, herkes bilsin.

Büyükşehirde aile sıcaklığına hasret kalmış taşralı Ali'nin ailesinin kucağına dönmesi filmleri vardır hani. Anne baba kuş gibi çırpınmaktadır kaşık kadar kalmış Ali'ye bir şeyler yedirip içirmek, derdini döktürüp aile şefkati gördürmek için. Ali yılların susuzluğuyla kana kana içer aile şefkatinden. Ali mutlu, anne baba mutlu, seyirci pür neşe.

Bende öyle seyretmiyor film. Şefkatin o derecesi doz aşımı yapıyor. Kendimi dev bir merceklerle gözleniyormuşum gibi hissediyorum mütemadiyen. Ne zaman mutfağa girip çıksam babam hemen arkamdan damlayıp "Mandalina da ye, dur annen süt ısıtsın sana." diyor. İki dakika sessiz kalsam annem "Niye sustun, ne düşündün, sohbet edelim azıcık." diye pireleniyor. 7/ 24. Aralıksız böyle. Oysa ben... Yıllardır alışmışım kardeşim; en azından sabah kalkıp kendime gelene kadar insan sesi duymak yüzü görmek istemiyorum. İki polisiye izleyip üstüne bir de bulmaca çakmadan şuurum yerine gelmiyor. Annemle babam şöyle aile dizisi formatında sözlü sohbetli bir kahvaltı sofrası yaratmaya çalışırken sonu gelmez sorularla. Evet hayırlar kesmiyor, uzun açıklayıcı cümleler istiyorlar bir de. Zor atıyorum kendimi televizyonun önüne.

İşin feci tarafı; annemlerde Digitürk ve onun uç uca eklenmeyle bitmez dizi kanalları yok maalesef. Bir tür snoblukla taktırmışlar uyduyu; belgesel izleyip oturuyorlar. (Sazan somon hatası için o yüzden hassaslar yani, zoolog olduklarından değil). Sabah sabah polisiyeye muhtaç bünyem dakikasında buluyor ihtiyacım olan şeyi; kadın programları.

Ben şahsen Türk kadın programlarının temel olarak klasik polisiyeyi andırdığını düşünüyorum. Ortada bir olay ve olaya tanık olan beş kişi var, diyelim. Beş kişinin her biri ayrı telden üfürüyor; kimsenin dediği anlattığı bir diğerini tutmuyor. Ben de Hercule Poirot'dan öğrendiğim yöntemlerle, tanıklardan her birinin statüleri gereği olayın hangi noktasını eğip büküklerini tespit etmeye çalışıyorum. Beş yalan da tek gerçeği saklamaya dönük olduğuna göre yalanları birbirleriyle çarpıştırıp doğruyu görmek kimi zaman mümkün olabiliyor.

Kesmediyse izdivaç programlarına veriyorum kendimi. Yine klasik polisiyede "katilin mizansen" denilen bir kavram vardır. Katil aslında çok sade ve pragmatistçe işlenmiş cinayeti örtbas etmek için, janjanlı bir mizansen hazırlar. Cinayeti Mary Jane halanın mirasına konmak için işlemiştir katilimiz; ama mizansene göre sebep tutkulu bir aşka işaret etmektedir; mesela. Mizansen öyle gözcü, girift ve analizci ruhları tatminkârdır ki insan içi alıp da "Hayır! Gerçek aslında buz gibi sade, açık ve sıradan" diyemez. İzdivaç programlarına çıkan vatandaşlarımızda da bir sahneleme hüneri; Stanislavski halt etmiş. "İnsan olsun"dan başlayıp "Aynı zamanda hem kocam hem babam hem arkadaşım hem çocuğum olsun"a, "Ayaklarımı yerden kessin"den "Dünyanın neresinde olursa olsun kalbinin atışını hissedeyim"e lügatları acımadan paralayıp. "Evi olsun, arabası olsun, emeklisi olsun" realist duraklarında şöyle bir konaklamalar. Tam da bu noktada ben heyecanla "Cinayet para için işlenecektir." diye muştuluyorum Poirot'ya.

Bittabi alemin tek uyanığı ben değilim. Evine kadın programlarını sokup huzurunu bozduğum annem, bir an önce dibi bulup kendime geleyim diye Kaynana Semra'nın izdivaç programını gösterdi bana. Semra'nım benim gibi klasik polisiyeden değil hayatın tam içinden peydahladığı çözümleme yetisiyle "Senin üç tane dairen var, az değil. Şimdi ona yanlamak için gelenler çıkar." diye baştan uyarıyor çöpçatan kanadının altına sığınanları. "Ölene kadar tapuyu oğlunun üstüne yapma; ondan sonraya kalmak da var" tadında evet realist ama yuh artık öğütlerini de boca edip başımızdan aşağı. Söylemin gerçeği örten tül perdesini cart diye yırtıp, lop gerçeğe çarpıştırarak bizi. Mizansensiz bir yere kadar çekiliyor. **y.eroğlu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aileni derin kaz!

Yelda Eroğlu 2008.12.07

Evde çalışmanın yan etkilerinden biridir; rüyalar giderek daha fazla yer kaplar hayatınızda. Yataktan birden fırlayıp gündelik hayatın sıkıntılarına cup dalmak zorunda olmadığınız için. O zorunluluklarda rüyanız kolonya gibi uçup gitmediğinden. "Ne gördüm, niye gördüm, içimdeki ben neden huzursuz bu kadar?" tetkiklerine girme fırsatınız olur. Her sabah bir öğün kendini kemirme fırsatı.

Kamuya açık yerlerde yazmaya başladığımdan beri ürkütücü bir rüya musallat oldu bana. Zaman zaman görüyorum ve her seferinde ürküyorum. Evimden çok uzakta bir yerde, üstümde pijamalarım ve ev terliklerim, yığınla yabancıların ortasındayım. Bu derece ev haliyle, bu derece savunmasız, bu derece gardım düşük; yabancıların yabancı gözlerine yara gibi açığım. Uyandığımda yoğun bir pişmanlıkla son yayınlanan yazımı düşünüyorum; niye açtım kendimi bu kadar, onu elaleme teşhir etmenin gereği neydi, hele o habis anıyı hangi şuursuzlukla yazmış olabilirim ki, niye yaptım bunu sanki niye niye... Zaman zaman böyle hissediyorum.

Ama geçen haftaki yazım ürkütmemişti beni. Yabancıların arasında pijamalarım ve ev terliklerimle durduğum hissini, vermemişti. Mail kutumu açana kadar.

Bir okur, "Siz anne babanızı sevmiyorsunuz" mailini çarpmış yüzüme. Klişe, klişe olmadan önce saygın ve muteber bir kraldı deyip. Kalbim kırıldı. Sonra paniğe kapıldım; annemle babam da yazımı "böyle" okumuş olabilirler miydi? Hadi kendimi rezil ediyordum ara sıra, nihayet kendi seçimimdi ama onlar bunu hak edecek hiç hiçbir şey yapmamıştı işte. Neyse ki bir şey için aradılar, neyse ki neşeliydiler, neyse ki onların aklına "böyle" saçma bir okuma gelmemişti.

Saçma. Ergenliğin kör döğüşü yıllarında böyle saçma didiklemelere girişirdik arkadaşlarımla ben. Anne babamızı bağımsız birer birey olarak seviyor muyduk yoksa sırf onların çocuğu olduğumuz için miydi bu duygu halesi? Peki yabancı olsalardı da sever miydik onları? Hayırsa bu kadar pamuk ipliğinden tesadüflere bağlı bir sevgi kesiyor muydu bizleri? Filan.

Hakikaten filan. Ortada sorgulamalara gelmeyen bir durum var işte; onlar bizim anne babamız ve ne onlar bizi ne de biz onları bağımsız birer birey olarak görme yetisini asla kazanamayacağız. Aileyle aramızda olan, sevip sevmemenin çok dışında bir hadise. Norman Mailer "Ben elimde makineli tüfekle bir binanın tepesine çıkıp sokaktan geçen yirmi kişiyi tarasam da anneme söyleseler 'Ne yapmışlar da kızdırmışlar benim Norman'cığımı' der" diyor. Benim annem ya da babam da -en azından gece yalnız kaldıklarında- aynı şeyi söyleyeceklerdir, beş on kişiyi tarasam, sebepsiz. Sevgiden öte sürekli bağlılık.

Dostoyevski Karamazof Kardeşler'de bu konuyu da didikler. Birbirinden kutuplar kadar uzak dört erkek çocuk ve hepsinin nefretten eridiği babaları. Döner dolaşır hepsi de babasıyla bir benzerlik, bir baba Karamazof'luk kendinde, inleye inleye bulur, kaçınılmaz. Baba Karamazof'u sevip sevmemenin bile manası kalmamıştır; o babadır ve asla yok olmayacaktır.

O mail kutuda duradursun (silmeye bile cesaretim yok). Tüm bir yazı yaşamını (bence) Dostoyevski'yle polemiğe hasretmiş Patricia Highsmith, tüm karakterleri ağaç kovuğundan çıkmışçasına ailesiz, yersiz yurtsuzken. Everest'in yayımladığı biyografisi Güzel Gölge'den öğreniyoruz; nasıl bir köklerini bulma tutkusu. Highsmith insanı canından bezdirecek kadar çok yazma üstadı. Her gün tuttuğu sayfalarca günlük bir yana, yılda 200-300 mektuptan, onlarca roman ve hikâyeden bahsediyoruz. Ki bu kadın evine kapanıp yaz babam sen de vaktimiz yok yaşama anam, değil. Af buyurun sevgilinin biri gidiyor biri geliyor. Yine de onca işin ve yazılı sayfanın arasında "Ben kimim ve nereden geldim?" yazışmalarına vakit ayırabiliyor. Ben biraz kurcaladım, üç nesil önceye güç bela gidebildim. Karanlık bir hikâyeye bilmem ne paşanın konağından atılmış gizemli bir nineye ya da Portekiz'e göçetmiş bir dedeye rastlayamayınca da sıkılıp durdum. Highsmith'in ataları da Amerika'da bir anıtlı taçlandırılacak bir aktivite göstermediği halde, kadın beş nesil, altı yedi derken. Aile ağacını derin kaz, belki bir mücevhere rastlarsın mı acaba mesele? Kitabı bitireyim, anlayacağım. Herhalde.

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yemek üstü sanat

Yelda Eroğlu 2008.12.14

Şahane yarışma Yemekteyiz, best-of'uyla, rüya takımıyla bir nevi, ekranlardaydı bayram boyu (nerdeeee o eski Karagöz izlediğimiz bayramlar!). Haftalardır değişe dönüşe birbirini ve cümle sinirlerimizi didikleyen yarışmacıların en bir sinir hoplatan beşi bir yerde, sofrada. Gönül ister ki bir başka bayramda da politikacı best-of'u yapılsın.

Politik tutumu ya da tutumsuzluğu, Hobbit'ler gibi o partideydik ve şimdi bu partide seyahat serbestliği, benim adım Thomas sırtkanlığı, 24 saat açık tüpçü ya da ofsaytın kaldırılması seçim vaatleri ve dahi türlü olmadık hareketle hafızamıza taht kurmuş bilumum politikacı her gece bir başka kürsüye konuk olup sanatını icra etsin.

Gerçi nankörlüğün lüzumu yok. Yemekteyiz/ Rüya Takım da bir Turkish Freak Show'dan ne bekliyorsanız beş katı yaptı mı yaptı. Peki bu tahayyül ötesi takımın beşte üçünün san'atçılardan müteşekkil olması bir tesadüf mü yoldaşlar?

Hayır! Bir kere san'atçılar sıradan meslek erbaplarına göre daha artiz oluyor. Zaten yarışmada sıradan meslek sahibi kimsecikler yok. Herkes yok yönetici asistanı, yok ürün temsilcisi, yok güzellik uzmanı (sekreter, pazarlamacı, berber olarak da çevrilebilir sırasıyla, eski dile). Bildiğimiz şeylerin yeniden yeniden isimlendirildiği bu çarpık evrende yemekler de tabakta durduğu gibi durmuyor. Enginar, Şeyma Hanım'ın ellerinde "Şenginar" olmuş. Emektar salata, servisi na-mümkünleştirilmiş haliyle "Nil'in Salatası", artık. Bir sofistikasyon bir mistifikasyon dağlara taşlara.

Oysa ürün temsilcisi bile olabilirsiniz ama san'atçı asla! Sahra Hanım "Bir kusurum varsa o da konu dışına çıkmak ve mümkünse hiç dönmemektir" şiarıyla masadakileri iç baymasından öldürecek sanırken bir yemek üstü modern bale çekti usta; portakal orda kal oldu diğer dört yarışmacı. "Siz hep dansedin Sahra Hanım, başka da bir şey yapmayın" dokundurmalı övgüleri, sonrasında. "Ama ben daha gencim, küçücüğüm" ufal da cebime gir 25'lik Nil Hanım da sanatı gereği, konuklarının önce ruhu doysun diye yemek öncesi bir keman ziyafeti attırırverdi. Böyle hamleler sıradan meslek erbaplarını oracıkta bloke ediyor. Ev Kadını "Umurumda Değil Şeyma Hanım" bile; A) San'atçıyla uğraşılmaz, bunlarda dil pabuç gibidir, B) San'at güzel gezegenimizin ortak tabusudur, yıkmak bana mı kalmış seçeneklerinden tırtığından Wonderful! Wonderful! diye zıpladı. O ne keman çalmakmış o ne parmak hareketiymiş! Şeyma Hanım, Berlin Filarmoni ve Londra Senfoni orkestralarının konserlerinde tükettiğinden ömrünü, eğittiğinden kulağını, anlıyordur herhalde bu kadar. Nil Hanım'ın Ajda Pekkan çalarken bile ne virtüöz olduğunu.

Bir başka müzisyen Naim Bey, eski Türk musikisinden örneklemelerle o moddan bu moda pire gibi zıplayan sair yarışmacıyı alıp eskilere götürdü. Taksi dolmuş usulü; beş dakikada nostaljinin duygu süngerini eskilere gidip sıfırcı hoca şimdiki zamanlarına dönüveriyorlar; o da enteresan.

İşte yabancılaştırma efekti, sıradanlık zıt fonu diye iki sıradan meslek erbabına gerek olmasa; ben eski yarışmacılardan ressam bilmem ne hanımla, giysi tasarımcısı bilmem kimi de aralarında görmek isterdim. Hatta daha ileri gidip, Türk edebiyatının en şen dergilerinden Picus'un edebiyatçılar mutfakta köşesinden bir kuple de şık olur diye düşünüyorum. Böylece enginara baş harfini ekleştirme ya da yemek sonrası dans gösterisi baydı artık'larına bir dur denebilir. İnaniyorum ki edebiyatçılarımız, engin bilgi birikimlerini lezzetli tatlar içine karıştırıp bize yutturmak yoluyla milletimizin kültür birikimini muasır seviyelere yükseltme görevinden kaçmayacaklardır. Söz gelimi bir edebiyatçı konuklarına madlen ve çay ikram edip, madleni çaya banmak yoluyla Proust'u Show TV ekranlarına taşıyabilir. "Madlen öyle mi yenir" diye burun kıvrıran diğer yarışmacılara "Ben büyük Fransız yazar Proust'a gönderme yapmıştım, anlayana" diye laf sokma zevki de cabası. Bir başka edebiyatçı yarışmacı Gülbeşeker yapıp Çalıkuşu'nu yad ederken daha yaratıcı olanlar artık yufka ve kabaklardan zıplattığı böreğine Anna Karenina adını verebilir. Düzyazıya gönül indirmeyen şairler yemekten sonra, arka odadan fırlayan gitarist eşliğinde ellerini sallayarak eserlerinden bir kuple okuyabilir dahası. Neden olmasın? y.eroğlu@zaman.com.tr

Sinir uçları mütehassısı

Yelda Eroğlu 2008.12.21

İşte gecenin bir vakti bir kanalda bir film oynuyor. "Yürek burkan, iç yoran bir dram" bilgilendirmesi altında. Anında gazlıyoruz bahçesinden.

İşte bu bir film değil ilaç olsa, bilgilendirme de prospektüs gayet tabii (sana da her şeyi tek tek anlatmak gerekiyor Nâlân); etkileri ancak bu kadar kesin ve genel özetlenebilir. Yürek burkan, iç yoran... Tekmili birden, gel vatandaş!

Anlıyoruz ki karşımızda işinin ehli bir senarist bir de yönetmen var; ruh kompetanları. Dramın neresine basarsak yüreklerini burkar, hangi noktasına dalarsak içlerini yorarız, bunların; etüt etmişler. Ve nanananam! Sinemanın sihirli iksiri ellerinde. Bir tutam aile bir tutam aşk, bindir abi o sahnede bağlanma korkusunu, ver baba arkaya acılı annenin monoloğunu. Oracıkta doğramaktalar soğanları. Müjgan ve ben ve sair izleyici, şuursuzca ağlamaktayız, el mahkum.

Çok reca ediyorum buna sanat değil sinir uçları mütehassısı diyelim. Bir sanat eserinin sayısız kapısı vardır. Yolunuzun geçtiği patikaya açılandan dalarsınız. Bir başkası diğerinden. Hatta başka bir zaman, başka bir ruh ikliminde, güneşe bakan kapıyı keşfeder, bir de oradan girersiniz aynı eve, esere. Kapısında şapkalı bir adamın bilet kestiği, tek kapısı da tek yolunun üzerindeki neon ışıklı tabelalarla işaretlenmiş müstebit evler. Sanat değil olsa olsa zanaat olur.

Pek tabii sanat eseri kötü sürprizlerle doludur. Kim ummadığınız bir duvarda bir ayna yankılayıverir içinizi. Oysa siz ondan kaçmak için yıllarınızı verdiniz. Hem hazırlıksızdınız, kimsecikler uyarmadı sizi. Yok mu buranın bir tur rehberi?

Zanaat eserlerine hayrına koyuyorlar birer ikişer tur rehberi. Hangi sapakta hangi travmayla yüzleşeceğiniz itinayla fısıldanıyor kulağınıza. Anonimleştirilmiş, ehlileştirilmiş, genel bir insanlık durumuna indirgenmiş; çağımız insanının hastalığı gibi gibisinden kokmaz bulaşmaz bir sıfatlandırılmış travma. Ki hedefimiz nevi şahsına münhasır bir birey olarak sen değilsin; senin de içinde bulunduğu anonim yekun anonslarıyla. Kendimize değil de "çağımızın insanına", bir nevi bir başkasına ağlayıp çıkmak mümkün yani. Kazasız belasız.

Sinir uçları mütehassısı dedim. Bilmem hangi sinire darbeyi indirince bacak zıplıyor; bunda utanılacak bir şey yok. Ama artık tik yapmış bir ruh sinirine, hassas olduğunu bile bile basıp da birisi, bilindik tepkiyi kendi mahareti addedince cidden utaniyor insan. "Gözümde yaş getiren sen değilsin, tikli ruhum" oluyor.

Bir film düşünün ki onca insan, onca farklı birey aynı sahnede ağlasın aynı sahnede gülsün. Çorap işçisi de, gurmesi de, yirmi yıllık evlisi de, ömrünü aşksız kapatacağı hemen hemen bellisi de tutsun aynı karakterle empati kursun. Bu ne anonimleşme özlemidir, bu ne "Hiç olmazsa sinema salonlarında kaynaşıp bir olalım" hasretidir, bu ne tik teşhir sevgisidir ben anlamadım. Ben şahsen bir salon dolusu izleyiciyle aynı anda düğmeye basılmış gibi ağlamaya başlasam; bu derece mi anonim duygu insanıyım, bu raddede mi şahsiyet fukarasıyım diye kendimden nefret ederim.

Etmemek için nasıl Babam ve Oğlum'dan kaçtıysam bucak bucak, İssız Adam'dan da kaçıyorum. Tam zamanında yerlere yıkılan baba, zırt dediği noktada tespiti koyan ana, kadınlarla tensel olmayan bir ilişki kuramayacak denli duygusal zeka özürlü bir oğul; olur tersime gelir de ağlatır beni diye cidden tırmaktayım. Temiz havaya çıktıktan sonra gelsin "Ben nesine ağladım o duygusal moronun?" yazıklanmaları.

Sanat filmlerinde öyle olmuyor işte. Sonbahar'ı izleyen çok çok yakın bir arkadaşım; Yusuf'un cezaevinden çıktıktan sonra döndüğü köyüne ayılıp bayılmış. Halbuki ben dehşetle koltuğa çivilenmişim zamanın bir türlü geçmediği, geçse de hiçbir şeyin değişmediği, yarı bunamış yaşlıların, günü tüketmek dışında bir yaşam perspektifi kalmamış orta yaşlıların doldurduğu köyü gördükçe. Ahanda ikinci ve daha büyük cezaevi oldum. Yıllarca sıkıntıdan inim inim inlediğim kasaba, taşra geçmişimi mecburen hatırlayıp. Arkadaşımın böyle bir tecrübesi yok; o kendi kapısından girmiş filme, ben kendi kapımdan. Kafasına çakılan kimi sahneler benim zihnimden silinmiş, benim hatırladıklarım onunkileri tutmuyor. Aynı insan olmadığımızdan aynı filmi izlememiştir. Yönetmen kişilik haklarımıza saygı göstermiş, iki santim derine girse topyekûn ağlatacak yerleri, nezaketle dokunup geçmiş. Anonimleştirmemiş, anonimleşmemiş. "Yürek burkan, iç yoran bir dram" değil; film yapmış film. y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Apartman baskısı

Yelda Eroğlu 2008.12.28

Muzaffer İzgü, "Hayri Potur Harry Potter'a Karşı" adlı bir çocuk kitabı yazmış. Bizim Hayri'mizin ecnebi Harry gibi sihirli güçleri filan yok. Ama muhayyile sağlam.

Ben Türk insanı için daha şahane bir özet düşünemiyorum. Ama fantezi mekanı büyücülük okulu filan değil; bizzat kendi kişiliği. Onu anlayıp kabul edip değiştireceği bir gerçeklik olarak görmektense, türlü meziyetle süsleyeceği bir hayal ağacı gibi kabul etmeyi tercih ediyor. "Dürüstlük, doğruluk ve haksızlığa tahammül edememek" ağzını açan her Türk'ün vasıfları, ona göre. Ha, bu meziyetlere sahip insanların oluşturduğu memleketin reel gerçekliği olayların üstünü örtmek, mazlumun tepesine tepesine binmek, gözünün gördüğünü inkardan gelmekmiş ne gam.

Muhayyilesi kapı gibi, meziyetlerine dair şüphesiz bu insanlar, tabiatıyla varsayımsal gerçeklikleriyle arz-ı endam etmek istiyorlar televizyonlarda da. "Bizi bize anlatan filmler, diziler"; koca bir Varsayalım İsmail ekranı. Bir zamanların memleketi hoplatmış dizileri Perihan Abla'yı, İkinci Bahar'ı hatırlayalım bir. İçlerindeki iyilikten sual edilemeyecek, varoluşundan hoşnut, birbirine karşı sevgi dolu, çalışkan insanların mahalleleri. (Tam da İkinci Bahar ve "işte bizim mahallelerimiz" çığlıklarının atıldığı dönemde bir televizyonda bir haber; mahalledeki iki genç kıızı satarak geçimini sağlayan bir bakkal, bir manav, bir muhtar cinsinden bir haber patlatmıştı. Hoş olmayan bir tesadüf.)

Bizimkiler'i de unutmamak lazım. "Bir ülke bir apartmana benzer." diye özetlenebilecek bu çok çok uzun sürmüş dizi; bir sarhoş, bir kavgacı, bir hayalperest, bir sanatçı, bir kurnaz, bir saf, bir sinirli, bir sakın şirin bir apartmanda altı üstü oturursa ne olur sorusuyla yıllar yıllar tüketti. Cevap; dişe dokunur hiçbir şey olmadı.

Diziler ve reality'ler; yanılsama ve gerçeklik. ATV'nin yeni yayınlamaya başladığı Komşu Komşu adlı reality şov; bu mahalle dizilerinin gerçek hali.

Bir apartmana yeni taşınan komşu seçilecektir. Apartman sakinlerinin oylarıyla seçilen bu komşu aile, iki yıl boyunca kira ödemeyecektir; format bu. Bittabii apartmandaki insanlar kostüm drama hevesiyle, biri Müzevir Müzeyyen olmuş diğeri Perihan Abla filan, ruhen giyinmişler beğendiklerini. Ve fakat gerçek Türkler, kurgusal Türklerden farklı olarak zurnanın zırt dediği yerde müziği basıp inceden kaytarmıyor meseleden.

Mesela yarışmacı ailenin geçişindeki irinleri patlatıp patlatıp. Yok öyle herkes ikinci bir şansı hak eder ayakları; bir güzel tırsıyorlar "Geçmişteki mahkeme olayları beni korkuttu". Farklılıklarımızla biraradalık hususu da biraz karışık. Bir kere asal kaygı "Bize uyabilecek insanlar mı"?

"Bize uyabilecek insanlar mı" sorusu "Bize boyun eğecek insanlar mı" diye de çevrilebilir zannımca. Her saat kapısını çalabilecek miyim, aklıma estikçe girip çıkıp aile hayatını didikleyebilecek miyim, apartmanla ilgili bir mevzu olduğunda müstakil fikre sahip asilere dönüşürler mi ve dahi. TESEV'in mahalle baskısı üzerine sofistike tezler hazırlatmasına gerek yok; al sana apartman baskısı.

Şahsen benim en sevdiğim kısım apartman sakini kadınların müstakbel komşu kadını evire çevire çalıştırdıkları sahne oldu. Yaptır kahveyi, sildir yerleri... Şunun da saçını yıkayıver de kadın isyan eder gibi oldu da bir kısım sakinin suratlar düşüverdi. İşsiz bir koca ve feci bir bütçeden muzdarip müstakbel komşunun, oyları toplarsa bir evde iki yıl beleş oturacağı düşünülürse. Apartman sakini hanımlar iyilik yapacaklar ona. Bir nevi Dogville sendromu. "Sırf iyilik için aramıza alıyoruz seni Grace"den; "Sırf iyilik için aldık elbette ama sen de eşek değilsin ya bizim çocuklara bakıver, yerleri süpürüver, bahçeyi çapalayıver Grace"e.

Bir dönem televizyonlar, şöhret sahibi insanların özel hayatlarını gösteren magazin programlarıyla inlemişti. Şimdi merak konusu olan; sıradan insanın özel hayatı. Nasıl evleniyor, nasıl flört ediyor, nasıl yemek yapıyor, nasıl yaşıyor... Hadi olan bitenin yüzde 70'i format gereği, kurgu desek... Kalan yüzde 30'u ne yapacağız?

Evet bir apartman bir ülkeye benzeyebilir. Peki ya ülkenin benzediği apartman Bizimkiler'deki değil; Komşu Komşu'dakiyse? **y.eroglu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Size de çıkabilir!

Yelda Eroğlu 2009.01.04

Yeni bir yıla da başladık işte; cümleten mutlu yıllar. Gerçi ben öyle bir sayfayı kapattık bir diğerini açtık gibi hissetmiyorum ama olsun; takvim yalan söylemez. Eski kültürlerde de varmış böyle yeni yıl benzeri sevinç günleri.

Ve fakat onlar mevsim dönümü, hasat ya da ekim zamanı gibi harbiden hayat döngüsünün manalı bir yerine denk gelen günler olduğundan. İnsanların bünyeleri bile tâ sabahtan başlıyordur kendiliğinden "Wake up! Wake up!" diye çığarmaya.

Halbuki biz medeni insanların yılbaşı öyle saçma sapan bir tarihe denk geliyor ki takvime de bakmasak hiç öyle bir senenin ucunda diğerinin başındayız atraksiyonu olamayacak, bünye itibarıyla. Ki mart civarında takvim yapraklarını dahi çevirmekten bezen bir aile olarak eş dost dürtüklemese bizim ondan dahi mahrum kalmamız mümkün. Milli Piyango olmasa.

İşte ben yıllar yıllar boyunca, ailemin aşıladığı iki kötü bağımlılıktan kurtulmak için neler çektim dear okur! Biri kola, diğeri Milli Piyango. Aradan 14 yıl geçmesine rağmen olur ya krize girerim diye içmesem bile bir küçük şişe kolayı dolapta hazır bulunduruyorum. Tıpkı tıpkısına almasam dahi "Ulan bilet almış olsam da o para bana çıkırsa nasıl harcarım" diye her çekiliş gecesi öncesi bir sağa bir sola dönüp saatler tükettiğim gibi.

Ayın 9'u, 19'u ve 29'u... Hiçbir çekilişi ıskalamasak da yılbaşı çekilişlerinin yeri ayırdı. Annem seri bilet alırdı ki tek numarayla önce büyük ikramiyeyi, akabinde aklını kaçırmayın. Makul. Biletler çeyreklik olur ve yılbaşından iki hafta önce hazır edilirdi. Herkes bilir ki yılbaşı çekilişinde önce çeyrek biletler biter. Son haftaya bırakırsanız avucunuzu yalarsınız.

Tüm bunları öğrendikten sonra yılbaşına üç gün kala biletçilerin hâlâ deste deste çeyreklik sergilediğini görünce nasıl şaşırdığımı var sen düşün mon amie okur. Demek ki (dedim), insanlar bu kriz ortamında Milli Piyango'ya, bilmem kaç milyonda bir ihtimale bile güvenlerini yitirmişler. Şahane yazı olur, haftayı kurtarırım ben bu tespitle diye sevinçten ellerimi ovuştururken.

Kazın ayağı öyle değilmiş; Milli Piyango bu yıl haddinden fazla çeyreklik basmış, olay buymuş. Peki kazın ayağı ters çıktı diye canım kazdan pardon yazıdan vazgeçecek miyim? Tabii ki hayır.

İnsanların bilmem kaç milyonda bir ihtimale güvenlerinin kalmaması nasıl şaşırtıcıysa; hâlâ inatla o bilmem kaç milyonda bire güveniyor olması da bir o kadar trajik.

Milli Piyango, kapitalizmle aynı şeyi söyler; "Size de çıkabilir!" Herkes bilir ki dünyada milyarlarca insan açlık, bir o kadarı da yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Herkese çıkması çok muhtemel gerçek buyken. Niyeyse herkes "Beş yıl önce Mersin otogarında börek satıyordu; şimdi Avrupa'nın börek kralı oldu" haberindeki bilmem kaç milyarda bir ihtimale yamanmayı tercih eder. Tam da burada çal piyanist Leonard Cohen'den "Herkes biliyor zarların hileli olduğunu/ Yine de herkes şans dileyip atmaya devam ediyor" şarkısını. "Geleceğinin yoksulluk ve işsizlik olduğu neredeyse kesin genç adam" topraklarından bir gün olur da vınlarını ihtimali değil mi o toprakları daim kılan?

Henry James'in Ormandaki Canavar adlı bir uzun hikâyesi vardır. Adamın biri günün birinde başına çok beklenmedik, çok şaşıaalı, sıra dışı, biricik, hayatını baştan başa değiştirip belirleyecek bir olay geleceğine inanmaktadır. Eh madem "o olay" tüm hayatını değiştirecektir; gerçekleşene kadar bir adım atmak, bir şey yapmak istemez adam. Kollarını kavuşturup, bekler. Bu arada yıllarca arkadaşlık yaptığı, kendisine derin bir aşkla bağlı olan kadın ölür, arkadaşlarının çocukları olur filan. Adam bekler... Yaşlanana kadar. Ve fark eder ki beklediği olay çoktan gerçekleşmiş. Ormandaki canavar saldırıp geçmiş ona. Adam kollarını kavuşturup beklerken, hayat yanından geçip gitmiş. Onun başına gelen olay; başına hiçbir şeyin gelmemesiymiş.

Bizim ormandaki canavarımız da ya büyük ikramiye ya da Avrupa'nın börek kralı olmak. Bir gece ormandan çıkacak ve hayatımızı bir baştan bir başa değiştirecek. Bu arada ormandaki kurtlar geceleri köye inip bulduğunu yiyor. Yekun, genel umurumuz değil. Biz sıra dışı, biricik, şaşıaalı olana güvenimizi kaybetmiyoruz. Ormandaki canavara.

Canavarı bilmem ama, kurtlar hepimize çıkabilir. y.eroğlu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Onu sevmeyen ölsün

Yelda Eroğlu 2009.01.18

İnsanın bir Tanpınar olsun, bir Austen bir Dickens olsun, hakkında konuşabileceği, hayranlığını birbirine çarpa çarpa büyütebileceği okur yazarlar bulması mümkün de. Bir İpek Ongun romanı üzerinde söyleşebileceğin kimse yok. En azından benim çevremde. Ki Ongun'un satış rakamları düşünülürse enteresan. Ya da ben hakikaten La Boheme gezegeninde yaşıyor da kendimi Türkiye'de sanıyorum.

Neyse ki kız kardeşim var. Onunla izbe, bizi kimselerin tanımadığı kahvelerde buluşup, gazete kağıdıyla kapladığımız Bir Genç Kızın Gizli Günlüğü kitaplarını takas ediyoruz. Çok ama çok korkuyoruz bir tanıdık görüp de Ongun okuduğumuzu öğrenir diye.

Böyle ikili bir hayat, kamusal mekanda Diderot, izbelerde Ongun Dr. Jekyll Mr. Hyde'ları yoruyor tabii. İnsanın Amerikan filmlerine ilhak edip "Sakilim sığım ama buyum" yapası geliyor. Ben mesela böyle bir mani nöbeti esnasında gerçekliğimle yüzleşip onu sofistike edeyim diye "Ongun okuyorum ama eleştiriyorum." atraksiyonları yaptım bu köşede iki kere, bildiğiniz üzere. Çevrem yemedi, okurlar da sağolsun "Siz kim oluyorsunuz da Ongun gibi bir hanımefendinin hanım hanımcık romanlarını eleştiriyorsunuz." maillerini eksik etmedi. Ama insan kendi ben'ine nereye kadar direnebilir dear okur (kullandığım yabancı sözcükler için beni "Güzel Türkçemizi kirletmekle" itham eden ve aynı esnada de'leri da'ları ve ki'leri yanlış yerlerde ayırıp yanlış yerlerde birleştiren cümle okuruma selam olsun).

Kitapçada Ongun'un yeni romanını görünce bir titreme nöbeti geliyor bana. "Bas ulan 20 TL'yi bir daha mı geleceğiz dünyaya"yla, "Sen bu kitaba 20 TL bayılacak kadar düşemezsin, bırak kardeşin düşsün; ondan alır okursun" salıncaklarında bitap düşüp. Şöyle de bir karıştırdım. Bakalım Serra bu romanda hayatın hangi süreçlerinde yağ gibi ilerliyor?

Günler Akıp Giderken'de Serra anneliğe hazırlanıyor. Kapakta da bir biberon resmi. Kitabın her tesadüfi sayfasında bir "bebiş" lafı. Yaşını başını almış yazarlar genç karakterlerini konuştururken, zamane gençlerin jargonunu taklit ediciim gibi bir hırsla düşüyorlar niyeyse. Jargon çalışması için genç kılığına girip Galatasaray lisesi önünde pinekleyemeyeceklerinden. Mecburi kaynak televizyon. Üzülerek söylüyorum televizyonda konuşan gençleri yazarlar da yaşını başını almış kimseler. Parodinin parodisi durumu, maalesef.

Ha beni ırgalamaz. Çağdaş bir insan olarak romanda gerçeklik duygusu arama eski kafalılıklarına girecek değilim. Ben romanın matematiğine bakarım arkadaş. Sağlamsa okey.

Son romanda geçmişin hayaletleri bir bir Serra'nın kapısını çalıyor. Bir zamanlar Serra'ya çekirme cüretinde bulunmuş bir Betül olsun bir Simten olsun Ongun'un tıktığı deliklerden fırlayıp "Neydi ne oldu" vesikaları biçiminde dolanıyorlar sayfalarda. Şimdi bu Betül'ün tek suçu, eski sevgiliyle birlikte olduğu için Serra'yı sevmemek. (Burada okur Sadri Alışık edasıyla kameraya döner "Serra'yı sevmemek mi?") Tek başına bakınca o kadar da insanlık dışı bir his değil. Hatta normal ötesi. Oysa romanın matematiğinde Serra'yı sevmemek bir anomali; sevmeyen mümkünse ölsün. Sonra Simten var. Bu kızın suçu da farklı karakterleri itibarıyla Serra'yla kanının uyuşmaması. Bu da bir anomali matematiksel olarak. İşte son romanda Betül, işsiz perperişan vaziyetlerde Serra'nın kapısına düşüyor "Aman Karagöz'üm medet. Ben ettim sen etme" diye. Serra'mız da bir güzel eziyor kızı bağışlayıcılığı ve yüce gönüllüğü ve dahi yardımseverliğiyle. Simten'inki daha fena. O fit vücutlu kızcağız şimdi şişmanın teki olmasın mı?

Son romanı görünce bu serinin örtük isminin "Bir Psikopatın Gizli Günlüğü" olduğundan ben samimiyetle şüphelenmeye başladım. Highsmith'in Edith'in Güncesi diye bir romanı vardır. Edith, içi elvermediği için, hayatında kötü giden şeyleri günlüğüne yazmaz. Kocas başka bir kadın için onu terk mi etti? Günlüğünde bu durum "Kocamı terk ettim" diye geçer. Oğlu liseden atılıp hayta olur gerçek hayatta. Günlüğünde MIT'de master yapan bir dahi. Gerçekle fantezinin makası açılır da açılır. En sonunda akıl hastanesinden almaya gelirler Edith'i.

Çekiciliği inkar edilemeyecek bir fantezi; bize bir biçimde çektirenlerin yıllar yıllar sonra sefil olup kapımıza düşmesi.

Haftaya: Serra ve vasatın mutluluğu.

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vasatın Mutluluğu

Yelda Eroğlu 2009.01.25

Kimi arkadaşlarım memleketin diğer yazarlarından hiç mi hiç beklemedikleri bir hasleti niyeyse benden bekliyorlar; daha açık seçik yazmak. Konu şatoya girerken merdivenlerden bağıracağım yani "Bilmem hangi kitapların lordu bilmem kimle, falan filmin kontesi filan!".

Tuncay Güney'vari bir rahatlıkla; ben miyim bu alemin teşrifatçısı, ben mi açıklayacağım tüm memleket gerçeklerini.

Evet efendim; İpek Ongun da bir memleket gerçeğidir. Kimselerin hakkında kalem oynatmaya tenezzül etmemesi bunu değiştirmez. Olsa olsa Ongun'un temel tezini doğrular; "görünmez ol, vasat ol; iktidar senin olsun".

Ongun'un ideal karakterleri görünmezdir. Onlar hayatta birer moderatör, kolaylaştırıcı olmayı seçmiştir. Asla panelist değiller ki böylece kendilerine ait bir fikirleri olması gerekmez. Aksine belli bir fikir sahibi olmak -nasıl derler- kabalığa giden yolun başlangıcıdır. Hayat Devam Ediyor'da Serra, "Partilerden al birini vur ötekine. Biz oy moy vermiyoruz." diyen züppeye gıcık kapar. Oy vermek vatandaşlık vazifesidir ama çağdaş ve kibar insanın aynı değerdeki bir başka vazifesi de insanların siyasi fikrini sormaktan şiddetle kaçınmaktır. Siz sorarsanız onlar da sorar. Cevap verdiğiniz anda da sınırlarınızı silikleştiren dumandan sıyrılıp görünür hale gelirsiniz. Daha da fenası bir fikre sahipseniz onu savunmak zorunda kalabilirsiniz. Eh karşı tarafın da eli armut toplamadığına göre... Birilerinin sizi sevmemesi gibi ağır bir olasılıkla karşı karşıya kalmak işten bile değildir.

Sevilmemek dışlanmayı getirir. Dışlanan insan da sürüden ayrılmış, nal gibi göz önünde bulunan insandır. Saldırıya açık, kimsesiz...

Ha bak Ongun'un ideal karakterleri "medeni tartışmalar"a kapalı değildir. Bir ilişkinin ne kadar açık olacağı hakkında tartışılabilir mesela. Ama herkesin fikri bir diğerininkinin sınırına vardığında durur. Kimse "doğrusu şudur arkadaş" diye inat etmez. Sonuçta herkes kendi fikrini paket yapıp evine götürür. Bu örnek tartışmalar da aslında bir fikir sahibi olmanın ne kadar saçma olduğunu tersten kanıtlar. Kimseyi ikna edemedikten, ikna olamadıktan, doğru bildiğiniz şeyi yayamadıktan sonra...

Ongun'un karakterleri politik bir tutum olarak Allah muhafaza dışlanma tehlikesini atlattıktan sonra arazinin mikro ayrımlarında kamufle olma sıkıntısıyla yüz yüze gelir. Müzikte olsun edebiyatta sinemada olsun bir ekolü diğerlerine yeğ tutmak da fikir sahibi olmak kadar tehlikelidir. Nihayet her sanatsal ekol bir kültürel tabakayı işaret eder ve o tabakada fazla dolanmak diğer tabakalara dahil insanlarla aranızda bir uçurum meydana getirebilir. "Zevkler ve renkler tartışılmaz" köstebekliği eskidiğine göre daha cilalı, post-modern "Tüm zevkler ve renkler benimdir" kılığına girilir bu durumda. Kırk yılın başı klasik müzik, rustik otelde cool-caz, evde pop,

aile yemeğinde Türk sanat musikisi. İbrahim Tatlıses de dinlerim Mozart da amorfluğu. Kieslowski de izlerim Meg Ryan da. Tolstoy da okurum Barbara Cartland da. İşin hoş tarafı hepsinden de zevk alırım.

Kedi yavruları anne sütü almayı bıraktıkları zamanlarda ne versen iştahla yerler. Hepsini denedikten sonra bir tercihe gider ve ne bileyim yumurtadan nefret edip siyah zeytine delirmeye başlarlar. Damak tatları ister istemez olgunlaşır ve bu olgunlaşma da onları belli seçimler yapmaya iter.

İşte Ongun'un karakterleri zevkler konusunda olgunlaşmaya direnirler ki onları başkalarından ayıran bir durum çıkmasın. Arazide fark edilmesinler. Fark edilip işaretlenmesinler. İşaretlenip saldırıya uğramasın, kendilerini savunup bir "kişi" olmak zorunda kalmasınlar.

Görünmezlik vasat olmayı gerektirir. Ortalama. Kimsecikler kendilerini mimleyemediği için onlar işlerini kimsenin ruhu duymadan çevirebilirler. Her fikirden her zevkten bir tutam kaptıkları için her iktidarda payları vardır. Başkaları fikrini savunma boş işine ömür harcarken bir de bakmışlar o zamana kadar haberdar bile olmadığı birileri kurulmuş baş koltukta oturuyor. Onu sevmemek için nedeniniz var mı? Yok. Asla böyle bir neden vermezler size. Bu kişilerin kişiliği bir göz yanılmasından ibarettir. Herkes baktığını görür. Şöyle kalın hatlı hiçbir done yoktur ruhlarında. Ama daha dikkatle bakarsanız onmaz şifa bulmaz bir hırs yılanının tâ içlerine çöreklandığını görürsünüz. Herkes onları sevmelidir, herkes onlara hak vermelidir ve onlar her iktidarın bir parçasına ait olmalıdır. İşin feci tarafı kimseleri inandıramazsınız buna. Vasatlar vasatlıklarıyla her araziye uyar her arazide işlerini çevirir. Fikri olanlar dikenli bir patikada tek başlarına yürür üstleri başları sıyrık çizik içinde. **y.eroğlu@zaman.com.tr**

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevimsiz Mağdur

Yelda Eroğlu 2009.02.01

Üçüncü sayfa haberlerinin ne işe yaradığına dair klasik bir tez vardır; o meşum sayfada yer alan haberler öyle sefil öyle umutsuz bir dünyaya açılır ki az daha bir sefil dünyada yaşayanlar hallerine minnettar kalsınlar.

Bittabi nafile acıma ihtiyacımızı da bol bol karşılar bu sayfalar. Okurken istediğimiz gibi yazıklanabilir, nasıl da merhametli olduğumuzu bizzat kendimize kanıtlayabiliriz. Nihayet bu kendi kendimizden hoşnut kalma sisi makul bir süre tepemizde asılı kalacak ve sonra bizden hiçbir şey talep etmeden uzay boşluğuna dağılıp gidecektir. Bundan iyisi Şam'da kayısı.

Kestirmeden; televizyonlardaki reality şovların da aynı ihtiyacı karşıladığı söylenebilir. Takdir edersiniz ki hiçbir imrenilesi hayat hikayesi, hiçbir örnek alınası insan reality'lere düşmez. Düşüyse ya ucubedir ya da ihtiyaçtan ucubeleşmeyi dahi kabul etmektedir. Biz izleyicilere düşen, bir insanı buralara kadar düşüren elim hayat hikayesine acımdan ibarettir. Buraya kadar şahane. Fakat reality'lerde karşılaştığımız trajedilerin üçüncü sayfalardan bir farkı vardır; burada hayat mağdurları konuşur. Öyle yeraltından haberler verip gidici değildirler. Yırtmak için konuşur, kendini haklı çıkarmak için konuşur, elinden geleni yaptığına ikna olmamız için tepinir, hiçbir şeyin kendi suçu olmadığını haykırır, dur durak bilmez. Maalesef acıma nesnemiz, bizim arzu ettiğimiz kadar şirin, tevekkül sahibi, hatta ve hatta masum değildir. İçinde bulunduğu şartlara acıma lüksümüz,

mağduru kişi olarak bir türlü sevemeyişimizle elimizden alınır. Bir yanımız ona kayıtsız şartsız acımamızı emreder. Onun kadar güçlü bir başka yanımız ise mağdurdan kişisel olarak şiddetle tiksinimektedir. Tam burada merhametli bir insan olmak için ödememiz gereken bir bedel ortaya çıkar; mağduriyete acımak, mağdurdan nefret ede ede.

Kanallarımızdan birinde bir iş arama programı var; gayetle reality. Tıpkı evlilik programlarındaki gibi tribünde oturan cümle işsiz, sahneye çıkmış seçiciye, yani işverene beğendirmeye çalışıyorlar kendilerini. Evlilik programlarındaki "Evi olsun, emeklisi olsun" talebinin yerini "Akbiil versin, sigorta yapsın" almış. Olur da görüşme hayırlı bir sonuca bağlanırsa yönetmen veriyor geriden müziğı, seyirci basıyor alkış; hem evlilik hem de iş arama programında. Ancak sunucu evlilik programlarındaki kadar şirinlik muskası değil. Tribünde oturanlar Almanya'dan emekli, üç katlı müstakil ev sahibi Hilmi amca değil, o derece saygıyı talep etmiyor, bal gibi farkında bunun. Kaba sınıf öğretmenleri gibi bağırıyor ara ara "Aranızda konuşmayın, bir sessiz durun, ben onu mu sordum otur yerine". Tribündekiler de Almanya'dan emekli Hilmi amca olmadıklarının, o derece saygıyı -henüz- hak etmediklerinin farkında; kesiyorlar hemen seslerini.

Kimileri dışlı çıkıyor; 500 TL maaşı 650'ye çekmek için debeleniyor. Açlık sınırının 650 TL'nin kat kat üstünde olduğı bir ülkede. Pazarlık ufku buralara kadar geriletilmiş memleket insanımıza acırken acırken... Bir iki üç... Bir yerde yormaya başlıyor tepemize çöreklenen merhamet sisi. Gözümüz sahneye çıkan cümle işsizin politik doğruluktan nasibini almamış espri çabalarına, "İki yıldır işsizim, bir ve iki yaşında iki de çocuğum var" gamsızlıklarına takılmaya başlıyor gayri ihtiyari. Ara ara "Ben çok bunalıma girdim geçen yıl, babadan kalma evi filan satıp çırpıp yedim şimdi iş arıyorum"lar da çıkıyor. O yorgunlukla -yine gayri ihtiyari- "Yemeyeydin önünü ardını düşünmeden" tepkisi de fıskırıyor değil içimizde bir kuyudan. Bir iki üç... Abicim bu derece mi vasıfsız olur bir ülkenin işsizleri? Yıllardır inşaatlarda çalışan işsizimiz, mesela, al kumu taşı öteye al küreğı dayan kazmaya dışında en ufak bir yeti geliştirmemiş. Bir yerden sonra bu vasıfsızlık hali, vasıf kazanmaya karşı bir inatmışçasına batmaya başlıyor. Başlarına gelenleri hak etmiş olmasın onlar da?

İnsan olma kavgası tam burada peydahlanıyor işte. Sırf merhametten bitap düştük diye "O da hak etmiş canım" sularına savrulmama kavgası. Mağdur her daim sevimli olmayabilir hatta ve hatta mağduriyetini kendi elleriyle döşemiş. Bile. Yine de onun mağdur olduğunu aklımızda tutma çabası.

Bir iki üç... Dünya öyle feci bir yer, mağdurlar öyle çeşitli, biz yorulmaya teşne. Yine de.

y.eroglu@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)